

ไม้ต้นในพื้นที่สีเขียว

Trees in Green Area

แสมขาว แสม แหม แหมแล พีพีเล

Avicennia alba Blume

ชื่อพ้อง : -

ชื่อสามัญ : Api Api Putih

ลักษณะทั่วไป

ไม้ต้น ไม่ผลัดใบ ขนาดกลาง สูง 10–20 เมตร เรือนยอดแผ่กว้าง มีระบบ根พิเศษทำหน้าที่หายใจเจริญ ตั้งจากออกอกมาจากรากแขนงแล้วส่ง ปลายรากตั้งตรงขึ้นเหนือผิวดินรอบๆ โคนต้น ใบเดี่ยว เรียงตรงข้ามสลับ ตั้งจาก แผ่นใบเรียบมันเงา ใบหอก กว้าง 3–5 เซนติเมตร ยาว 5–15 เซนติเมตร ปลายใบเรียวแหลม โคน ใบแคบหรือแหลม ผิวใบด้านล่างมี ขนสั้นสีเทาอ่อนถึงสีขาวนวลปุกคุลุม ดอกช่อแบบช่อกระจุก ออกตามข้อ กในและปลายกิ่ง ยาว 3–8 เซนติเมตร มี 10–30 ดอกย่อย ดอกย่อยไม่มี ก้าน กลีบเลี้ยงสีเขียว มี 5 กลีบ รูป ไข่ เรียงเหลื่อมซ้อนกัน กลีบดอกสี เหลืองอมส้มถึงสีส้ม มี 4 กลีบ ยาว 0.2–0.3 เซนติเมตร โคนเชื่อมติดกัน เป็นหลอดสั้นๆ ดอกบานขนาด 0.4–0.5 เซนติเมตร เกสรเพศผู้ 4 อัน ติดอยู่ภายนอกหลอดระหว่าง กลีบดอก ผลแบบผลแห้งแตก รูป ร่างคล้ายผลพริกแบบๆ กว้าง 1.5–2 เซนติเมตร ยาว 2–5 เซนติเมตร ปลายผลเป็นจงอย ผลสีเหลืองอม เขียว มีขนสั้นนุ่มสีเทาอ่อนปุกคุลุม หนาแน่น มี 1 เมล็ด

นิเวศวิทยา และการกระจายพันธุ์

พบตั้งแต่อินเดีย จนถึงเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และตอนเหนือของออสเตรเลียเป็นไม้เบิกนำขึ้นเป็นกลุ่มตามเลนงอกใหม่และขึ้นทั่วไปในป่าชายเลนทั้งที่เป็นเลนลีกและเลนดัน ตามริมฝั่งทะเล ริมฝั่งคลองหรือพื้นที่ใกล้ปากแม่น้ำ

ประโยชน์/โทษ

เนื้อไม้ค่อนข้างแข็ง เนื้อไม้หายใจไม่สม่ำเสมอ กัน เลื่อย ไส้กับ ตอบแต่ง่าย ใช้ทำساกรทำข้าว ด้ามคิวบิลเลียด เสาปีน ทำฟัน ใบเป็นอาหารของปู ปลารากอากาศทำจุกขาด

การจัดสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของ IUCN Red List 2022

สถานะการอนุรักษ์เป็น Least Concern

อโศกอินเดีย อโศกเซนคาเบรียล

Monoon longifolium (Sonn.) B.Xue & R.M.K.Saunders

ชื่อพ้อง : *Uvaria longifolia* Sonn.

Polyalthia longifolia (Sonn.) Benth. & Hook.f. ex Thwaites

ชื่อสามัญ : Asoka tree

ลักษณะทั่วไป

ไม้ต้น ไม่ผลัดใบ ขนาดกลาง สูง 10-20 เมตร เรือนยอดเป็นรูปพีระมิด ถึงรูปทรงกระบอก แตกging ห้อยลง เปลือกนอกสัน้ำตาลถึงสัน้ำตาลอม เทา เปลือกเรียบหรือเป็นร่องตื้นๆ ตามยาว ในเดียว เรียงสลับบนราก
เดียว รูปใบหอกแคบ กว้าง 2.5-5
เซนติเมตร ยาว 18-26 เซนติเมตร
ปลายเรียวแหลม โคนรูปกลมหรือมน
กลม ขอบหยักเป็นคลื่น ใบอ่อนมีกลิ่น
ฉุนเฉพาะ ดอกช่อแบบช่อดอกมีดอก
ออกเป็นกระจุก ออกตามซอกใบและ
ตามกิ่ง กลีบเลี้ยง 3 กลีบ สีเขียว รูป
สามเหลี่ยมแกมรูปไข่ ยาว 1.5-3
เซนติเมตร กลีบดอก 6 กลีบ สีเขียว
ถึงสีเขียวอมเหลือง รูปใบหอกแคบ
แกมรูปสามเหลี่ยม ยาว 1.3-1.5
เซนติเมตร กลีบเรียงเป็น 2 ชั้นชั้นละ
3 กลีบ เกสรเพศผู้จำนวนมาก ผล
แบบผลกลุ่ม มีผลย่อย 6-10 ผลย่อย
ผลย่อยแบบผลมีเนื้อหนึ่งเมล็ด รูปไข่
หรือรูปทรงรี ยาว 1.8-2.5 เซนติเมตร
ผลอ่อนสีเขียว ผลสุกสีดำ ก้านผลย่อย
ยาว 1-1.5 เซนติเมตร มี 1 เมล็ด

นิเวศวิทยา และการกระจายพันธุ์

พืชพื้นเมืองของแถบอินเดียและศรีลังกา ปัจจุบันปลูกเป็นไม้ประดับในเขตropicalและเขตร้อนของเอเชียและแอฟริกา

ประโยชน์/โภชนาการ

ปลูกเป็นไม้ประดับทั่วไป นิยมปลูกเป็นแนวรั้ว ปลูกเป็นเถากันลม บังสายตา เนื่องจากแตก กิ่งต่ำและทรงพุ่มแน่นทึบ

การจัดสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของ IUCN Red List 2022

-

ลำดวน หอมนวล

Sphaerocoryne lefevrei (Baill.) D.M.Johnson & N.A.MurrayR

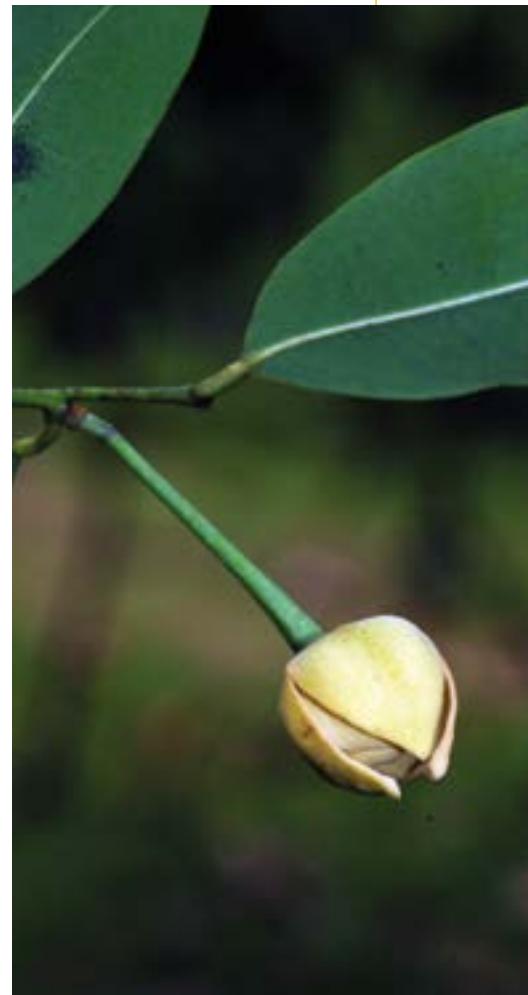
ชื่อพ้อง : *Melodorum lefevrii* Baill.

ชื่อสามัญ : Romduol, White cheesewood

ลักษณะทั่วไป

ไม้ต้นกิ่งไม้พุ่ม หรือไม้ต้น ไม่ผลัดใบ ขนาดเล็กถึงขนาดกลาง สูง 5–15 เมตร เป็นโคนอกสีน้ำตาลแตกเป็นร่องตื้นๆ ตามยาวจนถึงแตกเป็นสะเก็ด แตกกิ่งตัว ใบเดี่ยว เเรียงสลับบนยอดเดียว รูปรีหรือรูปรีแกรมรูปขอบขาน กว้าง 2–4 เซนติเมตร ยาว 5–12 เซนติเมตร ปลายใบแหลมลีบเรียวแหลม โคนใบรูปลีบ ขอบใบเรียบ แผ่นใบด้านบนสีเขียวเข้มและเป็นมัน แผ่นใบด้านล่างสีเขียวนวล ก้านใบยาว 4–6 มิลลิเมตร ดอกเดี่ยวๆ ออกตามซอกใบใกล้ปลายกิ่ง ก้านดอกยาว 2–2.5 เซนติเมตร กลีบเลี้ยง 3 กลีบ แยกอิสระ หรือเชื่อมติดกันเล็กน้อยที่โคน ปลายแยกเป็นรูปสามเหลี่ยม ขนาด 6–8 มิลลิเมตร กลีบดอกสีเขียวถึงสีเหลือง บางครั้งอาจพบรากสีแดงเรื่อๆ เนื้อกลีบหนา มี 6 กลีบ เเรียงเป็น 2 ชั้นๆ ละ 3 กลีบ รูปไข่หรือเกือบกลม ขนาด 1.2–1.5 เซนติเมตร กลีบดอกชั้นในหนาและแข็งกว่ากลีบดอกชั้นนอก และเรียงห่อหิดเป็นรูปโดม ดอกบานขนาด 2–3 เซนติเมตร ดอกมีกลิ่นหอมหวาน เกสรเพศผู้สีเหลือง มีจำนวนมาก ผลแบบผลกลุ่ม ก้านช่อผลยาว 3–4 เซนติเมตร มี 15–20 ผลย่อย ผลเยื่อย แบบผลมีเนื้อรูปกลมรี ยาว 0.6–0.8 เซนติเมตร ปลายผลเป็นติ่งสั้นๆ ผิวเรียบ มักมีฝ้าสีขาวปะคลุม ผลแก่จัดสีแดงเลือดนก มี 1–2 เมล็ด

นิเวศวิทยา และการกระจายพันธุ์

ภูมิภาคอินโดจีนถึงคาบสมุทรมาลาย พบริขั้นบ้างในป่าผลัดใบ พบรอยในป่าดิบแล้ง และป่าดิบชื้นทั่วทุกภาคของประเทศไทย

ประโยชน์/โทษ

ปลูกเป็นไม้ประดับ ไม่ให้ร่ม มีดอกสวยงาม มีกลิ่นหอม เกสรมีสรรพคุณชูกำลังและบำรุงหัวใจ นำมาประกอบกับสมุนไพรอื่นเป็นยาบำรุงหัวใจ บำรุงกำลัง บำรุงโลหิต แก้ลม

การจัดสถานภาพด้านการอนรักษ์ของ IUCN Red List 2022

—

สัตบบรรณ ชบา ตีนเป็ด ตีนเป็ดดำ

พญาสัตบบรรณ ยางขาว หัสบบรรณ

Alstonia scholaris (L.) R.Br.

ชื่อพ้อง : *Echites scholaris* L.

ชื่อสามัญ : Blackboard tree, Devil tree, White cheesewood

ลักษณะทั่วไป

ไม้ต้น ผลัดใบแต่แตกใบใหม่เร็ว ขนาดใหญ่ สูงได้ถึง 40 เมตร โคนต้นมักเป็นพุพอน เรือนยอดของต้นขนาดเล็กรูปเจดีย์ ต้นใหญ่เรือนยอดค่อนข้างกลมถึงรูปร่ม เป็นรากอากาศค่อนข้างหนาและนิ่ม สีเหลืองปนน้ำตาล เปลือกเรียบหรือเป็นร่องแคบ ต้นตามยาวถึงแตกเป็นสะเก็ด ทุกส่วนที่มีชีวิตมีของเหลวฟื้เข้าสู่ท่าน้ำน้ำนม ในเดียวเรียงเป็นวงรอบข้อๆ ละ 4-8 ใน พับบอย ที่เป็น 7 ใน จึงเป็นที่มาของชื่อ "สัตบบรรณ" แผ่นใบหากคล้ายแผ่นหนัง รูปร่างเมรูปไข่กลับ รูปขอบขนานแגםรูปไข่ จนถึงรูปช้อน กว้าง 2-8.5 เซนติเมตร ยาว 3-30 เซนติเมตร ปลายใบส่วนมากมน โคนใบรูปลิ่ม เส้นแขนงใบเกือบตั้งฉากกับเส้นกลางใบ ก้านใบยาว 0.5-1.5 เซนติเมตร ดอกช่อแบบช่อชี่ร่ม ยาว 3-15 เซนติเมตร ออกตามปลายกิ่ง ดอกย่อยจำนวนมาก กลีบเลี้ยงและกลีบดอกอย่างละ 5 กลีบ โคนกลีบเชื่อมติดกัน กลีบเลี้ยงยาว 1-2 มิลลิเมตร กลีบดอกสีขาวถึงสีเขียวอมเหลือง ยาว 0.5-1 เซนติเมตร เกสรเพศผู้ติดด้านในหลอดกลีบดอก ผลแบบผลแห้งแตกแนวเดียวแบบแฟดดุคล้ายเป็นฝักแยกจากกัน ยาว 20-60 เซนติเมตร มีเมล็ดจำนวนมากปลายเมล็ดมีพุ่มหงษ์สองด้าน

นิเวศวิทยา และการกระจายพันธุ์

พบได้ตั้งแต่อินเดีย ศรีลังกา จนถึงทางใต้ของจีน เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จนถึงออสเตรเลีย แอบรัชคีนส์แลนด์ และหมู่เกาะโซโลมอน พบริขั้นในป่าสมบูรณ์ใน ป่าดิบแล้ง ป่าดิบชื้น และป่าพรุ พ布ได้ทุกภาคของประเทศไทย

ประโภชน์/โภช

เป็นไม้เตี้ย เนื้อไม้ใช้ในการก่อสร้างภายในและทำเครื่องเรือนได้บ้าง ทำลังใส่อง กรอบรูป ลอง ดอกไม้จันทน์ ฝักดาน กระดาษคำ นำ้าต้นจากใบใช้ทำความสะอาดแผ่นติดเชื้อ เป็นสัก ลำต้นและยางมีรสม เป็นยาบำรุง แก้ไข้มาลาเรีย มักปลูกเป็นไม้ประดับ ไม้ให้ร่ม แต่ต้องมีกลืนรุนแรง

เป็นไม้ห่วงห้ามประเภท ก. ไม้ห่วงห้ามธรรมดามาตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัติฯ กำหนดไม้ห่วงห้าม พ.ศ. 2530 และเป็นไม้มีค่าที่เป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันโดย ร.ก.ส.

การจัดสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของ IUCN Red List 2022

สถานะการอนุรักษ์เป็น Least Concern

ตินเป็ดทะเล ตินเป็ด ตินเป็นน้ำ ตุม มะตะกอ สั่งลา

Cerbera odollam Gaertn.

ชื่อพ้อง : -

ชื่อสามัญ : Grey milkwood, Pong pong tree, Suicide tree

ลักษณะทั่วไป

ไม้ต้น ไม่ผลัดใบ ขนาดกลาง สูง 6–15 เมตร พบรากได้ถึง 20 เมตร เรือนยอดเป็นพุ่มกลม เปลืออกนอกเรียบหรือแตกเป็นร่องตื้นๆ ตามยาว ทุกส่วนที่มีชีวิตมีของเหลวพิชชับสีขาวน้ำนม ในเดียว เรียงเวียนทิปปลายกิ่ง แผ่นใบรูปไข่กลับแกมรูปใบหอกถึงรูปขอบขนาน แกมรูปใบหอก กว้าง 4–7 เซนติเมตร ยาว 12–30 เซนติเมตร ปลายใบส่วนมากมน โคนใบรูปลิ่ม ขอบใบเรียบหรือเป็นคลื่นเล็กน้อย แผ่นใบเกลี้ยง ใบแก่ ก่อนร่วงสีส้ม ดอกช่อแบบแยกแขนง ยาว 10–35 เซนติเมตร ออกตามซอกใบใกล้ปลายกิ่ง กลีบเลี้ยงและกลีบดอกอย่างละ 5 กลีบ โคนกลีบเชื่อมติดกัน กลีบเลี้ยงสีเขียว ยาว 1–2.6 เซนติเมตร กลีบดอกสีขาว หลอดกลีบ ยาว 1.3–2.2 เซนติเมตร ปลายแยกเป็นแฉกแผ่นตั้ง ปากกาทึบหลอดกลีบดอก ยาว 2–2.5 เซนติเมตร เกสรเพศผู้ติดด้านในหลอดกลีบดอก ผลแบบผลผนังขั้นในแข็งค่อนข้างกลมถึงรีกว้าง ขนาด 3–8 เซนติเมตร กิ่ดเดียวๆ ถึงกิ่ดเป็นคู่ ผลสุกสีม่วงเข้ม ผิวผลมัน ผนังผลขั้นกลางเป็นเส้นใย มี 1 เมล็ด

นิเวศวิทยา และการกระจายพันธุ์

พบได้ตั้งแต่อินเดีย ศรีลังกา จนถึงออสเตรเลีย พบริขั้นทั่วไปในป่าชายเลน ป่าชายหาดในภาคตะวันออก ภาคกลาง และภาคใต้ของประเทศไทย

ประโยชน์/โทษ

ปลูกเป็นไม้ประดับ ไม่ให้ร่มที่มีดอกผลสวยงาม เป็นยาถ่าย แก้ไข้ แก่น้ำ แก้ไข้ แก่นกระจาบ ลมอัมพาต (ลมที่ทำให้เคลื่อนไหวไม่ได้) ดอกแก้วดีสีดวงดาว รากขับเสมหะ ใบรักษาลักษณะ เกลือน เมล็ดรักษาพิษ ใส่ผมแก้ผมหงอก เปื้อปลา

ข้อควรระวัง ยางจากต้นและผลมีสาร cerberoside และ thevobioside เป็นพิษต่อหัวใจ น้ำลายจากต้นใบและเนื้อในของผลทำให้อาเจียนและถ่ายซึ่งสำคัญจำนวนมากอาจถึงตายได้ ไม่มีค่าที่เป็นหลักทรัพย์ค้าประกันโดย อ.ก.ส.

การจัดสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของ IUCN Red List 2022

สถานะการอนุรักษ์เป็น Least Concern

โมกมัน มักมัน มุกน้อย มุกมัน โมกน้อย

Wrightia arborea (Dennst.) Mabb.

ชื่อพ้อง : *Periploca arborea* Dennst.

W. tomentosa Roem. & Schult.

ชื่อสามัญ : Darabela, Ivory, Tomentose Wrightia

ลักษณะทั่วไป

ไม้พุ่มหรือไม้ต้น ผลัดใบ ขนาดเล็กถึงขนาดกลาง สูงได้ถึง 20 เมตร โคนต้นเป็นพูพอนเล็กน้อย เรือนยอดรูปไข่ถึงค่อนข้างกลม เปลือกนอกสีเหลืองอมเทาจนถึงสีน้ำตาล เปลือกค่อนข้างนิ่มคล้ายจุกไม้คอร์ก แตกเป็นร่องตามยาวถึงแตกเป็นสะเก็ด ทุกส่วนที่มีชีวิตจะมีของเหลวพืชขับสีขาวน้ำนม กิ่งอ่อนและแผ่นใบมีขนสั้นหนาๆ ใบเดี่ยวเรียงตรงข้าม รูปรี รูปรีแกรมรูปขอบขนานหรือรูปไข่แกมรูปรี กว้าง 1–7 เซนติเมตร ยาว 2.5–15 เซนติเมตร ปลายใบแหลมหรือเรียวแหลม โคนใบสอบหรือมน ก้านใบยาว 2–8 มิลลิเมตร ดอกช่อแบบช่อกระจุก ออกตามปลอกกิง ยาว 3–7 เซนติเมตร กลีบเลี้ยงและกลีบดอกอย่างละ 5 กลีบ กลีบเลี้ยงสีเขียวอ่อน รูปไข่ ยาว 1–3 มิลลิเมตร โคนกลีบด้านในมีต่อม กลีบดอกสีขาวถึงสีเหลืองอ่อน โคนกลีบเชื่อมติดกันเป็นหลอด ยาว 3–6.5 มิลลิเมตร ปลายแยกเป็น 5 แฉกปลายกลีบมนหรือกลม กลีบดอกด้านนอกมีขนสั้นนุ่ม กระบังรอบบริเวณปากหลอด กลีบดอกมีขนสั้นนุ่ม เกาสรเพศผู้รูปหัวลูกศรติดอยู่ที่ปากหลอดกลีบดอก ผลแบบผลแห้งแตกแนวเดียวแบบแฟดเชื่อมติดกัน ผิวเกลี้ยงถึงมีขนและมีช่องอากาศ เมล็ดมีกระดูกชนิดปaley ด้านหนึ่ง ขนาด 3.5–5.5 เซนติเมตร

นิเวศวิทยา และการกระจายพันธุ์

อินเดีย ศรีลังกา พม่า และจีน ในไทยพบได้เกือบทุกภาค ในพื้นที่ถูกผ่าถาง ทุ่งหญ้า ป่า เต็งรัง ป่า俣สมผลดีใบ และป่าดิบแล้ง

ประโยชน์/โทษ

เป็นไม้โถเร็ว เนื้อไม้แข็งปานกลาง ใช้ทำเครื่องกลึง แกะสลักตัวมากรุก ลูกคิด แจว พาย กระเชียง กระสาย ห Vie เป็นต้น และใช้เป็นยาขับเลือด กระเพี้กตีพิการ راكแก้มสันدان เปลือกลำต้นรักษาโรคไต ทำราตุให้ปกติ ฆ่าเชื้อคุดทะرات ปลูกเป็นไม้ประดับ มีจัดสวน

เป็นไม้หงหงท้ามประเภท ก. ไม้หงหงท้ามธรรมชาตตามบัญชีท้ายพระราชบัญญิกา กำหนดไม้หงหงท้าม พ.ศ. 2530

การจัดสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของ IUCN Red List 2022

สถานะการอนุรักษ์เป็น Least Concern

แคนนา แคนเก็ตถวा แคนขาว แคนตุ้ย แคนทราย แคนแน แคนป่า แคนฝอย แคนฝ่า แคนพูห้อ แคนยา แคนหยุยห้อ แคนแทนแห๊ แคนอาว

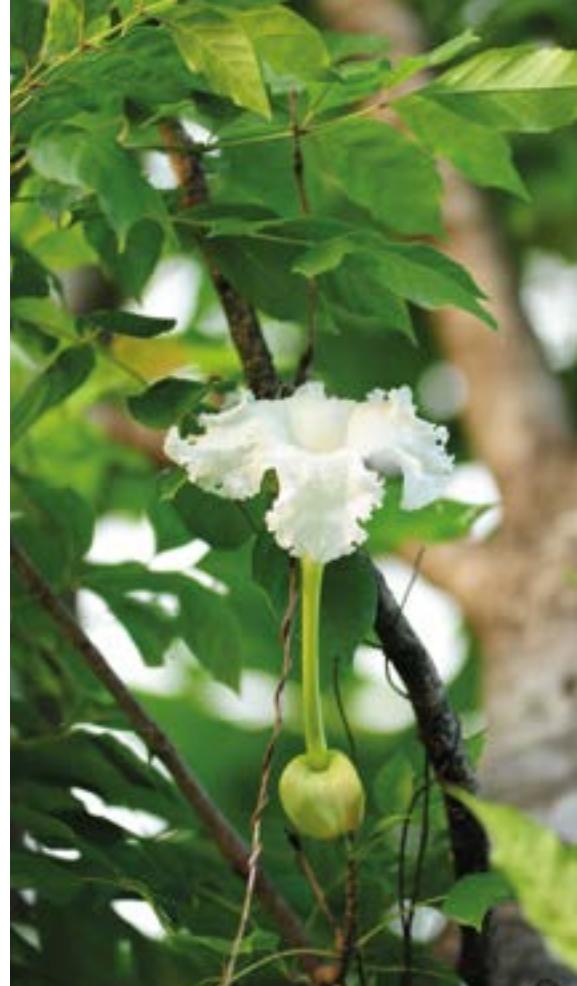
Dolichandrone serrulata (Wall. ex DC.)
Seem.

ชื่อพ้อง : *Bignonia serrulata* Wall. ex DC.
ชื่อสามัญ : Trumpet tree

ลักษณะทั่วไป

ไม้ต้น ผลัดใบ ขนาดกลาง สูง 6–15 เมตร พbusสูงได้ถึง 20 เมตร เรือนยอดเป็นพุ่มกลมถึงรูปทรงกระบอก แตกกิ่งต่ำ เปลืออกนอกรสีน้ำตาลอ่อนถึงน้ำตาลอ่อนเทา เปลือกเรียบหรือเป็นเกล็ดขนาดเล็กและล่อน ใบประกอบแบบขนนกชั้นเดียวปลายคี่ เรียงตรงข้ามสลับตั้งฉาก ยาว 10–35 เซนติเมตร มีใบย่อย 3–5 คู่ ใบย่อยเรียงตรงข้าม ใบย่อยรูปรีถึงรูปไข่กลับ กว้าง 2.5–7 เซนติเมตร ยาว 5–16 เซนติเมตร ปลายใบแหลม โคนใบมักเบี้ยว ขอบใบหยักซี่ฟัน ดอกช่อแบบช่อกระจะ ยาว 2–3 เซนติเมตร ออกตามปลายกิ่ง มี 2–10 ดอก ย่อย ดอกระยะหอยบานทีละดอก กลีบเลี้ยงสีเขียว โคนเชื่อมติดกันเป็นกาบปลายแฟ่ เป็นแผ่นคล้ายกาบ ยาว 4–5 เซนติเมตร กลีบดอกสีขาว มี 5 กลีบ โคนกลีบเชื่อมติดกันเป็นหลอดรูปแทร ยาว 6–10 เซนติเมตร ปลายแยกเป็น 5 แฉก ยาว 5–8 เซนติเมตร ขอบกลีบพับย่น เกสรเพศผู้ติดด้านในหลอดกลีบดอก ผลแบบผลแห้งแตกคล้ายฝัก รูปแฉบ ยาว 40–60 เซนติเมตร ผลมักบิดงอ

นิเวศวิทยา และการกระจายพันธุ์

พบเฉพาะในพม่า และภูมิภาคอินโดจีน ในไทยพบแทนทุกภาค ยกเว้นภาคใต้ ขึ้นตามป่าเบญจพรรณ ป่าริมน้ำและตามป่าละเม้าตามทุ่งนา

ประโยชน์/โทษ

ปลูกเป็นมั้ยประดับ ไม่ให้ร่ม ดอกกินได้
เป็นไม้มีค่าที่เป็นหลักทรัพย์ค้าประกันโดย ร.ก.ส.

การจัดสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของ IUCN Red List 2022

—

ปีปี ปีบ ก้าชะล่อง กادสะลอง เต็กตองโพ่ *Millingtonia hortensis* L.f.

ชื่อพ้อง : -

ชื่อสามัญ : Tree Jasmine or Indian cork tree

ลักษณะทั่วไป

ไม้ต้น ผลัดใบ ขนาดกลาง สูงได้ถึง 15 เมตร เรือนยอดรูปร่ำมหือรูปทรงกระบอก ปลายกิ่งมักห้อยย้อยลง เปลือกนอกหนาสีเทาเข้มหรือเทาอมเหลือง เปลือกแตกแบบสี่เหลี่ยมหรือเปลือกมีครีบหนา ใบประกอบแบบขนนกสามชั้นปลายคี่ ใบเรียงตรงข้ามสลับตั้งฉาก ใบย่อยเรียงตรงข้าม ใบย่อยรูปไข่ รูปไข่แגםรูปขอบขาน กว้าง 2-3 เซนติเมตร ยาว 4-8 เซนติเมตร ปลายใบแหลม โคนใบมน ขอบใบหยักมนถึงเป็นคลื่น ดอกช่อแบบช่อแยกแขนง ยาว 15-25 เซนติเมตร ออกตามปลายกิ่ง กลีบเลี้ยงและกลีบดอกอย่างละ 5 กลีบ กลีบเลี้ยงสีขาวอ่อน ยาว 0.2-0.3 เซนติเมตร กลีบดอกสีขาว หลอดกลีบ ยาว 4-8 เซนติเมตร ปลายแยกเป็นแฉก ยาว 1-2 เซนติเมตร เกสรเพศผู้ 4 อัน ยาวพื้นหลอดกลีบดอกเล็กน้อย ผลแบบผลแห้งแตกตามยาว เป็นฝักแบบ กว้าง 1-2.5 เซนติเมตร ยาว 20-30 เซนติเมตร เมล็ดจำนวนมาก สีน้ำตาลอ่อน มีปีกสีขาว

นิเวศวิทยา และการกระจายพันธุ์

พบได้ตั้งแต่บังคลาเทศ แอบอินโดจีน จนถึงอินโดนีเซีย พบริขั้นทั่วไปทั่วในปาเลสไตน์เบหรือป่าสมผลัดใบกับป่าดิบแล้ง

ประโยชน์/โภชนา

เป็นไม้เบิกนำที่เดินยิมปลูกเป็นไม้ประดับ เพราะมีรูปทรงสวยงามและดอกมีกลิ่นหอม เปลือก莢ไม้มักถูกทำจากขวด เนื้อไม้สีขาวอ่อน เลื่อยไส้เก็บตบแต่งซักเจาง่าย เหมาะสมแก่การนำมาทำเครื่องเรือน เครื่องตอบแต่งภายในอาคารบ้านเรือน ดอกตากแห้งนำมาผสมกับยาสูบมวนบุหรี่ สูบทำให้ชุ่มคอ มีกลิ่นหอม ดอกมีสาร hispidulin ซึ่งจะหายใจได้และมีฤทธิ์ขยายหลอดลมได้ดีกว่า amino-phylline ซึ่งเป็นยาแผนปัจจุบันที่ใช้รักษาหืด รากแพทย์แผนโบราณใช้สมเข้ายาบำรุงปอดแก้วัณโรคและปอดพิการ

ไม่มีค่าที่เป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันโดย ร.ก.ส.

การจัดสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของ IUCN Red List 2022

-

เหลืองปริดียาร์ เหลืองหลวง

Tabebuia aurea (Silva Manso) Benth. & Hook.f. ex S.Moore

ชื่อพ้อง : *Bignonia aurea* Silva Manso

ชื่อสามัญ : Gold tree, Primavera, White mahogany

ลักษณะทั่วไป

ไม้ต้น ผลัดใบ ขนาดเล็ก สูง 6–10 เมตร เรือนยอดรูปไข่ถึงค่อนข้างกลม เปลือกนอกสีเทาเข้มหรือเทาอมน้ำตาลอ่อน เปลือกแตกเป็นร่องตามยาว เปลือกมีคราบหน้าใบ ประกอบแบบรูปผ่าเมือ เเรียงตรงข้าม ในบุ่อย 4–7 ใบ แผ่นใบรูปไข่แกมรูปขอบขนาน กว้าง 2–4 เซนติเมตร ยาว 6–18 เซนติเมตร ปลายใบมน โคนใบมนถึงสอบ ขอบใบเรียบ แผ่นใบหนา เกลี้ยงและมีนิ่วลดอกช่อแบบแยกแขนง ออกเป็นกระჯุกกลมที่ปลายกิ่ง ขนาด 10–20 เซนติเมตร กลีบเลี้ยงและกลีบดอกย่างละ 5 กลีบ โคนกลีบเชื่อมติดกัน กลีบเลี้ยงสีเหลือง ยาว 0.8–1.6 เซนติเมตร กลีบดอกสีเหลืองสด หลอดกลีบยาว 4.2–7 เซนติเมตร ปลายแยกเป็นแฉก ยาว 1.2–2.5 เซนติเมตร ขอบกลีบพับหยัก เกรสรเพศผู้ติดด้านในหลอดกลีบดอก ผลแบบผลแห้งแตกตามยาว เป็นฝักกลม กว้าง 17–3 เซนติเมตร ยาว 8–15 เซนติเมตร เม็ดจำนวนมาก สีน้ำตาลอ่อน มีปีกสีขาว

นิเวศวิทยา และการกระจายพันธุ์

พืชพื้นเมืองของแคนบอเมริกาเขตร้อน ปัจจุบันปลูกเป็นไม้ประดับในเขตตropic และเขตกึ่งร้อน

ประโยชน์/โทษ

ปลูกเป็นไม้ประดับ ไม่ให้ร่ม มีดอกสวยงาม
เป็นไม้มีค่าที่เป็นหลักทรัพย์ค้าประกันโดย ร.ก.ส.

การจัดสถานภาพพื้นที่จากการอนุรักษ์ของ IUCN Red List 2022

—

ชมพูพันธุ์ทิพย์ ชมพูอินเดีย ธรรมบูชา

Tabebuia rosea (Bertol.) DC.

ชื่อพ้อง : *Tecoma rosea* Bertol

ชื่อสามัญ : Rosy trumpet tree

ลักษณะทั่วไป

ไม้ต้น ผลัดใบ ขนาดกลาง สูง 15–25 เมตร เรือนยอดรูปไข่ถึงค่อนข้างกลม เป็นลักษณะสีเทาหรือสีน้ำตาลอ่อน เป็นลักษณะเรียบและแตกเป็นร่องเมื่อแก่ ในประดุจแบบรูปผ่าเมื่อเรียงตรงข้าม ใบย่อยส่วนมาก พบร 5 ใบ แผ่นใบรูปขอบขนานถึงรูปไข่แกรมรูปรี กว้าง 3–7 เซนติเมตร ยาว 7.5–18 เซนติเมตร ปลายใบแหลมถึงเรียวแหลม โคนใบมนต์สอบ แผ่นใบเกลี้ยงและมีนิ่วลดอกช่อแบบแยกแขนง ออกเป็นกระจำกัดกลมที่ปลายกิ่ง ขนาดใหญ่ได้ถึง 30 เซนติเมตร ดอกย่อยมีกลีบเลี้ยงและกลีบดอกอย่างละ 5 กลีบ โคนกลีบเชื่อมติดกัน กลีบเลี้ยงสีเขียวอมเหลืองถึงสีเหลือง ยาว 1–2 เซนติเมตร กลีบดอกสีชมพูจนถึงสีขาว หลอดกลีบ ยาว 3–6 เซนติเมตร ปลายแยกเป็นแฉก ยาว 2–2.5 เซนติเมตร ขอบกลีบพับหยัก เกสรเพศผู้ติดด้านในหลอดกลีบดอก ผลแบบผลแห้งแตกตามยาว เป็นฝักกลม กว้าง 1–1.5 เซนติเมตร ยาวได้ถึง 35 เซนติเมตร เมล็ดจำนวนมาก สีน้ำตาลอ่อน มีปีกสีขาว

นิเวศวิทยา และการกระจายพันธุ์

พืชที่นิเวศวิทยาและภูมิศาสตร์ต้อง ปัจจุบันปลูกเป็นไม้ประดับในเขตต้นและเขตกึ่งร้อน

ประโยชน์/โทษ

ปลูกเป็นไม้ประดับ ไม่ให้ร่ม มีดอกสวยงาม

การจัดสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของ IUCN Red List 2022

สถานะการอนุรักษ์เป็น Least Concern

สารภี ทรพี สร้อยพี สารภีแనน

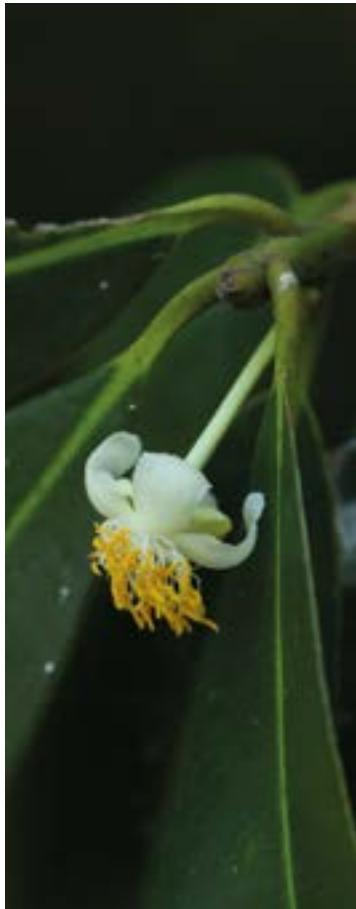
Mammea siamensis (Miq.) T.Anderson

ชื่อพ้อง : *Calysaccion siamense* Miq.
ชื่อสามัญ : -

ลักษณะทั่วไป

ไม้ต้น ไม่ผลัดใบ ขนาดกลาง สูง 10–20 เมตร เรื่องยอดรูปทรงกระบอก รูปไข่หรือรูปกลม เปลือกนอกสีน้ำตาล ออกเทาหรือเทาดำ เปลือกเรียบหรือ มีร่องเล็กน้อยจนถึงแตกเป็นสะเก็ด มี ของเหลวพืชขับเหนียวๆ สีขาวเมื่อแข็ง ตัวจะเปลี่ยนเป็นสีเหลือง ใบเดียว เรียง ตรงข้ามสลับตั้งฉาก แผ่นใบรูปไข่กลับ ถึงรูปขอบขนาน กว้าง 2.5–7 เซนติเมตร ยาว 7–25 เซนติเมตร ปลายใบมนต์ เป็นติ่งที่ปลาย โคนใบรูปรีม ขอบใบ เรียบ เส้นแขนงใบขนาดกันเห็นชัดเจน หั้งสองด้าน ก้านใบยาว 1–1.5 เซนติเมตร ดอกออกเป็นดอกเดี่ยวๆ หรือเป็นกระจุกตามกิ่ง มีทั้งดอกเพศผู้ ดอกเพศเมีย และดอกสมบูรณ์เพศ กลีบเลี้ยงสีเขียว อ่อน ยาว 0.2–0.7 เซนติเมตร โคน เชื่อมติดกับปลายแยกเป็น 2 แฉก กลีบ ดอกสีขาว มี 4 กลีบ รูปขอบขนาน ยาว 0.6–0.9 เซนติเมตร เกสรเพศผู้ 60–90 อัน อับเรณูสีเหลือง ผลแบบ ผลผนังชั้นในแข็ง รูปไข่ถึงรูปบริ กว้าง 1–2.5 เซนติเมตร ยาว 2–4 เซนติเมตร ปลายผลเป็นติ่งสั้นๆ ผลสุกสีเหลือง เข้มถึงส้ม ผิวผลมัน ผนังผลขั้นกลาง เป็นเนื้อสีเหลือง มี 1 เมล็ด

นิเวศวิทยา และการกระจายพันธุ์

ภูมิภาคอินเดียจนถึงคาบสมุทรมาเลย์ พบริบูณ์ในป่าสมบัติใบและป่าดิบแล้งในภาคเหนือ ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงใต้

ประโยชน์/โทษ

ปลูกเป็นไม้ประดับ ไม่ให้ร่ม เนื้อไม้มีคุณภาพดีใช้งานง่าย ทำเครื่องเฟอร์นิเจอร์ งานแกะสลัก เรือ งานก่อสร้างต่างๆ ทำเสา พื้น ฝ้า ผลแห้งผสมกับดอกไม้ชนิดอื่นใช้บำรุงหัวใจ ดอกปรุงเป็นยาแก้ร้อนใน เข้ายาแก้ลม บำรุงปอด ปลูกเป็นไม้ประดับไม่ให้ร่ม ดอกมีกลิ่นหอม ผลกินได้ เป็นอาหารของสัตว์

การจัดสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของ IUCN Red List 2022

-

กระทิง กระทึง กากระทึง กากะทึง ทิง เนาวกาน สารภีทะเล สารภีแనน *Calophyllum inophyllum L.*

ชื่อพ้อง : -

ชื่อสามัญ : Alexandrian-laurel, Bali nut tree, Balltree, Beach calophyllum, Beauty leaf, Borneo-mahogany, Laurel wood

ลักษณะทั่วไป

ไม้ต้น ไม่ผลัดใบ ขนาดกลาง สูง 8–20 เมตร เรือนยอดรูปเป็นพุ่มกลม ถึงแฝกวาง เปลือกนอกสีน้ำตาลปนเทา เปลือกเรียบ มีช่องอากาศสีน้ำตาล แตกบริกระจายทั่วลำต้น มักพบมีของเหลวพิชชับสีเหลืองใสซึมออกมาก และแห้งติดตามเปลือก ใบเดียว เเรียง ตรงข้ามสลับตั้งฉาก แผ่นใบรูปรีถึงรูปไข่กลับ กว้าง 4–8 เซนติเมตร ยาว 8–15 เซนติเมตร ปลายใบมนถึงเว้า บุ่ม โคนใบรูปลิ่ม ขอบใบเรียบ เส้นแขนงใบเล็กและนานกันเทินชัดเจนทั้งสองด้าน ก้านใบยาวประมาณ 1 เซนติเมตร ดอกออกเดี่ยวๆ หรือเป็นช่อกระจุก ออกตามซอกใบและปลายกิ่ง กลีบเลี้ยงและกลีบดอคล้ายกัน เรียกกลีบรวม มี 8 กลีบ สีขาวถึงออกนวล รูปร่างกลมหรือรูปรีจนถึงรูปไข่กลับ ยาว 0.5–1.5 เซนติเมตร เกสรเพศผู้จำนวนมาก อับเนญสีเหลือง ผลแบบผลผนังขั้นในแข็ง รูปร่างค่อนข้างกลม ขนาด 3–3.2 เซนติเมตร ปลายผลเป็นติ่งสันๆ ผลสุกผิวจะย่นและออกสีน้ำตาลอ่อนๆ มี 1 เมล็ด

นิเวศวิทยา และการกระจายพันธุ์

แนวชายฝั่งด้านตะวันออกของแอฟริกา อินเดีย ภูมิภาคอินโดจีนจนถึงออสเตรเลีย พบรื้นในป่าชายหาด

ประโยชน์/โภชนา

ปลูกเป็นไม้ประดับ ไม่ให้ร่ม เนื้อไม้ใช้ในการทำเรือ เครื่องตกแต่งบ้าน เครื่องมือสิกรรม นำมันจากเมล็ดใช้จุดตะเกียงและผสมทำเครื่องสำอาง ใช้ทำถุงแก้ปวดข้อ เคล็ดบวม ในสุดยำแข่น้ำเอาชนะล้างตา แก้ตาฝ้า ตามัว ตาแดง ดอกปรุงเป็นยาหอมบำรุงหัวใจ

การจัดสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของ IUCN Red List 2022

-

สนทะเล ถู

Casuarina equisetifolia L.

ชื่อพ้อง : -

ชื่อสามัญ : Forest oak, Mountain ru, Red-tipped ru, She-oak

ลักษณะทั่วไป

ไม้ต้น ไม่ผลัดใบ ขนาดกลาง ลีบขนาดใหญ่ สูง 10–50 เมตร เรือนยอดรูปร่างรากค้ำ กิ่งย่อย เรียว เล็ก กิ่งทำมุมป้านหรือตั้ง ชาอกกับลำต้นไม้เป็นระเบียบ เปลือก นอกสีน้ำตาลปนเทา เปลือกแตก เป็นร่องตื้นๆ ทำให้ลอกออกเป็น แผ่นเล็กๆ ห้อยตามลำต้นหรือแตก เป็นสะเก็ดเล็ก ในเดียว ขนาดเล็ก เรียงเป็นวงรอบกิ่งย่อย 5–8 ใบ แผ่นใบสีขาวอมเทา เนื้อ Gleid คล้ายหนามรูปสามเหลี่ยม ขนาด 1–3 มิลลิเมตร ดอกแยกเพศอยู่ บนต้นเดียวกันหรือแยกต้นกัน ดอกเพศผู้มักเกิดที่ปลายกิ่งย่อย รูปทรงของเรียวๆ ยาว 1–4 เซนติเมตร ดอกเพศเมียเกิดตาม กิ่งหรือปลายกิ่งสั้นๆ ดอกขนาด เล็กมีใบประดับและใบประดับย่อย รองรับ ดอกเพศเมียมักเกิดใกล้ๆ กันหรือเกิดติดกันเป็นลูกตุ้มเล็กๆ เรียกว่า "โคน" สีน้ำตาลแดง รูป ร่างรี ยาว 1–2.5 เซนติเมตร ผล แบบผลปีกเดียว มีประดับและใบ ประดับย่อยที่เจริญเป็นกระเบาะ เนื้อแข็ง

นิเวศวิทยา และการกระจายพันธุ์

อินเดีย โบลีนีเซีย ออสเตรเลีย อินโดนีเซีย มาเลเซีย ศรีลังกา ประเทศไทยพบขึ้นตามป่าชายหาดบริเวณริมทะเลโดยเฉพาะทางภาคใต้ของประเทศไทยทั้งทางฝั่งตะวันออกและตะวันตก

ประโยชน์/โภชนา

เนื้อไม้และลำต้น ทำเสาเข็ม เสาปีće เสากระโดงเรือ เสาสะพาน ทำเจว พาย ด้ามเครื่องมือ ใช้ในการก่อสร้าง ผลิตไฟฟ้า เป็นเชื้อเพลิง ให้สีน้ำตาลแกรนด์ ใช้ย้อมผ้า อาบน้ำยาทำหม้อนรองแรงร้อนไฟ ปลูกเป็นไม้ประดับและไม้ให้ร่ม

การจัดสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของ IUCN Red List 2022

สถานะการอนุรักษ์เป็น Least Concern

หูกวาง โคน ดัดมีอ ตัดมีอ ตาปัง ตาแป๊ะ หลุมปัง

Terminalia catappa L.

ชื่อพ้อง : -

ชื่อสามัญ : False kamani, Indian almond, Tropical almond

ลักษณะทั่วไป

ไม้ต้น ผลัดใบ ขนาดกลางถึงใหญ่ สูง 10-25 เมตร โคนต้นมีพุพอน เรือนยอดเป็นพุ่มกลม แตกรากเป็นชั้นๆ รอบต้นและแผ่กิ่งกว้างในแนว ระนาบเป็นจังหวะคล้ายฉัตร เปลือก นอกสีน้ำตาล เปลือกเรียบ ใบอ่อนสี น้ำตาลแดง หรือส้มว่างแดง ในเดียว เรียงเรียนเป็นกระჯุกอยู่ที่ปลายกิ่ง รูปไข่กลับกว้าง 8-15 เซนติเมตร ยาว 10-25 เซนติเมตร ปลายใบกลม แหลม หรือเป็นติ่งสั้น โคนใบรูปหัวใจ แคบ ก้านใบยาว 0.5-1.2 เซนติเมตร มีต่อม 2 ต่อม อยู่ที่โคนใกล้สันกลาง ใบ ดอกช่อแบบช่อเชิงลด ออกตาม ซอกใบหรือปลายกิ่ง ช่อดอกยาว 10-20 เซนติเมตร มีดอกเพศเดียว และดอกสมบูรณ์เพศอยู่ร่วมต้นร่วม ช่อ ดอกเพศผู้ส่วนใหญ่อยู่ทางปลาย ช่อ ดอกสมบูรณ์เพศอยู่ที่โคนช่อ กลีบ เลี้ยง 5 กลีบ โคนกลีบเชื่อมติดกัน เป็นหลอด ยาว 2-4 มิลลิเมตร ปลาย แยกเป็น 5 แฉก ไม่มีกลีบดอก เกสร เพศผู้ 10 อัน ผลแบบผลผนังชั้นใน แข็ง รูปไข่รีกว้าง ยาว 3-7 เซนติเมตร มี 1 เม็ด

นิเวศวิทยา และการกระจายพันธุ์

มาดาガสการ์ เอเชียเขตร้อนจนถึงตอนเหนือของออสเตรเลีย ประเทศไทยพบตามป่าชายหาด
หาดทราย หาดหินบริเวณริมทะเล พับบ้างตามป่าชายเลนที่เล่นแข็ง

ประโยชน์/โภชนา

นิยมปลูกทั่วไปตามสถานที่ราชการ อาคารบ้านเรือน สวนรุกษาดี สวนพฤกษาสต์ สวน
ป่า วัด ปลูกเพื่อให้ร่มเงา ใบแห้งใช้หมักน้ำที่ใช้เลี้ยงปลาสวยงามหรือปลากัด เนื่องจากใช้ใบแห้ง
หมักน้ำที่ใช้เลี้ยงปลาได้ เป็นยาและผลไม้สดมากใช้แก้ท้องเสีย ย้อมหนังสัตว์ ทำหมึก เมล็ด
ในผลรับประทานได้ ให้น้ำมัน คล้ายน้ำมันอัลมอนด์

การจัดสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของ IUCN Red List 2022

สถานะการอนุรักษ์เป็น Least Concern

สมอพิเกก ซิบะดู่ ลัน สมอแหน สะคู แหน แหนขาว แหนตัน

Terminalia bellirica (Gaertn.) Roxb.

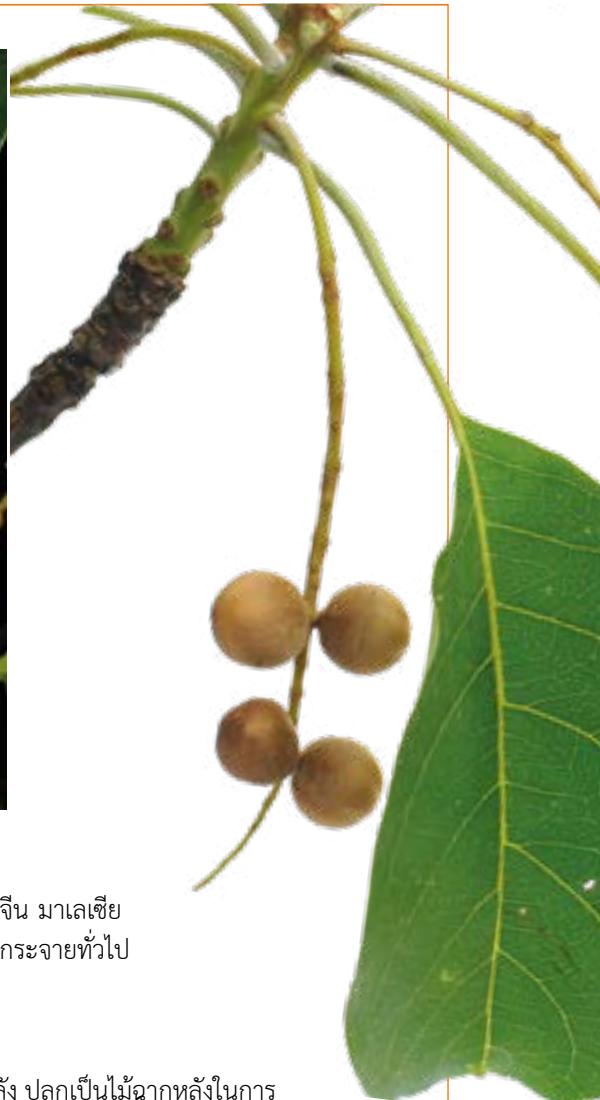
ชื่อพ้อง : *Myrobalanus bellirica* Gaertn.

ชื่อสามัญ : Belliric myrobalan, Bedda nut tree

ลักษณะทั่วไป

ไม้ต้น ผลัดใบ ขนาดใหญ่ สูง 20–40 เมตร ลำต้นเปลาตรง โคนต้นมีปุพอน เรือนยอด เป็นพุ่มกลม แตกกิ่งแขนงเป็นจังหวะลักษณะคล้ายกึงหูกวาง เปลือกนอกสีน้ำตาล น้ำตาลปนเทาถึงสีดำ เปลือกเรียบหรือแตกเป็นสะเก็ดบางๆ หรือแตกเป็นร่องแคบๆ ตามยาว เวลาออกดอกจะมีกลิ่นเหม็นอุ่น ใบอ่อนสีน้ำตาลแดงหรือส้มว่างแดง ใบเดียว เรียงเวียน เป็นกระ冢กอยู่ที่ปลายกิ่ง รูปไข่หรือรูปไข่กลับ แกมรูปรี กว้าง 5–15 เซนติเมตร ยาว 7–19 เซนติเมตร ปลายใบมน แหลมหรือเป็นติ่งแหลม โคนใบรูปลิ่ม ก้านใบยาว 3–9 เซนติเมตร มีต่อม 2 ต่อบนบริเวณโคนก้านใบ ดอกช่อ แบบช่อเชิงลด ออกตามซอกใบหรือปลายกิ่ง ช่อออกยาว 3–15 เซนติเมตร มีดอกเพศเดียว และดอกสมบูรณ์เพศอยู่ร่วมต้น ดอกเพศผู้ ส่วนใหญ่อยู่ทางปลายช่อ ดอกสมบูรณ์เพศอยู่ที่โคนช่อ กลีบเลี้ยง 5 กลีบ โคนกลีบเชื่อมติดกันเป็นหลอด ยาวประมาณ 2 มิลลิเมตร ปลายแยกเป็น 5 แฉก ด้านในมีขันยาสีน้ำตาล อ่อนหนาแน่น ไม่มีกลีบดอก เกสรเพศผู้ 10 อัน ผลลัษยผลผนังขั้นในแข็ง รูปไข่หรือค่อนข้างกลม หรือกลมรี สีน้ำตาล ยาว 1.5–3 เซนติเมตร เรียบหรือมีลักษณะเตี้ยๆ 5 สัน มีขันสีน้ำตาลปักคลุมหนาแน่น มี 1 เมล็ด

นิเวศวิทยา และการกระจายพันธุ์

ครีลังกา อินเดีย พม่า จีนตอนใต้ ภูมิภาคอินโดจีน มาเลเซีย และอสเตรเลียตอนบน ในไทยพบได้ทุกภาค พบริบูรณ์ทั่วไป ในป่าสมบัดใน ป่าเต็งรัง ป่าดิบแล้งและป่าดิบชื้น

ประโยชน์/โภชนา

เนื้อไม้สีขาวอ่อน เหมาะสำหรับใช้ทำกล่องและลัง ปลูกเป็นไม้จากหลังในการจัดสวนหรือปลูกเป็นไม้ให้ร่ม ผลดิบกินเป็นยาระบาย ผลสุกเป็นยาสมาน ใช้รักษาโรคท้องเสีย ริดสีดวง ผลแห้งใช้พอกหนัง แก้ท้องร่วง แก้ไอ แก้เจ็บคอ เบทหวาน เป็นหนึ่งในตัวรับยาตรีพลา ร่วมกับสมอไทยและมะขามป้อม เปลือกลำต้นและผลให้สีเข้ม ใช้ย้อมผ้า น้ำคั้นจากเปลือกลำต้นแก้ไข้ แก้หวัด

เป็นไม้ห่วงห้ามประเกต ก. ไม้ห่วงห้ามธรรมดากตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัติกำหนดไม้ห่วงห้าม พ.ศ. 2530

การจัดสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของ IUCN Red List 2022

สถานะการอนุรักษ์เป็น Least Concern

หูกระจง หู gwang แคระ หูกระจงแคระด่าง แผ่บำรุง

Terminalia ivorensis A.Chev.

ชื่อพ้อง :-

ชื่อสามัญ : Black Afara, Brimstonewood

ลักษณะทั่วไป

ไม้ต้น ผลัดใบ ขนาดกลางถึงใหญ่ สูง 10–30 เมตร โคนต้นมีพุพอน เรือนยอดเป็นพุ่มกลม แตกกิ่งเป็นชั้นๆ รอบต้นและแผ่กิ่งกว้าง ในเนเวะนานาเป็นจังหวะคล้ายผ้าตรape ลือกนอกสื้น้ำตาลอมเหลือง เปลือกเรียบถึงแตกเป็นแนวยาว ใบเดี่ยวเรียงเดียงเป็นกระฉูกอยู่ที่ปลายกิ่ง รูปไข่กลับ กว้าง 2.5–5 เซนติเมตร ยาว 5–15 เซนติเมตร ปลายใบมน และมีติ่งแหลม โคนใบสอบเรียว ก้านใบยาว 0.4–0.5 เซนติเมตร มีต่อม 2 ต่อม อยู่ที่โคนใกล้สันกลาง ใบ ดอกช่อแบบช่อเชิงลด ออกตามซอกใบหรือปลายกิ่ง ช่อดอกยาว 7–15 เซนติเมตร มีดอกเพศเดียว และดอกสมบูรณ์เพศอยู่ร่วมต้นร่วมช่อ ดอกเพศผู้ส่วนใหญ่อยู่ทางปลายช่อ ดอกสมบูรณ์เพศอยู่ที่โคนช่อ กลีบเลี้ยง 5 กลีบ โคนกลีบเชื่อมติดกันเป็นหลอด ยาว 2–3 มิลลิเมตร ปลายแยกเป็น 5 แฉก ไม่มีกลีบดอก เกสรเพศผู้ 10 อัน ผลแบบผลผนัง ชั้นในแข็ง รูปไข่สีเขียว รูปทรงรี ยาว 1.5–2 เซนติเมตร มี 1 เมล็ด

นิเวศวิทยา และการกระจายพันธุ์
ถิ่นกำเนิดແນບแอฟริกา ปลูกเป็นไม้ประดับให้ร่มทั่วไป

ประโยชน์/โทษ

นิยมปลูกท้าวไปตามสถานที่ราชการ อาคารบ้านเรือน สวนรุกขชาติ สวนพฤกษาสตร์ สวนป่า วัดตามถนนเป็นไม้ประดับและไม้ให้ร่ม เปลือกไม้มีแทนนินสูงนำไปต้มน้ำ น้ำต้มเปลือกช่วยรักษาบาดแผล

การจัดสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของ IUCN Red List 2022
สถานะการอนุรักษ์เป็น Vulnerable

ยางนา กາຕືລ ຂະຍາງ ຈັ້ງ ຈະເຕີຍລ ທັນນາ ທອງຫລັກ ຮາລອຍ ລອຍ ຍາງ ຍາງກຸງ ຍາງຂາວ ຍາງຄວາຍ ຍາງຕັ້ງ ຍາງເນີນ ຍາງແມ່ນ້ຳ ຍາງຫຍວກ

Dipterocarpus alatus Roxb. ex G. Don

ชื่อพ้อง : *D. gonopterus* Turcz.

ชื่อสามัญ : Apitong, Gurjum tree, Keruing, Yang, Yang na

ລັກສະນະຫົວໄປ

ໄມ້ຕັ້ນ ກິ່ງຜັດໃບ ຂະາດໃຫຍ່ ສູງໄດ້ຮັ້ງ 40 ເມືຕ ເຮືອນຍົດເປັນພຸ່ມກລມ ໂຄນຕັ້ນມັກເປັນ ພຸພອນ ເປັນອອກຂອງລຳຕັ້ນສີຂາວມເຫາ ສີ ເຫາຫຼືສິ້ນຕາລ ເປົ້ອກເຮົບຫຼືແຕກເປັນ ສະເກົດຫຼືອາຈັນກັບເປັນຮ່ອງຄລ້າຢປລວກກັດ ກິນ ຫຼູໃບຫຼຸມຍົດອ່ອນມື້ນສິ້ນຕາລອ່ອນປົກຄຸມ ໃບເດືອນ ເຮົບສັບ ຮູບໃໝ່ຫຼືອຽບປະຕິມູນຮູປຂອບ ຂະານ ກວ້າ 6–15 ເຊັນຕີເມືຕ ຍາວ 13–35 ເຊັນຕີເມືຕ ປລາຍໃນມນີດເຮົວແລມ ໂຄນໃນ ມນຫຼືວ້າດີນ ເສັນໃບຢ່ອຍແບບບັນບັນໄດ ກ້ານ ໃບເດືອນ 3–5 ເຊັນຕີເມືຕ ດອກຫ້ອບແບບຂ່ອງຮະຈະ ອອກຕາມໜອກໃບຫຼືອປາຍກົງ ຍາວ 10–15 ເຊັນຕີເມືຕ ກລືບເລື້ອງແລກລືບດອກຍ່າງລະ 5 ກລືບ ກລືບເລື້ອງສີເຫຼິຍາ ໂຄນກລືບເຊື່ອມຕິດກັນ ຜິວດ້ານນອກມີກີບຕາມຍາວ 5 ຄຣີບ ກລືບດອກ ສີ່ມູນພູອ່ອນ ຮູປຂອບຂະານຄົງກິ່ງຮູປແຕບ ປລາຍ ແລ້ມ ປິດເວັນຕາມກັນຄລ້າຍກັງຫັນ ໂຄນກລືບ ເຮົບສັນຫຼັບກັນ ດອກບານຂະາດ 2–3 ເຊັນຕີເມືຕ ເກສະເພັຜູ້ 30–40 ວັນ ພລແບບຜລເປົ້ອກແໜຶງ ເມລືດເດືອນ ຮູປ່າງຄ່ອນຂ້າງກລມຄົງທຮງຮີ ຍາວ 2.5–3 ເຊັນຕີເມືຕ ໂຄນກລືບເລື້ອງທ່ອໜຸມລັກສະນະ ເປັນກີບຕາມຍາວ 5 ຄຣີບ ປຶກຍາວ 2 ປຶກ ຍາວ 10–17 ເຊັນຕີເມືຕ ມີເສັນຕາມຄວາມມຍາວປຶກ ຊັດເຈນ 3 ເສັນ ປຶກສັ້ນ 3 ປຶກ

นิเวศวิทยา และการกระจายพันธุ์

พบได้ตั้งแต่อินเดีย บังกลาเทศ ศรีลังกา พม่าถึงภูมิภาคอินโดจีน มาเลเซียและฟิลิปปินส์ ในไทยพบได้ทุกภาค มักขึ้นในที่รกรากลุ่มใหญ่ๆ ลำน้ำหรือห้วยโกลลักษยทะเลที่น้ำใส่ดินตื้น

ประโยชน์/โทษ

เนื้อไม้มีนิยมใช้ในการก่อสร้างทั่วไป เช่น พื้น ฝ้า รอด ตง เรือชุดและเรือขนาดย่อม แจก พาย น้ำมันจากต้นใช้ทำขี้ตัวสำหรับจุดไฟ ใช้สีแพลง ก๊อกเรือน หนองใน ขับเสมหะ ขับปัสสาวะ แก้พันผุ สารสกัดจากใบและดอกใช้ทำสูญกลีเชอร์ในธรรมชาติ น้ำมันผสมกับชันใช้ทาไม้ เครื่องจักร สถาน ยาเรือ และใช้เดินเครื่องยนต์แทนน้ำมันขี้ตัว น้ำต้มเปลือกลำต้นกินแก้ตับอักเสบ ใบแก้ปวดพิษ น้ำมันยางนา glandular จะได้ปริมาณน้ำมันยางนาบริสุทธิ์ร้อยละ 70 โดยปริมาตร สามารถนำไปผสมกับน้ำมันดีเซลมาตรฐาน หรือน้ำมันใบโอลีดีเซล ในอัตราส่วน 1:1 โดยปริมาตร แล้วใช้กับเครื่องยนต์ดีเซลทางการเกษตรได้ ปัจจุบันกำลังมีการศึกษาวิจัยเรื่องการใช้เมล็ดเป็นยาเพิ่มพลังทางเพศ

เป็นไม้หง่านห้ามประเกาท ก. ไม้หง่านห้ามธรรมดามาตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัติกำหนดตั้งแต่ พ.ศ. 2530 และเป็นไม้มีค่าที่เป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันโดย ร.ก.ส.

การจัดสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของ IUCN Red List 2022

สถานะการอนุรักษ์เป็น Vulnerable

ตะเคียนทอง กะกี้ โกกี้ แคน จะเคียน จีองา จูเค้ โซเก ตะเคียน ตะเคียนใหญ่ ไพร *Hopea odorata Roxb.*

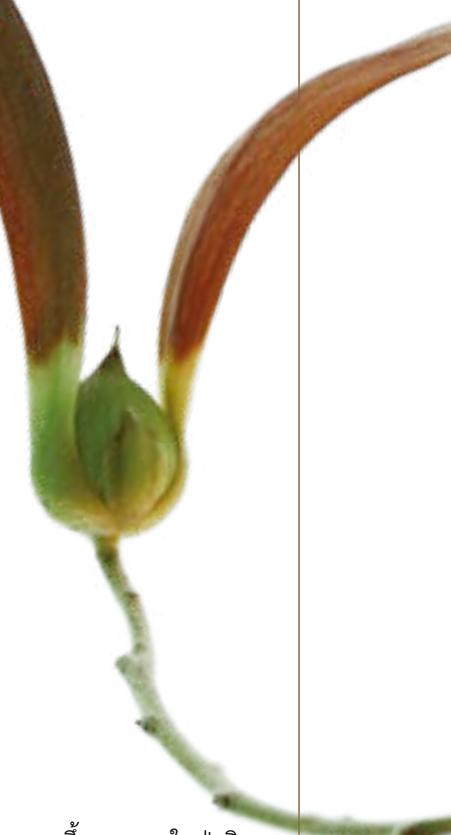
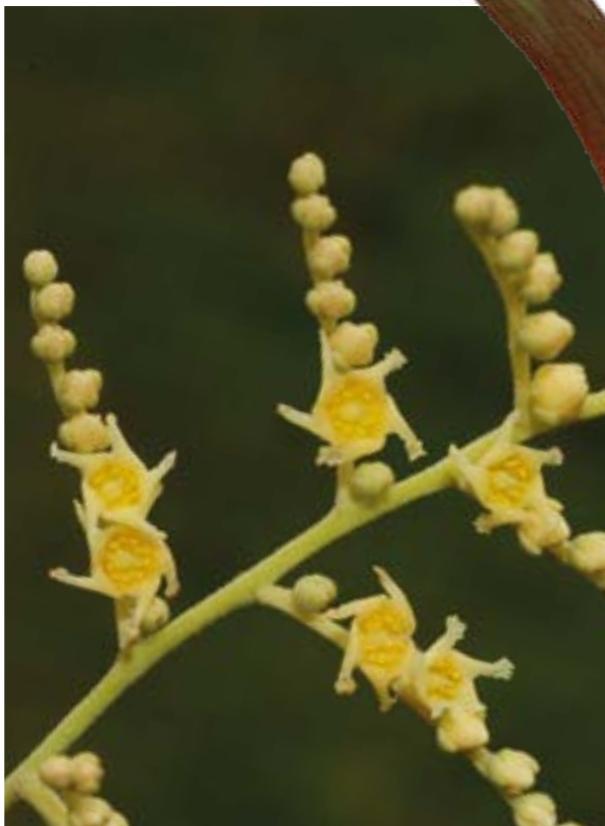
ชื่อพ้อง : -

ชื่อสามัญ : Cengal kampong, Cengal pasir, Iron wood

ลักษณะทั่วไป

ไม้ต้น ไม่ผลัดใบ ขนาดใหญ่ สูง 20-40 เมตร ลำต้นเปลาตรง ต้นเล็กเรื่อนยอดรูป เจดีย์ ต้นโตเรื่อนยอดรูปไข่หรือเป็นพุ่มค่อน ข้างกลมและทึบ เปลือกนอกสีน้ำตาลอ่อนเทา สีเทาอมเขียวหรือสีน้ำตาลดำ เปลือกแตก เป็นร่องตามยาวถึงแต่ก้าเป็นสะเก็ด ใบเดียว เรียงสลับ รูปไข่แกมรูปใบหอก รูปรีแกมรูป ใบหอก กว้าง 2.5-7.5 เซนติเมตร ยาว 8-16 เซนติเมตร ปลายใบเรียวแหลมถึงกึ่งยาวคล้าย ทาง โคนใบมน รูปลิ่มหรือเบี้ยวเล็กน้อย แผ่นใบมีต่อมใบอยู่ต่ำๆ ของเส้นแขนงใบ ก้านใบยาว 1-2 เซนติเมตร ดอกช่อแบบช่อแยกแขนง ออกตามซอกใบและปลายกิ่ง ยาว 5-7 เซนติเมตร ดอกย่อยออกทางด้านเดียวของ แกนช่อดอกย่อย ดอกมีกลิ่นหอมกลิ่บเลี้ยง และกลิ่บดอกอย่างละ 5 กลิ่บ กลิ่บเลี้ยงสีเขียวอมเหลือง โคนกลิ่บเชื่อมติดกัน กลิ่บดอกสีขาวอมเหลือง โคนกลิ่บเชื่อมติดกันเล็กน้อย ปลายแยกเป็น 5 แฉก บิดเวียนตามกันคล้ายกังหัน ดอกบานขนาด 4-10 มิลลิเมตร. เกสรเพศผู้ 15 อัน ผลแบบผลเปลือกแข็ง เมล็ดเดียว รูปไข่หรือค่อนข้างกลม มีปีกที่พัฒนามาจากกลิ่บเลี้ยง ปีกยาว 2 ปีก รูปใบพาย ยาว 4-6 เซนติเมตร มีเส้นตามความยาวปีก 9-11 เส้น ปีกสั้น 3 ปีก

นิเวศวิทยาและการกระจายพันธุ์

ເອເຊີໄຕ ເຄື່ອເຊີຕະວັນອາກເຊີຍໃດໆ ໃນໄທພບທົ່ວຖຸກປາກຂອງປະເທດ ຊິ້ນກະຈາຍໃນປ່າດີບແລ້ງ ປ່າດີບຊື່ນ ມັກພັບຕາມທີ່ຮັບຮົມຜົ່ງແມ່ນໍາລຳຮາຮາ

ประโภชនີ້/ໂທໜ

ເນື້ອໄໝໃຫ້ກ່ອສຮ້າງອາຄາຣບ້ານເງື່ອນ ທໍາໜອນຮອງຮາງຮລິໄຟ ເຮືອບຸດ ພົມໜຳນາມຕ່ອງເຮືອ ເປີລືອກລຳຕັ້ນແລະເນື້ອໄໝຮັສຝາດ ໃຫ້ຂ່າເຫຼື້ອໂຮກ ແກ້ວັກເສບ ຫ້າມເລືອດ ແລະໜ່າເຫຼື້ອໂຮກໃນປາກ ແກ້ລົງແດງແກ່ນມີຮສຂມໜາວານ ຮັກຊາຄຸດທະຮາດ ຂັບເສມ໌ທະ ແກ້ລົມທີຕະກຳດາ ຊັນນຳມາບດເປັນພຽງຮັກຊາບາດແພລ ຢີ້ອສມັກນັ້ນມັນຍາງໃຫ້ທາໄມ້ ທຳນັ້ນມັນຊັກເງາ ຍາແນນເຮືອ

ເປັນໄໝ້ຫວາງທ້ານປະເທດ ກ. ໄມ້ຫວາງທ້ານຮຽມດາດານມບໍລູຊີທ້າຍພະຮາກດຸ່ງລົງລົງກຳກຳທັນດໄມ້ຫວາງທ້ານ ພ.ສ. 2530 ແລະເປັນໄໝ້ມີຄ່າທີ່ເປັນຫລັກທັງພົມກັ້ປະກັນໂດຍ ດ.ກ.ສ

การຈັດສຕານກາພດ້ານກາຮອນຮັກໜີຂອງ IUCN Red List 2022

ສຕານກາຮອນຮັກໜີເປັນ Vulnerable

เต็ง เคาะเจ้อ แงะ จิก เจือ ชันตก เตึงขาว เน่าใน ประจำต ประจำก พะเจึก ล่าไน แลเนี่ย องเลียงยง

Shorea obtusa Wall. ex Blume

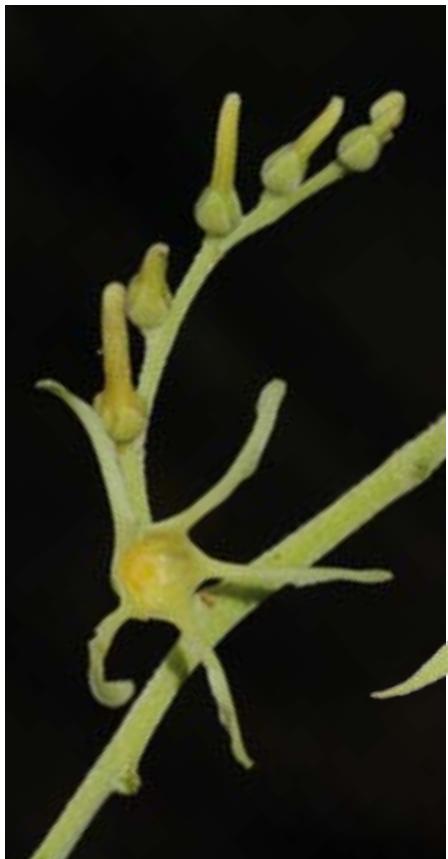
ชื่อพ้อง : -

ชื่อสามัญ : Burmese sal

ลักษณะทั่วไป

ไม้ต้น ผลัดใบ ขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูง 15–30 เมตร ออกดอกพร้อมผลไปใหม่ ลำต้นเปลาตรงอาจ คงอยู่เล็กน้อย เรือนยอดเป็นพุ่มกว้าง มักแตกกิ่งต่ำ เปเลื้อกนอกสีเทา ถึงสีน้ำตาลปนเทา เปเลื้อกหนา แตก เป็นร่องแคบตามยาวและแตกเป็นสะเก็ด มักมีขี้น้ำสี เหลืองชุ่นติดเป็นพวงตามลำต้น หูใบรูปขอบขนาน ร่วงง่าย ใบแก่ก่ออนร่วงสีเหลืองถึงสีส้ม ใบเดี่ยว เรียง สลับ รูปรีแกรมรูปขอบขนานถึงรูปไข่กลับแกรมรูปขอบ ขนาน กว้าง 3–7.5 เซนติเมตร ยาว 5–15 เซนติเมตร ปลายใบมนถึงกึ่งมน โคนใบมน เบี้ยวหรือว้าเล็กน้อย ขอบใบเรียบ มีต่อมตามซอกของเส้นแขนงใบ เส้นใบ ย่อยแบบขั้นบันได ก้านใบยาว 1–2 เซนติเมตร ดอก ช่อแบบช่อแยกแขนง ยาว 4–10 เซนติเมตร ออกตาม ปลายกิ่งหรือซอกใบ กลีบเลี้ยงและกลีบดอกรอย่างละ 5 กลีบ กลีบเลี้ยงรูปสามเหลี่ยม ยาวประมาณ 2 มิลลิเมตร เรียงเป็นวงสองชั้นช้อนเหลือมกัน กลีบ เลี้ยงสามกลีบที่อยู่ร่วงบนกรูปร่างเรียวแคบและยาว กว่าคู่ในเล็กน้อย กลีบดอกรสีขาวถึงสีเหลืองอ่อน รูป ช้อนถึงรูปแอบหรือรูปไข่กลับ ยาว 1–1.2 เซนติเมตร โคนกลีบช้อนเหลือมกัน ปลายกลีบบิดเวียนตามกัน คล้ายกังหัน โคนกลีบมักมีแต้มสีเข้มทูซีด ดอกมีกลีน หอมอ่อนๆ เกสรเพศผู้ 20–30 อัน ผลแบบผลเปลือก แข็งเมล็ดเดียว รูปไข่ถึงกลมรี ยาว 0.8–1 เซนติเมตร ปลายเป็นติ่ง ปีกยาว 3 ปีก ยาว 4.5–6 เซนติเมตร มีเส้นตามความยาวปีก 8–10 เส้น ปีกสั้น 2 ปีก

นิเวศวิทยา และการกระจายพันธุ์

พม่า อีกภูมิภาคอินโดจีน ในไทยพบได้เกือบทุกภาค ยกเว้นภาคใต้ ขึ้นตามป่า
ผสมผลัดใบแล้ง ป่าเต็งรัง และป่าเต็งรังผสมสน

ประโยชน์/โทษ

เนื้อไม้แข็ง สีน้ำตาลอ่อนถึงน้ำตาลแกรมแดง ใช้ในการก่อสร้างที่ต้องการความแข็งแรง เช่น
เสา รอด ตง ชื่อ ไม้พืน ไม้หมอนรองกระถางไฟ โครงเรือเดินทะเล เป็นต้น เปลือกลำต้นเป็นยา
สมานแผล ห้ามเลือด รักษาแผลเรื้อรัง แพลพุพอง ชันผอมน้ำมันใช้ทาไม้และยาแนวเรือ

เป็นไม้หายากประเพณี ก. ไม้หายากธรรมชาติบัญชีท้ายพระราชบัญญัติกำหนดไม้
หายาก พ.ศ. 2530 และเป็นไม้มีค่าที่เป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันโดย ร.ก.ส

การจัดสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของ IUCN Red List 2022

สถานะการอนุรักษ์เป็น Near Threatened

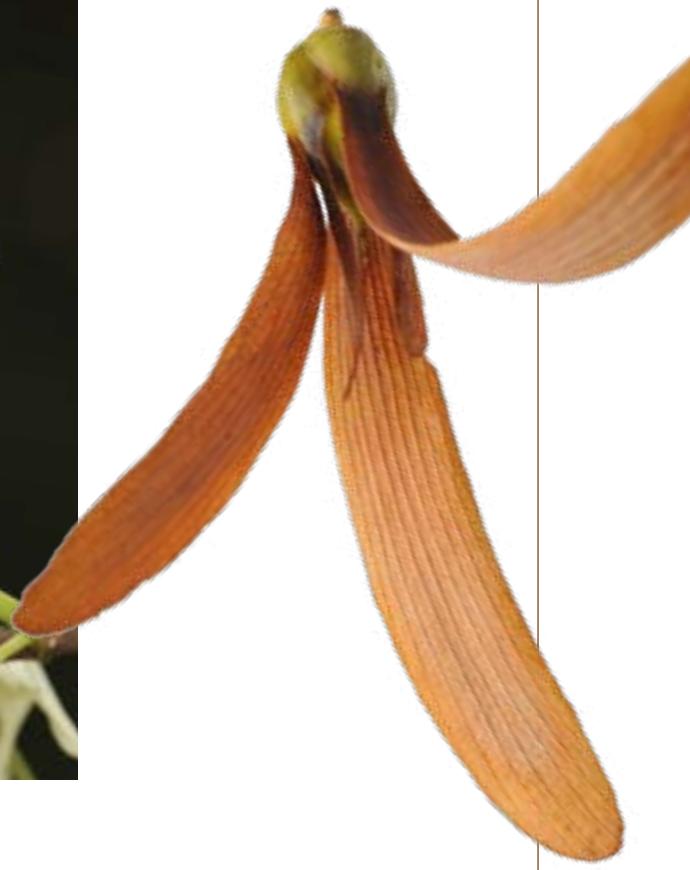
ພະຍອມ ກະຍອມ ກຸງົງ ຂະຍອມ ຂະຍອມດົງ ແກນ ເຊີຍ ເຊີຍ ພະຍອມດົງ ຍອມ ຍາງຫຍວກ ສຸກຮມ *Anthoshorea roxburghii* (G.Don) P.S.Ashton & J.Heck.

ชื่อພ້ອງ : *S. cochinchinensis* Pierre
ชื่อสามัญ : White meranti

ລັກຜະນະທ່ວໄປ

ໄມ້ຕັນ ກື່ຜົດໃບ ຂາດກາງຄົງນາດໃຫຍ່
ສູງ 15–30 ເມຕຣ ເຮືອນຍົດເປັນພຸ່ມກລມຫຼືອ
ຮູປີເຖິ່ງກວ້າ ເປີໂກນອກສິນ້າຕາລເທາສິນ້າຕາລ
ດຳ ເປີໂກແຕກເປັນຮອງຕາມຍາວແຕກເປັນ
ສະເກີດ ໃບແກ່ກ່ອນຮ່ວງສີເໜືອງ ໃບເຕີຍວ ເຮີຍ
ສລັບ ຮູປຂອບຂານຫຼືອຮູປແກມຮູປຂອບຂານ
ກວ້າ 3–7.5 ເໜຕີເມຕຣ ຍາວ 8–15 ເໜຕີເມຕຣ
ປລາຍໃບມນຫຼືອທໍ່ ໂຄນໃບມນຫຼືອເວົ້າເລັກນ້ອຍ
ເສັນໃບຢ່ອຍແບບໜັນບັນໄດ ກ້ານໃບຍາວ 1–2.5
ເໜຕີເມຕຣ ດອກຊ່ອແບບຊ່ອແຍກແໜນ ຍາວ
7–10 ເໜຕີເມຕຣ ອອກຕາມປລາຍກິ່ງ ອອກໃນ
ຫຼືອຕາມກິ່ງເໜີນໝ່ອຮອຍແລດໃບ ກລືບເລີ່ຍແລດ
ກລືບດອກຍ່າງລະ 5 ກລືບ ກລືບເລີ່ຍສີເໜີວ ໂຄນ
ກລືບເຊື່ອມຕິດກັນເລັກນ້ອຍ ກລືບດອກສີໜ້າຄົງສີ
ເໜືອງອ່ອນ ປລາຍກລືບມ້ວນແລະບົດເວີຍນຄ້າຍ
ກັງທັນ ໂຄນກລືບໜ້ອນເຫຼືອມກັນ ດອກບານນາດ
1.5–3.5 ເໜຕີເມຕຣ ມີກລື່ອນໝອມ ເກສະເປັຜູ້
15 ບັນ ຜລແບບຜລເປີໂກແຈ້ງເມລັດເດີຍວ ຮູປ
ທຽງ ຍາວ 1.5–2 ເໜຕີເມຕຣ ມີປົກທີ່ພັນນາ
ມາຈາກກລືບເລີ່ຍ ປຶກຍາວ 3 ປຶກ ຍາວ 6–8
ເໜຕີເມຕຣ ມີເສັນຕາມຄວາມຍາວປຶກ 9–12 ເສັນ
ປຶກສັ້ນ 2 ປຶກ ຍາວປະມານຄົງහົນໆຂອງປຶກຍາວ
ໂຄນຂອງປຶກຫຸ້ນຕັ້ງລົມນິດຫຼືອກືອນນິດ ຜລແກ່ສີ
ນ້ຳຕາລແດງ ມັກມີຄຣາບບາງໆ ສີໜ້າປົກຄຸມ

นิเวศวิทยา และการกระจายพันธุ์

ด้านตะวันออกของอินเดีย พม่า ภูมิภาค อินโดจีน และมาเลเซีย ในไทยพบได้ทุกภาค ตั้งแต่ป่าชายหาด ป่าดิบชื้น ป่าดิบแล้ง ป่าเต็งรัง จนถึงป่าดิบเขาระดับต่ำ

ประโยชน์/โทษ

เนื้อไม้แข็ง สีน้ำตาลอ่อนถึงน้ำตาลแคนเด็ก ใช้ในการก่อสร้างที่ต้องการความแข็งแรง เช่น เสา รอด ตง ข้อ ไม้พื้น ไม้หมอนรองกระรอกไฟ โครงเรือเดินทะเล เป็นต้น เปลือกลำต้นเป็นยา สมานแผล ห้ามเลือด รักษาแผลเรื้อรัง ผลพุพอง ชันผอมน้ำมันใช้ทาไม้และยาแนววารีอ เป็นไม้ห่วงห้ามประเกท ก. ไม้ห่วงห้ามธรรมดามาตามบัญชีห้ายพระราชบัญญัติกำหนดไม้ห่วงห้าม พ.ศ. 2530 และเป็นไม้มีค่าที่เป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันโดย ร.ก.ส.

การจัดสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของ IUCN Red List 2022

สถานะการอนุรักษ์เป็น Vulnerable

รัง เปา เปาดอกแดง เรียง เรียงพนม ลักป้าว แลบอง เหลบอง เหลือท้อ ยัง

Shorea siamensis Miq.

ชื่อพ้อง : -

ชื่อสามัญ : Dark red meranti, Light red meranti, Siamese sal

ลักษณะทั่วไป

ไม้ต้น ผลัดใบ ขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูง 15–25 เมตร ออกดอกเมื่อใบร่วงหมด ใบ อ่อนสีน้ำตาลแดง เรือนยอดเป็นพุ่มกลมหรือ รูปไข่ เปลือกนอกสีเทาหรือสีน้ำตาลปนเทา เปลือกหนาแตกแบบรออยู่เป็นร่องลึกสีน้ำตาล อมเหลือง หุ้นรูปหัวใจ ขนาด 1–2 เซนติเมตร ร่วงง่าย ใบเดี่ยว เรียงสลับ รูปไข่ลึงรูปไข่แกม รูปขอบขนาน กว้าง 7–16 เซนติเมตร ยาว 10–22 เซนติเมตร ปลายใบมนหรือแหลม โคน ใบรูปหัวใจหรือมน เส้นใบยื่อยแบบขั้นบันได ก้านใบยาว 3–5 เซนติเมตร ดอกช่อแบบช่อ แยกแขนง ยาว 10–15 เซนติเมตร ออกที่ปลาย กิ่งหรือตามกิ่งบริเวณเหนือร้อยแผลใบ กลีบ เลี้ยงและกลีบดอกอย่างละ 5 กลีบ กลีบเลี้ยง สีเหลืองอมเขียว โคนกลีบเชื่อมติดกันเล็กน้อย กลีบดอกติดกันนกสีเหลืองอ่อน ด้านในสีเหลือง เข้ม เรียงชั้นเหลือร่องกันคล้ายกระแทง ปลาย กลีบพับกลับ และบิดเวียนคล้ายกังหัน ดอก บานขนาดประมาณ 2 เซนติเมตร มีกลีบห่อ มอ่อนๆ เกรสรเพศผู้ 15 อัน ผลแบบผลเปลือก แข็งเมล็ดเดียว รูปไข่หรือทรงรี ยาวประมาณ 1.5 เซนติเมตร ปลายเป็นติ่งแหลม ปีกยาว 3 ปีก ยาว 5–10 เซนติเมตร โคนสอบ มีเส้นตาม ความยาวปีก 7–9 เส้น ปีกสั้น 2 ปีก ยาว ประมาณครึ่งหนึ่งของความยาวของปีกยาว

นิเวศวิทยา และการกระจายพันธุ์

พม่า ภูมิภาคอินโดจีน มาเลเซีย ถึงอินโดネเซีย ในไทยพบได้ทุกภาค ในภาคใต้พบได้ตาม
เกาะที่เป็นทินปูน โดยทั่วไปมักพบในป่าเต็งรัง ป่าเต็งรังผสมก่อ ป่าเต็งรังผสมสน พบได้บ้าง
ในป่าผสมผลัดใบ และเขานิปูน

ประโยชน์/โทษ

เนื้อไม้ใช้ก่อสร้างอาคารบ้านเรือน เลื่อย ไสกบ ตกแต่ง ชักเจ้าได้ง่าย ใช้ทำเครื่องเรือน
หมอนรองกระรอกไฟ ชันผสมน้ำมันใช้ทาายาแนวเรือ เคลือบภาชนะที่ทำจากไม้ และทำน้ำมัน
ชักเจ้า ตำรายาพื้นบ้านอีสานใช้เปลือกลำต้นแกะโรคห้องร่วง ใบตำพอกรักษา แผลพุพอง ชา
ไทยใหญ่ทางภาคเหนือของไทย ใช้ใบต้มน้ำอาบแก้อาการวิงเวียนศีรษะ

เป็นไม้หางห้ามประเพาท ก. ไม้หางห้ามธรรมชาต ตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัติกำหนดไม้
หางห้าม พ.ศ. 2530 และเป็นไม้มีค่าที่เป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันโดย ร.ก.ส

การจัดสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของ IUCN Red List 2022

สถานะการอนุรักษ์เป็น Least concern

ยางพารา กะเต้าห์ ยาง

Hevea brasiliensis (Willd. ex A.Juss.) Müll.Arg.

ชื่อพ้อง : -

ชื่อสามัญ : Brazilian rubber tree, Para rubber

ลักษณะทั่วไป

ไม้ต้น ผลัดใบแต่ผลใบใหม่ไว ขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูงได้ถึง 30 เมตร เรือนยอดเป็นพุ่มกลม เปลือกนอกสีเทา หรือสีน้ำตาลปนเทา เปลือกเรียบถึงแตกเป็นร่องแคบๆ ตื้นๆ ตามความยาวลำต้นหรือแตกเป็นสะเก็ด เปลือกในมีของเหลวพิชชับสีขาวน้ำนม ใบประกอบแบบแยกสามรูปผ่ามีมือ 3 ใบย่อย ในย่อยรูปรีถึงรูปไข่กลับ กว้าง 2-7.5 เซนติเมตร ยาว 10-25 เซนติเมตร ปลายใบเรียวแหลม ถึงเป็นติ่งแหลม โคนใบสอบเรียว เส้นใบและเส้นแขนงใบเห็นชัดทั้งสองด้าน ก้านใบยาว 5-15 เซนติเมตร มักมีต่อมบนก้านใบ ดอกช่อแบบช่อแยกแขนง ยาวได้ถึง 30 เซนติเมตร เกิดตามซอกใบใกล้ปลายกิ่ง ดอกแยกเพศอยู่ร่วมต้นและร่วมช่อ ไม่มีกลีบดอก ดอกเพศผู้สีเหลืองมีกลิ่นหอม กลีบเลี้ยง 5-6 กลีบ รูปไข่ ยาว 5-6.2 มิลลิเมตร เกสรเพศผู้ 10 อัน ดอกบานขนาด 4.5-5 มิลลิเมตร ดอกเพศเมียกลีบเลี้ยงรูปไข่ ยาว 6-7 มิลลิเมตร ดอกบานขนาด 4-5 มิลลิเมตร ผลแบบผลแห้งแตก มี 3 พู รูปร่างกลม เป็นขนาด 3-5 เซนติเมตร มี 3 เมล็ด

นิเวศวิทยา และการกระจายพันธุ์

พืชพื้นเมืองของอเมริกาใต้ ปัจจุบันปลูกเป็นพืชเศรษฐกิจในเขตตropic ทั่วโลก

พระยาธงไชย ประดิษฐ์ชุมพิศรภักดี (คอชิมบี ณ ระนอง) เป็นผู้นำเข้ามาปลูกในประเทศไทย
ครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ.2442 ที่อำเภอ กันตัง จังหวัด ตรัง

ประโยชน์/โทษ

น้ำยางใช้ในอุตสาหกรรมผลิตยางรถยนต์และอื่นๆ เนื้อไม้ใช้ทำเครื่องเรือน ใบต้มกับด่างให้เหลือแต่เส้นใบ ใช้ทำดอกไม้ประดับและของชำร่วย

การจัดสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของ IUCN Red List 2022

สถานะการอนุรักษ์เป็น Least concern

กระถินณรงค์ ขึ้มอุด

Acacia auriculiformis A.Cunn. ex Benth.

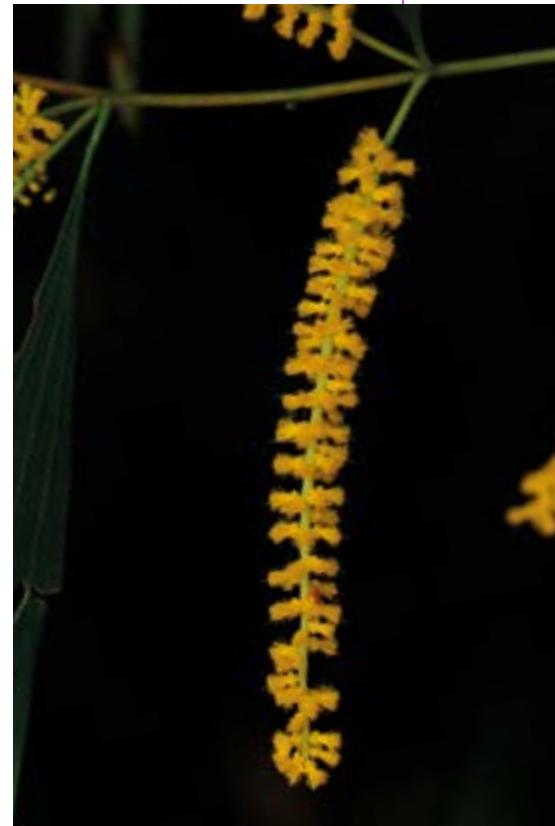
ชื่อพ้อง : -

ชื่อสามัญ : Black Wattle, Earleaf Acacia, Ear-pod Wattle, Papua Wattle, Wattle Acacia-tree, Yellow Wattle

ลักษณะทั่วไป

ไม้ต้น ไม่ผลัดใบ ขนาดกลาง สูง 4-15 เมตร อาจสูงได้ถึง 30 เมตร เรือนยอดแห่งว่าง ระยะต้นกล้ามีใบ เป็นใบประกอบแบบขนนกสองชั้น และร่วงไปเมื่อเจริญขึ้นเหลือเพียงก้านใบเจริญให้ญี่ขึ้นเป็นแผ่นคล้ายใบ (*phyllodes*) เรียบลับ รูปขอบขนาน และโถงคัลลารูปเดียว กว้าง 1.5-6 เซนติเมตร ยาว 8-20 เซนติเมตร มีเส้นคล้ายเส้นใบเรียงนานกันตามยาว 3-4 เส้น ดอกช่อแบบช่อเชิงลด มักออกเป็นคู่ตามซอกใบและปลายกิ่ง ยาว 4-10 เซนติเมตร ดอกย่อยอยู่ขนาดเล็กจำนวนมาก กลีบเลี้ยงและกลีบดอกอย่างละ 5 กลีบ สีเหลือง กลีบเลี้ยงและกลีบดอกโคนเข้มติดกัน กลีบเลี้ยงยาว 0.5-1 มิลลิเมตร ปลายหยักเป็นแซกตื้นๆ กลีบดอกยาว 1.5-2 มิลลิเมตร เกสรเพศผู้จำนวนมาก สีเหลือง ผลแบบฝักปริ่งแบบ กว้าง 1-1.5 เซนติเมตร ยาว 6-7 เซนติเมตร บิดม้วนเป็นวง ฝักอ่อนสีเขียว มีน้ำ露 เปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลเมื่อแก่ เมล็ดค่อนข้างกลมสีดำเป็นมันขนาด 2.5-5 มม. ก้านเมล็ดยาวสีเหลืองสีเข้ม

นิเวศวิทยา และการกระจายพันธุ์

พืชพื้นเมืองของปาปัวนิวกินีและออสเตรเลีย นำเข้ามาปลูกในประเทศไทยโดยชุมชนวงศ์ชาว กิจ (ชวน ณรงค์ชวนะ) โดยนำเข้ามาจากประเทศออสเตรเลีย ตั้งชื่อไทยโดยพระยาภิวินิจฉัยนัดรเพื่อเป็นเกียรติแก่ชุมชนวงศ์

ประโยชน์/โทษ

ไม่โตรเร็ว ทนแล้งและทนน้ำท่วม นิยมปลูกให้ร่มเงาตามริมน้ำนน เนื่องจากเป็นพืชตระกูลถั่ว จึงมีระบบ根ที่สามารถสะสมไนโตรเจนได้ใช้ปลูกเพื่อบำรุงดินและฟื้นฟูสภาพป่าเสื่อมโทรมได้ดี เปลือกให้หักฝ่าดแทนบินใช้ในอุตสาหกรรมการฟอกหนังสัตว์ เนื้อไม้ใช้ทำเป็นเชื้อเพลิงได้ดีให้ความร้อนสูง เนื้อไม้มีสีน้ำตาลอ่อน ความแข็งแรงปานกลาง นำมาเลือยตกแต่งได้ง่ายใช้ทำเฟอร์นิเจอร์ได้

การจัดสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของ IUCN Red List 2022

สถานะการอนุรักษ์เป็น Least Concern

กระถินเทพา กระถินชาบ้าห์

Acacia mangium Willd.

ชื่อพ้อง : -

ชื่อสามัญ : Brown Salwood, Mangium

ลักษณะทั่วไป

ไม้ต้นขนาดกลาง สูง 6–15 เมตร หรืออาจสูงได้ถึง 30 เมตร เรือนยอด แผ่กว้าง ระยะต้นกล้ามใบเป็นใบประกอบแบบขนนกสองชั้น และร่วงไปเมื่อเจริญขึ้นเหลือเพียงก้านใบเจริญให้ถูกขึ้นเป็นแผ่นคล้ายใบ (phyllodes) เรียงสลับ รูปขอบขนานและโค้งเล็กน้อย กว้าง 3–9 เซนติเมตร ยาว 10–25 เซนติเมตร มีเส้นคล้ายเส้นใบเรียงขนาดกันตามยาว 4–5 เส้น โคนมีต่อมน้ำหวานรูปร่างกลมขนาดประมาณ 1.5 มิลลิเมตร ดอกออกเป็นช่อแบบช่อเชิงลด ออกเป็นคู่ตามซอกใบและปลายกิ่ง ยาว 8–11 เซนติเมตร ดอกย่อยอยู่ขนาดเล็กจำนวนมาก กลีบเดี่ยงและกลีบดอกอย่างละ 5 กลีบ สีเหลืองอ่อนถึงสีครีม กลีบเดี่ยงยาว 0.6–0.8 มิลลิเมตร ปลายหยักเป็นแฉกตื้นๆ กลีบดอกโคนเชื่อมติดกัน ยาว 1.2–1.5 มิลลิเมตร เกสรเพศผู้มีจำนวนมาก สีเหลือง ผลแบบฝักรูปร่างแบน กว้าง 0.3–0.5 เซนติเมตร ยาว 6–10 เซนติเมตร บิดม้วนเป็นวงฝึกอ่อนสีเขียว มีน้ำ 分泌 เป็นสีน้ำตาลเมื่อแก่ เมล็ดค่อนค่อนข้างเหลี่ยม สีน้ำตาลเข้ม ยาว 3–5 มิลลิเมตร ก้านเมล็ดยาวสีเหลืองสีส้ม

นิเวศวิทยา และการกระจายพันธุ์

พืชพื้นเมืองของป่าปวนิกินี อินโดนีเซีย และออสเตรเลีย

ประโยชน์/โภชนา

ไม่ได้เร็ว นิยมปลูกให้ร่มเงาตามริมถนน เนื้อไม่น้ำเปไปใช้ได้ทั้งงานก่อสร้าง เนื้อไม้มีเสียงเหมาะสำหรับทำเครื่องเรือน วงศบประดู่หน้าต่าง ปอกทำไม้วีเนียร์และเฟอร์นิเจอร์นอกจากนี้ เส้นใยของกระถินเพพาสามารถนำมาใช้เป็นวัตถุดูบสำหรับทำเยื่อกระดาษได้ เนื้อจากเป็นพืชตระกูลถั่ว จึงมีระบบ根ที่สามารถสะสมในโตรเจนได้ใช้ปลูกเพื่อบำรุงดินและพื้นฟูสภาพป่าเสื่อมโทรม ต้อมน้ำหวานที่โคนแผ่นคล้ายใบไชเป็นแหล่งให้น้ำหวานในการเลี้ยงผึ้งได้ดี

การจัดสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของ IUCN Red List 2022

สถานะการอนุรักษ์เป็น Least Concern

ມະຄ່າໂມງ ເຊິ່ງ ປິງ ເບິງ ປື້ນ ມະຄ່າຫລວງ ມະຄ່າຫວັດ ມະຄ່າໃຫຍ່ *Afzelia xylocarpa* (Kurz) Craib

ชื่อพ้อง : *Pahudia xylocarpa* Kurz

ชื่อสามัญ : Beng tree, Cambodia beng tree

ลักษณะทั่วไป

ไม้ตัน ผลัดใบ ขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูง
ได้ถึง 30 เมตร โคนต้นมักเป็นพูพ่อน เรื่อนยอด
กวาง แตกกิ่งต่ำโกล์โคนต้น เปลือกนอกสีเหลือง
อมเทาถึงสีน้ำตาลอมเทา เปลือกเรียบมีช่อง
อากาศกระหายทั่วถึงแตกเป็นสะเก็ด ใบประกอบ
แบบขนกหั้นเดียวปลายคู่ เรียงสลับ ก้านใบยาว
ประมาณ 2 เซนติเมตร แกนกลางใบยาว 15-20
เซนติเมตร มีใบย่อย 3-5 คู่ เรียงตรงข้าม รูปไข่
แกมรูปขอบขนานหรือค่อนข้างกลม กวาง 4-5
เซนติเมตร ยาว 5-9 เซนติเมตร ปลายใบแหลม
ถึงเว้ากว้าง โคนใบมนีกึ่งตัด ขอบใบเรียบ ดอก
ช่อแบบช่อแยกแขนง ออกตามปลายกิ่ง ยาว
5-15 เซนติเมตร ก้านดอกย่อยยาว 0.7-1
เซนติเมตร ฐานรองดอกดีดยาว กลีบเลี้ยง 4 กลีบ
สีเขียวอ่อน รูปขอบขนาน ยาว 1-1.2 เซนติเมตร
กลีบดอกพัฒนาเพียง 1 กลีบ สีชมพูถึงสีแดง
ปลายกลีบรูปขอบขนานถึงค่อนข้างกลม ปลาย
เว้า ขนาด 0.7-0.9 เซนติเมตร โคนกลีบคอด
เป็นก้าน ผิวมีขันสีขาวคล้ายกำมะหยี่ปักกลุ่ม
เกรสรเพศผู้สมบูรณ์ 7 อัน เกรสรเพศผู้เป็นหมัน
คล้ายเส้นด้าย 3 อัน ผลแบบฝักแตกสองแนว ฝัก
สีน้ำตาลเข้มถึงสีดำ รูปขอบขนาน กวาง 7-9
เซนติเมตร ยาว 15-20 เซนติเมตร เปลือกผล
หนาแข็งเมื่อโน้มไม้ เมล็ดสีน้ำตาลแดงถึงสีดำ มี
2-7 เมล็ด มีข้อเมล็ดครุภัย สีเหลืองถึงสีอ่อน

นิเวศวิทยา และการกระจายพันธุ์

จีน พม่า ญี่ปุ่น กัมพูชา อินโดจีน ในไทยพบได้เกือบทุกภาคยกเว้นภาคใต้ ขึ้นกระจายในป่าดิบแล้ง และป่าผสมผลัดใบ ที่ความสูงจากระดับทะเลปานกลางไม่เกิน 600 ม.

ประโยชน์/โทษ

เนื้อไม้ใช้ในการก่อสร้าง ทำบ้านเรือน สะพาน เฟอร์นิเจอร์ งานแกะสลัก โครงเรือ ด้ามจับเครื่องมือต่าง ๆ เป็นลักษณะเด่นของการฟอกหงังสัตว์ ทำยาช่วยบรรเทาอาการปวดฟัน และโรคเกี่ยวกับตา ยาสมานแผล เมล็ดอ่อนกินได้ เมล็ดแกะใช้ทำงานแกะสลัก เนื้อเยื่อจากข้าวเมล็ดใช้ทำการ

เป็นไม้ห่วงห้ามประเพณ ก. ไม้ห่วงห้ามธรรมชาตามงคลชี้ท้ายพระราชบัญญัติกำหนดไม้ห่วงห้าม พ.ศ. 2530 และเป็นไม้มีค่าที่เป็นหลักทรัพย์ค้าประกันโดย ร.ก.ส.

การจัดสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของ IUCN Red List 2022

สถานะการอนุรักษ์เป็น Endangered

ພຖກ່ຽວ ກຣີດ ກະຈຶກ ກາແຊ ກໍານອຸ້ງ ກາໄພ ກໍາມປູ ແກຮັບ ຄະໂກ ດາກອຸ້ງ ຈະເຮ ຈຳຂາມ ຈາມຈຸລີ ຈາມຈຸລີສືທອງ ຈາມຮີ ປຸ່ງຮັງ ທີກ ຕຸດ ຄ່ອນນາ ທີຕາ ພູມກະບຸກ ມະຂາມໂຄກ ມະຮຸມປ່າ *Albizia lebbeck (L.) Benth.*

ชื่อพ้อง : *Mimosa lebbeck* L.

ชื่อสามัญ : Flea tree, Indian siris, Lebbeck tree, Siris

ລັກຜະນະຫົວໄປ

ໄມ້ດັນ ຜັດໃບ ຂາດກາລາງສຶງຂາດໃໝ່ ສູງ 15–25 ເມືດ ເວືອນຍອດແຜ່ກວ້າງ ເປີເອັນອອກສີນ້າຕາລອມເຫາສີເຫາດຳ ແຕກເປັນຮ່ອງແບບໆ ຕາມຍາວສຶງເປັນສະເກັດ ໃບປະກອບແບບໝາກສອງໜັ້ນ ເຮັງສັລັບ ໂຄນກ້ານໃບແລະກົງທຽບທີ່ກ້ານໃບຕິດອູ່ບວມເດັ່ນຫັດ ເໜື້ອໂຄນກ້ານໃບແລະແກນກາລາງໃບນັກປີຕ່ອມນູນຮູ່ປ່າງກລນ໌ຫຼອງ ແກ່ນໃບຮູ່ປ່ອບຂນານຮູ່ປ່າງກລັບຄືນຮູ່ປ່າງສີເຫັນຄາງໜູ່ ກວ້າງ 0.9–3.5 ເຊັນຕີເມືດ ຍາວ 1.5–5 ເຊັນຕີເມືດແຜ່ນໃບເບື້ວງ ປລາຍໃບກລນ໌ຕັດ ໂຄນໃບຮູ່ປ່າງຄືນຮູ່ປ່າງຫົວໃຈ ດອກຂ່ອບແບບໆຂ່ອງກະຈຸກແນ່ນ ຍາວສຶງ 10 ເຊັນຕີເມືດ ອອກຕາມໜອກໃບຕອນປລາຍກົງ ເກີດເດືອງວາ ຮ້ວຍຫລາຍຂ່ອຍ້ດ້ວຍກັນ ມີ 30–40 ດອກຍ່ອຍ ດອກຍ່ອຍທີ່ອູ່ຢູ່ຈົກລາງຂ່ອດອກມື້ນາດໃໝ່ ກວ່າດອກຍ່ອຍທີ່ອູ່ຮອບໆ ກລືບເລີ້ນແລກລືບດອກຍ່ອງລະ 5 ກລືບ ສີເຂົ້າວອນເໜືອງ ໂຄນກລືບເຊື່ອນຕິດກັນປລາຍແຍກເປັນແກກ ກລືບດອກຍ່າວ 7.5–11 ມີລີມີເມືດ ເກສະເພີຜູ້ຈຳນວນນັກ ຜົດແບບຝັກແຕກສອງແນວ ຮູ່ປ່ອບຂນານ ຍາວ 20–35 ເຊັນຕີເມືດ ຜິກແບບແຕ່ເປັນຄືນໄປຕາມມີລີດ ຜັກແກ່ສີອັກເຫຼືອງເສີນ້າຕາລອ່ອນ ເກີ້ຍິງ ບຣິເວນແນັດສີເຂັ້ມແລະນູນ ມີ 4–12 ເມື່ດ

นิเวศวิทยา และการกระจายพันธุ์

เขตต้อนโลกาเก่าแก่ในเอเชีย และแอฟริกา นิยมปลูกเป็นไม้ประดับหรือไม้ให้ร่มในเขตต้อนทั่วโลก ในไทยพบได้ทุกภาค ในป่าเต็งรัง ป่าผสมผลัดใบและพะบังในป่าดิบแล้ง

ประโยชน์/โทษ

เนื้อไม้แข็ง ลายไม้สวย ใช้ก่อสร้าง ทำเฟอร์นิเจอร์ยอดอ่อนและช่องอกอ่อนลวกกินเป็นพัก มีรสมันใบเป็นสมุนไพรดับพิษร้อน ทำให้เย็น เมล็ดรักษาระคิวหนัง เมล็ดและเปลือกลำต้น มีรสเผ็ด เป็นยาสามารถแพลงในปาก เปลือกลำต้นให้น้ำผ่าดใช้ฟอกหนัง

เป็นไม้ห่วงห้ามประเกاث ก. ไม้ห่วงห้ามธรรมดามาบัญชีท้ายพระราชบัญญัติกำหนดไม้ห่วงห้าม พ.ศ. 2530 และเป็นไม้มีค่าที่เป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันโดย ร.ก.ส.

การจัดสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของ IUCN Red List 2022

สถานะการอนุรักษ์เป็น Least Concern

ທອງກວາວ ກວາ ກ້າວ ຈອມທອງ ຈຳ ຈານ

ห้องตื้น ห้องธรรมชาติ ห้องพรอมชาติ

Butea monosperma (Lam.) Kuntze

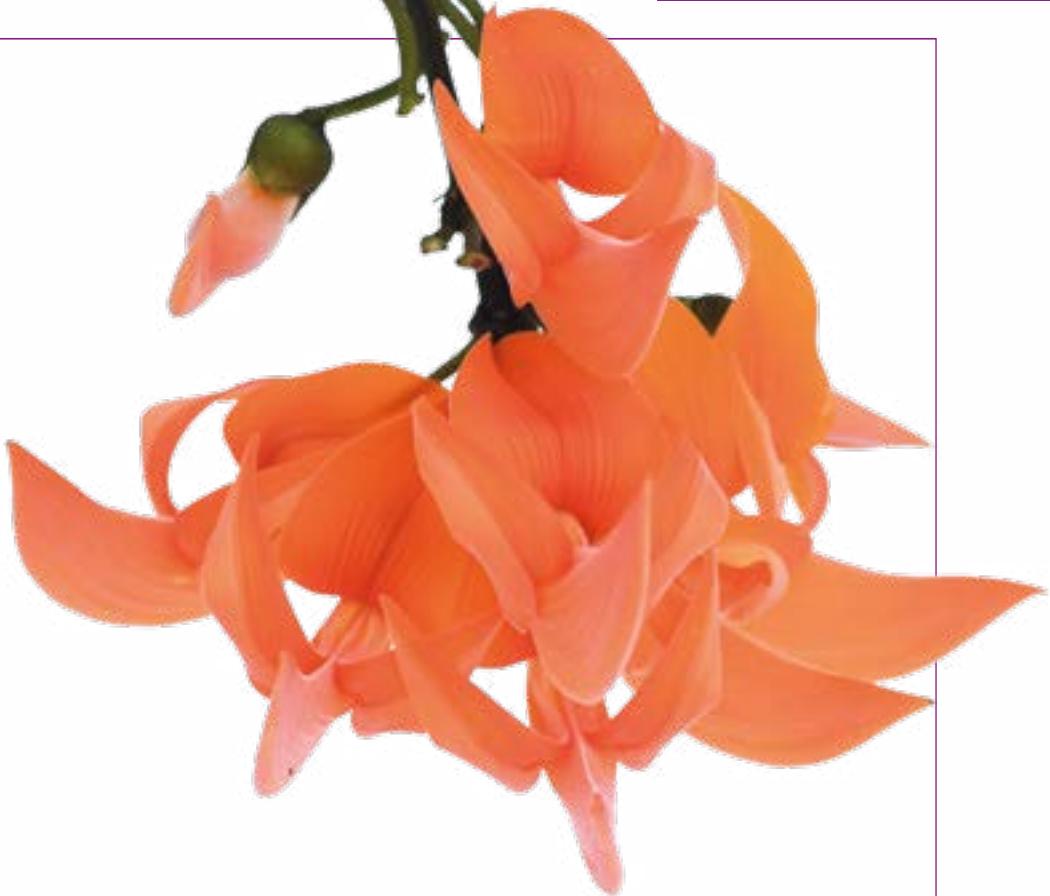
ชื่อพ้อง : *Erythrina monosperma* Lam.

ชื่อสามัญ : Bastard teak, Bengal kino, Flame of the forest

ลักษณะทั่วไป

ไม้ต้น ผลัดใบ ขนาดกลาง ความสูง 10–15 เมตร เรือนยอดเป็นพุ่มกลมทึบ แตกกิ่งต่ำ เปลือกนอกสีเทาหรือเทาดำ เปลือกแตกแบบรอยไถ เปลือกในเมืองหลวงพืชขับสีใส เมื่อทิ้งไว้จะมีสีออกแดงและเหลือง ใบประกอบใบประกอบแบบแยกสามแบบชนิด เรียงเวียนใบย่อยที่ปลายแกนกลางรูปไข่แกนรูปสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูหรือรูปไข่กลับ ใบย่อยด้านข้างรูปไข่เบี้ยวๆ โคนใบย่อยกลมหรือเบี้ยว ปลายใบย่อยมนหรือเว้าบุ้ม ใบย่อย กว้าง 2.5–7.5 เซนติเมตร ยาว 4–12 เซนติเมตร ดอกช่อแบบช่อกระจะลีบช่อแยกแขนงขนาดใหญ่เกิดตามกิ่งและปลายกิ่งช่วงไม่มีใบ กลีบเลี้ยงและกลีบดอกอย่างละ 5 กลีบ กลีบเลี้ยงสีเขียวเหลืองสีน้ำตาลดำ โคนกลีบติดกันเป็นรูปถ้วย ยาว 1–1.2 เซนติเมตร ปลายแยกเป็นแฉกเดี่ยวๆ กลีบดอกสีส้ม สีแดงหรือเหลือง ดอกแบบดอกถัว โคงจ ยาว 5–5.5 เซนติเมตร กลีบกลางรูปไข่แกนรูปขอบขนาน กลีบปีกและกลีบคู่ล่างรูปเดียวเชื่อมติดกัน กลีบคู่ล่างกว้างและยาวกว่ากลีบปีกเล็กน้อย เกสรเพศผู้ 10 อัน ก้านชูอับเรณูเชื่อมติดกัน 2 กลุ่ม กลุ่ม 9 อัน และ 1 อัน ผลแบบฝัก สีน้ำตาลแดง รูปขอบขนาน ยาว 13–16 เซนติเมตร เมล็ดสีน้ำตาลแดง รูปร่างกลมแบบขนาด 2–3.5 เซนติเมตร

นิเวศวิทยา และการกระจายพันธุ์

อินเดีย ภูฏาน เนปาล ศรีลังกา จีนตอนใต้ พม่า ภูมิภาคอินโดจีน และสومมาตรา ในไทยพบขึ้นเป็นกลุ่มๆ ตามที่ราบลุ่มในป่าสมบัตดໃบททางภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบน้อยทางภาคใต้

ประโยชน์/โภชนาการ

เนื้อไม้สีน้ำตาลปนเทา เนื้อหิน อ่อนเมื่อแห้งแล้วเบะและหดตัวมาก ใช้ทำกระดานกรุบ่อน้ำ ทำเรือชุด เปลือก ใจจากเปลือกใช้ทำเชือกหยาบๆ ดอกให้สีแดง สด เหลือง ใช้ย้อมผ้า ในสตได้ท่อของ ตามมะม่วงกวัน ทางด้านสมุนไพร น้ำเลี้ยงหรือยา แก้ท้องร่วง ใบเข้ายาบำรุงกำลังใช้พอกฝีและสิว รากชาโรคท้องขึ้น พยายิ ริดสีดวง เมล็ดใช้บำบัดพยาธิภายในบดละเอียด ผสมน้ำมนต์น้ำใช้ทาแก่ผวหนังเป็นผื่นแดง ดอกใช้ชับปัสสาวะและลดความกழนด

การจัดสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของ IUCN Red List 2022

สถานะการอนุรักษ์เป็น Least Concern

กัลปพฤกษ์ กานต์ ชัยพฤกษ์

Cassia bakeriana Craib

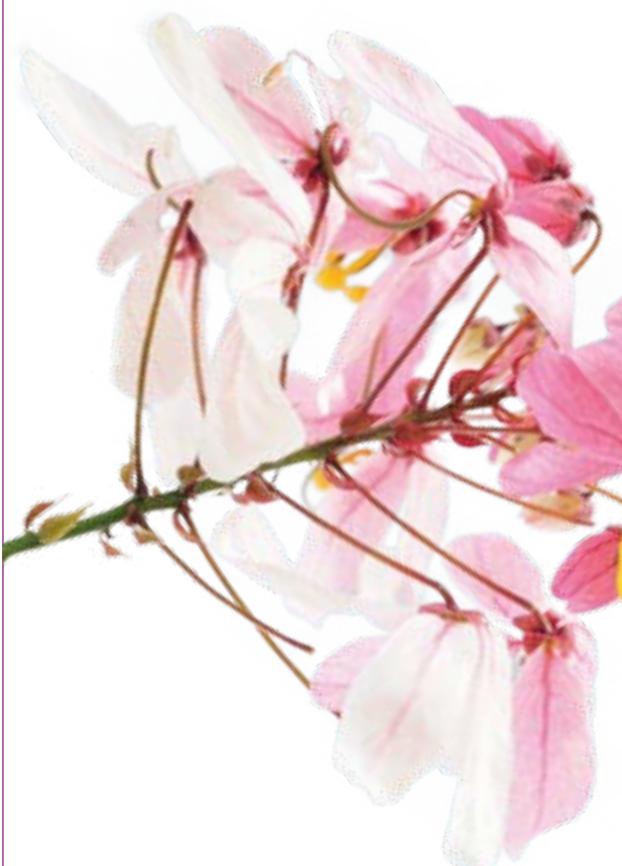
ชื่อพ้อง : -

ชื่อสามัญ : Pink Shower, Wishing tree

ลักษณะทั่วไป

ไม้ต้น ผลัดใบ ขนาดกลาง ความสูง 6–15 เมตร เรือนยอดแผ่กว้าง แต่กิ่งต่ำ เป็นลักษณะเรียบสีเทา ออกดอกพร้อมกับดอกใบอ่อน ในประกอบใบประกอบแบบขนกปลายคู่ เรียงสลับ ใบย่อย 5–8 คู่/ใบ ย่อยรูปขอบขนาน กว้าง 1.5–3 เซนติเมตร ยาว 6–8 เซนติเมตร โคนมน ปลายใบมน และเป็นติ่งสั้นๆ ดอกช่อแบบช่อกระจะถึงช่อแยกแขนงขนาดใหญ่ เกิดตามกิ่งและปลายกิ่งช่วงไม่มีใบ ดอก สีชมพูแล้วเปลี่ยนเป็นสีขาว ช่อออกยาว 5–12 เซนติเมตร ออกตามซอกใบที่หลุดร่วง ในประดับและในประดับย่อยสีแดงอมน้ำตาล กลีบเลี้ยงและกลีบดอกอย่างละ 5 กลีบ กลีบเลี้ยงรูปใบหอกแกรมรูปไข่ ยาว 0.9–1.2 เซนติเมตร กลีบดอกสีขาวอมชมพูหรือสีชมพู รูปใบหอกแกรมรูปไข่ ยาว 3.5–4.5 เซนติเมตร โคนกลีบดอกแคบเป็นก้านสั้นๆ เกสรเพศผู้อันยาว 3 อัน โค้งงอ ก้านชูอับเรณูยาว 3.5–5 เซนติเมตร ป่องกลาง เกสรเพศผู้อันสั้น 4 อัน ก้านชูอับเรณูยาวประมาณกึ่งหนึ่งของอันยาว แต่อับเรณูยาวกว่าประมาณ 2 เท่า เกสรเพศผู้ลอดรูป 3 อัน ยาว 1–1.5 เซนติเมตร แบบฝักหักข้อ รูปทรงกระบอก ยาว 30–40 เซนติเมตร มี 30–40 เมล็ดแต่ละเมล็ดในฝักถูกแยกออกจากกันโดยผนังลักษณะคล้ายฟองน้ำกันตามขวางฝัก

นิเวศวิทยา และการกระจายพันธุ์

พบเฉพาะในพม่า และไทย ส่วนมากพบขึ้นกระจายห่างๆ ตามป่าเบญจพรรณ และป่าดิบแล้ง ของทุกภาคยกเว้นภาคตะวันออกเฉียงใต้ และภาคใต้

ประโยชน์/โทษ

ปลูกประดับให้ดอกสวยงามแต่ฝักมีกลิ่นแรง ทนแล้งได้ดี เนื้อในฝักเป็นยาระบาย เปลือกฝักและเนื้อเมล็ดทำให้อาเจียน เป็นไม้มีค่าที่เป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันโดย ร.ก.ส.

การจัดสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของ IUCN Red List 2022

—

คุณ กุเพยะ ชัยพฤกษ์ ปีอุย ปูโย เปอโซ แมะหล่าหยู่ ราชพริก ราชพฤกษ์ ลุมแล้ง ลักเคลยลักเกลือ

Cassia fistula L.

ชื่อพ้อง : *C. fistuloides* Collad.

ชื่อสามัญ : Golden rain tree, Golden shower, Pudding-pipe tree

ลักษณะทั่วไป

ไม้ต้น ผลัดใบ ขนาดเล็กถึงขนาดกลาง สูง 7–15 เมตร เป็นลักษณะเป็นรอยคั่นตามขวาง สีเทาอมเหลืองถึงสีเหลืองอมน้ำตาล เป็นลักษณะเรียบถึงแตกเป็นสะเก็ด ใบประกอบแบบขนนกซึ้นเดียวปลายคู่ เรียงสลับ ในย่อย 3–8 คู่ เรียงตรงข้าม รูปขอบขนานแกรมรูปไข่ ถึงรูปเกลี้ยง ขนาดปุ่น กว้าง 4–8 เซนติเมตร ยาว 7–13 เซนติเมตร ปลายใบแหลม โคนใบรูปลิ่มถึงมน ดอกช่อแบบช่อกระจะ ห้อยลง ออกตามซอกใบ ยาว 20–40(–60) เซนติเมตร ดอกย่อยจำนวนมาก ก้านดอกย่อยยาว 1.5–5 เซนติเมตร กลีบเลี้ยงและกลีบดอกอย่างละ 5 กลีบ กลีบเลี้ยงรูปไข่แคบถึงรูปแกรมรูปไข่ ยาว 0.7–1.5 เซนติเมตร กลีบพับไปทางโคนก้านเมื่อตอกบาน กลีบดอกสีเหลืองทอง ยาว 2.5–4 เซนติเมตร 4 กลีบ วงนокขนาดเท่าๆ กันและกลีบวงในขนาดเล็กกว่า โคนกลีบคอดเป็นก้านสั้น ๆ เกสรเพศผู้ 10 อัน แบบยาว 3 อัน แบบสั้นอีก 4 อัน และเกสรเพศผู้ขนาดเล็กอีก 3 อัน ผลแบบฝักหักข้อ เมื่อแก่ไม่แตก รูปทรงกระบอก สีน้ำตาลดำถึงสีดำ ยาว 20–60 เซนติเมตร ฝักห้อยลง เมล็ดจำนวนมาก รูปแบบ ยาว 8–9 เซนติเมตร เต็มเมล็ดมีผิวนังคล้ายฟองน้ำกัน ตามขวางฝัก ภายในฝักมีเนื้อขันเหนียวสีดำ

นิเวศวิทยา และการกระจายพันธุ์

อินเดีย ศรีลังกาถึงภูมิภาคอินโดจีนและภูมิภาคมาเลเซีย และปัจจุบันเป็นไม้ประดับทั่วไปในเขตต้อนทั่วโลก ในไทยพบได้ทุกภาค ขึ้นกระจายในป่าเต็งรัง และป่าผสมผลัดใบ

ประโยชน์/โทษ

นิยมปลูกเป็นไม้ประดับ คุณ หรือราชพฤกษ์ เป็นหนึ่งในไม้มงคล 9 ชนิด เนื่องจากไม่ใช้ทำสาหร่ายเมือง เนื้อไม้และเปลือกลำต้นให้น้ำ fading ใช้ฟอกหนัง เนื้อในฝักเป็นยาเรบาย ช่วยบรรเทาอาการแน่นหน้าอ ก ฟอกหรือชำระน้ำดี แก้ลมเข้าข้อหรือขัดข้อ ดอกเป็นยาแก้ไข้ ยาระบาย

ดอกคุณเป็นดอกไม้ประจำชาติไทย ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 2 ตุลาคม พ.ศ. 2544

เป็นไม้ห่วงห้ามประเภท ก. ไม้ห่วงห้ามธรรมดามาบัญชีท้ายพระราชบัญญัติกำหนดไม้ห่วงห้าม พ.ศ. 2530 และเป็นไม้มีค่าที่เป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันโดย ร.ก.ส.

การจัดสถานภาพด้านการอนรักษ์ของ IUCN Red List 2022

สถานะการอนรักษ์เป็น Least Concern

ພະຍົງ ກະຍົງ ກະຍົງ ຂະຍົງ ແຕກຈິນ ປະດູ່ຕົມ ປະດູ່ນາ ປະດູ່ລາຍ ປະດູ່ເລັນ ພະຍົງໄໝມ ຫ້ວລືເມາະ *Dalbergia cochinchinensis* Pierre

ຊື່ອັນກ : -

ຊື່ສາມັກ : Rose wood, Siamese rosewood, Thailand rosewood

ລักษณะທີ່ໄປ

ໄມ້ຕັນ ຜັດໃບ ຂາດກລາງຄົງຂາດໃຫຍ່
ສູງໄດ້ຄື່ງ 25 ເມືດ ເຮືອນຍອດເປັນພຸ່ມຄລນ
ຫຼືອຮູບປິ່ງ ຄົ່ນຂ້າງໂປ່ງ ເປີ້ອກນອກສີເຫາ
ຫຼືອສິນຕ້າລອມເທາ ເປີ້ອກເຮີຍຫຼືອແຕກ
ເປັນສະເໜີດໄໝເປັນຮະເບຍບ ໃບປະກອບແບບ
ໜັນກັ້ນເຕີວປາລຍື່ງ ຍາວ 10–15 ເສັນຕິມີຕຣ
ເຮີຍສລັບ ມີ 5–9 ໃບຍ່ອຍ ເຮີຍສລັບ ແຜ່ນໃບ
ຮູ່ປິ່ງແກ່ມຽນຮູ່ປົບຂອບຂານ ກວ້າ 3–4 ເສັນຕິມີຕຣ
ຍາວ 4–7 ເສັນຕິມີຕຣ ປລາຍໃບແຫລມ ໂຄນ
ໃບມນຄື່ງຮູບຄື່ມ ຜົວໃບດ້ານບນສີເຂີຍວ່ອນ
ດ້ານລ່າງສີເຂີຍວ່າລວ ກ້ານໃບຍ່ອຍຍາວ 3–6
ມີລືມີຕຣ ດອກຫ່ວຍແບບຫ່ວຍແກ່ນ ອອກ
ຕາມອອກໃບແລະປລາຍກົງ ກລືບເລີ້ຍແລະກລືບ
ດອກອ່າງລະ 5 ກລືບ ກລືບເລີ້ຍສີເຂີຍ ຍາວ
ປະມານ 5 ມີລືມີຕຣ ໂຄນກລືບເຊື່ອມຕິດກັນ
ປລາຍແກ່ນເປັນ ແກກ ກລືບດອກສີ້ວາ ກລືບ
ກລາງຮູ່ປ່ຽງຄ່ອນຂ້າງກລນ ຍາວປະມານ 3.5
ມີລືມີຕຣ ໂຄນກລືບຄອດເປັນກ້ານ ກລືບຄູ່ຂ້າງ
ແລະກລືບຄູ່ລ່າງຮູ່ປົບຂອບຂານ ຍາວ 3.2–3.5
ມີລືມີຕຣ ໂຄນກລືບຄອດເປັນກ້ານ ກລືບຄູ່ລ່າງ
ເຊື່ອມຕິດກັນຄລ້າຍຮູ່ປ່ຽງຈັນທົກວົງເສີ້ວາ
ດອກບານຂາດ 5–8 ມີລືມີຕຣ ແກສະເພຜູ້
10 ອັນ ເຊື່ອມຕິດກັນເປັນມັດ ຜົດແບບຜັກ ໄນ
ແຕກ ຜັກບາງ ຮູ່ປົບຂອບຂານ ຍາວ 4–6
ເສັນຕິມີຕຣ ມີ 1–4 ເມີດ

นิเวศวิทยา และการกระจายพันธุ์

pmà และແບນກຸມືກາຄອິນໂດຈິນ ໃນໄທພບທາງກາກຕະວັນອອກ ແລະກາກຕະວັນອອກເຊີ່ຍ່າຍ
ຂັ້ນກະຈາຍໃນປາຜສນຜລັດໃບແລະປ່າດີບແລ້ວ

ประโยชน์/โภชนา

ເນື້ອນມໍ້ເຊິ່ງແລະລະເອີດປານກລາງ ຂັດແລະຊັກເງາໄດ້ດີ ກຣະພື້ນໜ້າຕາລອອນອມເໜືອງ ແກ່ນສີ
ແດງເລືອດຫຼູງຮ່ວມສິ້ນໜ້າຕາລແດງອມມ່ວງ ມີເສັ້ນແທກສີດຳ ຈັດເປັນໄມ້ທີ່ມີຄາແພງທີ່ສຸດຂນິດໜຶ່ງໃນ
ຕລາດໂລກ ນິຍົມໃຫ້ທຳເຄື່ອງເຮືອນຫຼືເພື່ອຮົນເຈັບຕ່າງໆ ເຄື່ອງກລິງ ແກະສລັກ ດ້າມເຄື່ອງມືອເຄື່ອງ
ໃໝ່ ທຳເຄື່ອງດົນຕຽ ເຊັ່ນ ຊອ ຂລຸຍ ລູກຮະນາດ ຮາກເປັນຢາແກ້ພິຍໃໝ່ເຊື່ອໝົມ ເປີດກຳລັດຕົ້ນເອາ
ນ້ຳທາແກ້ປັກເປົ່ອຍ

ເປັນໄນ້ຫວາງໜ້ານປະເທດ ກ. ໄນ້ຫວາງໜ້ານຮຽນດາຕາມບັນຫຼີທ້າຍພຣະຣາຊກຸ່ງສູກກຳກຳນັ້ນໄນ້
ຫວາງໜ້ານ ພ.ສ. 2530 ແລະເປັນໄນ້ມີຄ່າທີ່ເປັນຫຼັກທັນພົມຄໍ້າປະກັນໂດຍ ຮ.ກ.ສ.

ການຈັດສຕານກາພດ້ານກາຮອນຮັກໜ້າຂອງ IUCN Red List 2022

ສຕານກາຮອນຮັກໜ້າເປັນ Critically Endangered

ชิงชัน กระซิบ กำพี้ตัน เก็ด เก็ดคำ เก็ดແಡງ ດູ້ລາຍ
ດູ້ສະແດນ ປະດູ້ຈິງຈັນ ປະດູ້ສັບ ພະຍູງແກລບ ພະຍູງແດງ
ພະຍູງທິນ ຍຸນ ໄມກພລູຕົກແຕນ

Dalbergia oliveri Gamble ex Prain

ชื่อพ้อง : *D. dongnaiensis* Pierre ex Prain

ชื่อสามัญ : Asian rosewood, Burmese rosewood, Tamalan tree

ลักษณะทั่วไป

ไม้ต้น ผลัดใบ ขนาดคล้ายถั่งขันด้วยสูงได้ถึง 25 เมตร เรือนยอดเป็นพุ่มทรงสูงถึง
ค่อนข้างกลม เปลือกนอกสีน้ำตาลเทาถึงน้ำตาล
ดำ เปลือกแตกเป็นสะเก็ด ในอ่อนสม่วงแดง
ถึงสีน้ำตาลแดง ในประจกอบแบบชนกันขั้น
เดียวปลายตี่ ยาว 15-30 เซนติเมตร เรียง
สลับ มี 11-19 ใบอยู่ เรียงสลับ แผ่นใบรูป
ไข่แกรมรูปขอบขนาน ถึงรูปขอบขนานแกรมรูป
ใบหอก กว้าง 1-4 เซนติเมตร ยาว 4-8
เซนติเมตร ปลายใบแหลมลึกลง โคนใบมน
หรือเป็นรูปลิ่ม ดอกช่อแบบช่อแยกแขนง ออก
ตามซอกใบและปลายกิ่ง กลีบเลี้ยงและกลีบ
ดอกอย่างละ 5 กลีบ กลีบเลี้ยงสีเขียว ยาว
4-5 มิลลิเมตร โคนกลีบเชื่อมติดกัน ปลาย
แยกเป็น แฉก กลีบดอกสีขาวอมม่วง กลีบ
กลางรูปไข่กลับแกรมรูปขอบขนาน ยาว 6-8
มิลลิเมตร ปลายกลีบเว้าแคบ กลีบคู่ข้างรูปไข่
กลับ ยาว 6-8 มิลลิเมตร โคนกลีบคอดเป็น
ก้าน กลีบคู่ล่างรูปขอบขนาน ยาว 4-6 มิลลิเมตร
ดอกบานนานาชาติ 4-5 มิลลิเมตร เกลสรเพศผู้ 10
อัน เชื่อมติดกันเป็น 2 มัดๆ ละ 5 อัน ผลแบบ
ฝักไม้แทรก รูปขอบขนาน ยาว 5-15 เซนติเมตร
หัวท้ายแหลม บริเวณที่มีเมล็ดจะนูนขึ้นมาเด่น
ชัด มี 1-3 เมล็ด

นิเวศวิทยา และการกระจายพันธุ์

พม่า ถึงภูมิภาคอินโดจีน ในไทยพบได้เกือบทุกภาค ยกเว้นภาคใต้ ขึ้นกระจายในป่าเต็งรัง ป่าผสมผลัดใบ และป่าดิบแล้ง

ประโยชน์/โทษ

เนื้อไม้แข็งและละเอียดปานกลาง มีเสียงสนเป็นริ้วแอบ ๆ สีน้ำตาลอ่อนอมเหลือง แก่นสีม่วงแดง มีเส้นแทรกสีดำ มีความทนทานมาก ใช้ทำเครื่องเรือน ส่วนประกอบของเกวียน พานท้ายเป็น

เครื่องดื่มตระไ่ด้ไทย เช่น ชลุย ซอ จะเข้า ลูกะนาด กลองโคน รำมะนา กรับ ขาข้อ Wong เป็นต้น เป็นไม้ห่วงห้ามประเกล ก. ไม้ห่วงห้ามธรรมดากตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัติกำหนด ไม้มงคล ไม้ห่วงห้าม พ.ศ. 2530 และเป็นไม้มีค่าที่เป็นหลักทรัพย์ค้าประกันโดย ร.ก.ส.

การจัดสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของ IUCN Red List 2022

สถานะการอนุรักษ์เป็น Critically Endangered

ທາງນກຢູ່ງຝ່ຽງ

ນກຢູ່ງຝ່ຽງ ສິມພອຫລວງ ທອນຢູ່ງ ອິນທຣີ

Delonix regia (Bojer ex Hook.) Raf.

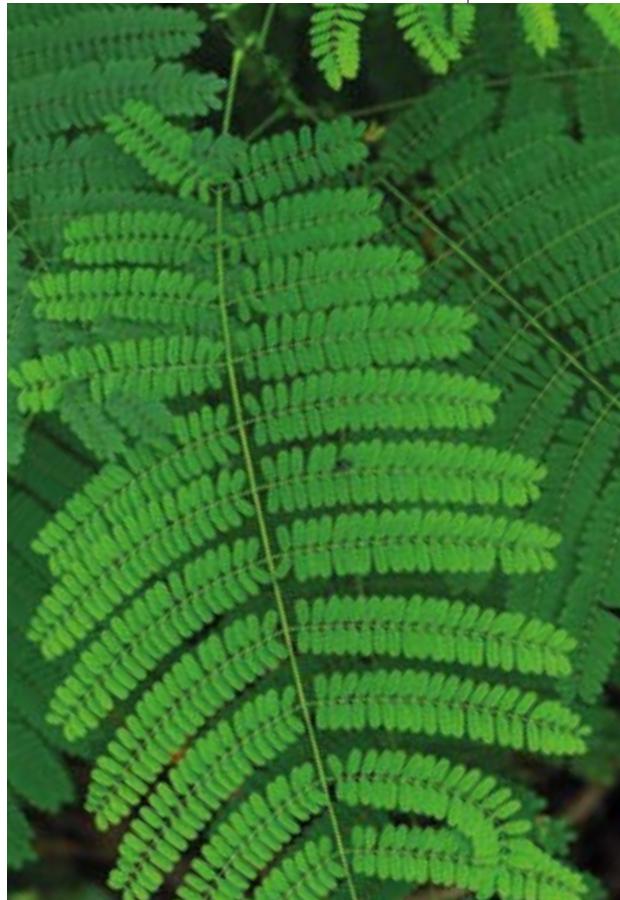
ชื่อพื้นเมือง : *Poinciana regia* Bojer ex Hook.

ชื่อสามัญ : Flamboyant tree, Flame of the forest, Peacock flower

ລັກຂະພະທ້ວາໄປ

ໄມ້ຕັນ ພັດໃບ ສູງ 10–15 ເມຕຮ
ເຮືອນຍຸດແຜ່ກວ່າງ ແຕກກິ່ງຕໍ່າ ເປີເອກ
ນອກເຮີຍບ ສິນ້າຕາລອມເຫາຫີ່ວສີເຫາ ໃນ
ປະກອບແບບໜັນກສອງໜັ້ນ ຍາວ 20–60
ເຊົນຕີເມຕຮ ເຮີຍເວີຍນ ໃບຍ່ອຍໜັ້ນທີ່ຫົ່ງ
ເຮີຍຕຽງໜັ້ນ ມີ 9–24 ຄູ່ ໃບຍ່ອຍໜັ້ນທີ່
ສອງເຮີຍຕຽງໜັ້ນ ມີ 14–30 ຄູ່ ໃບຍ່ອຍ
ໜາດເລີກ ຮູ່ປ່ອບໜານ ຍາວ 0.8–1
ເຊົນຕີເມຕຮ ປລາຍໃບມນ ໂຄນໃນເບີ່ວ
ດອກຫຼ່ອດອກແບບໜ່ອກະຈະຄລ້າຍໜ່ອເຊີງ
ຫລັ້ນ ອອກຕາມຫອກໃບໄກລ້ປລາຍກິ່ງຫີ່ວ
ທີ່ປລາຍກິ່ງ ຊ່ອດອກຍາວ 7–15 ເຊົນຕີເມຕຮ
ກລືບເລີຍງແລກລືບດອກຍ່າງລະ 5 ກລືບ
ກລືບເລີຍງເນື້ອໜາດ້ານນອກສີເຂີຍວ ດ້ານ
ໃນເສີຄລ້າຍກລືບດອກ ຮູ່ປ່ອບໜານ ຍາວ
1.8–3 ເຊົນຕີເມຕຮ ກລືບດອກສີແດງ ສີແດງ
ອມສັນຫີ່ວສີສຳແໜມສີເຫີ່ງ ແກ້ວມ
ເຫັນ ຮູ່ປ່ອນໜັ້ງກລມ ຍາວ 4–6.5
ເຊົນຕີເມຕຮ ໂຄນຄອດເປັນກ້ານ ດອກບາ
ໜາດ 5–8 ເຊົນຕີເມຕຮ ແກສະເປົ້າ 10
ອັນ ພັດແບບຝັກແບນ ຮູ່ປ່ອບໜານ ຍາວ
30–60 ເຊົນຕີເມຕຮ ຝັກຕຽງຫີ່ວໂດັ່ງເລີກ
ນ້ອຍ ຝັກແກ່ສິນ້າຕາລອມດຳ ມີ 20–40
ເມັດ ເຮີຍຕາມຂວາງ

นิเวศวิทยา และการกระจายพันธุ์

พืชพื้นเมืองของเคนยา มาดากัสการ์ และแอฟริกา ปัจจุบันนิยมนำมาปลูกทั่วไปในเขตต้อน
ทั่วโลก

ประโยชน์/โทษ

ปลูกเป็นไม้ประดับให้ร่มเงาและดอกสวยงาม เมล็ดอ่อนสามารถรับประทานสดได้ รากนำ
มาต้มหรือหยอดรับประทานกับอาหาร เป็นยาขับโลหิตในสตรี แก้อการบวมต่างๆ ลำต้นนำมา
ฝนทาแก้พิษ ถอนพิษแมลงสัตว์กัดต่อย

การจัดสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของ IUCN Red List 2022

สถานะการอนุรักษ์เป็น Least Concern

ເຂົ້າ ກາຫຍື ນາງດຳ ຍື ພີ

Dialium cochinchinense Pierre

ຊື່ອັກສາ : -

ຊື່ສາມັກຸນ : Velvet tamarind

ລັກຂະນະທົ່ວໄປ

ໄມ້ຕັນ ໄມ້ຜັດໃບ ຂາດກາລາຄົງ
ຂາດໃໝ່ ສູງ 15–25 ເມືຕຣ ເຮືອນ
ຍົດເປັນພຸ່ມກລມ ເປົ້ອກອອກສີເຫາ
ຄົງເຫາປັນນຳຕາລ ເປົ້ອກເຮືຍບຄົງແຕກ
ເປັນສະເກີດ ໃບມີສະເບີ່ງ ໃບປະກອບ
ແບບໜົນກົ້າໜີເຕີຍວປລາຍຕີ ເຮືອງສັບ
ແກນກາລາໃບຍາວ 5–10 ເໜີຕີເມືຕຣ
ເກລີ້ຍຶ ໃບຍ່ອຍ 5–9 ໃບ ເຮືອງສັບຄົງ
ເຮືອງຕຽບຕ່າງໆ ໃບສີເຂົ້າເໜັນ ຮູປ໌ໄປຄົງ
ຮູປ໌ ກວ້າງ 1.5–4.5 ເໜີຕີເມືຕຣ ຍາວ
4–7 ເໜີຕີເມືຕຣ ປລາຍໃບມານຄົງເຮືອງ
ແກລມ ໂຄນໃບກລມທີ່ຮູປ໌ລິມ ດອກ
ຊ່ອແບບຄລ້າຍຊ່ອກຮະຈຸກແຍກແໜນ
ຍາວ 10–30 ເໜີຕີເມືຕຣ ອອກຕາມ
ໜອກໃບແປລາຍກິ່ງ ຂ່ອດອກມື້ນສັ້ນ
ນຸ່ມກະຈາຍທົ່ວ ກລືບເລີ້ຍຶ 5 ກລືບ ຮູປ໌
ຍາວປະມານ 4 ມີລີມເມືຕຣ ຜິວກິບ
ດ້ານໃນເກືອບເກລີ້ຍຶ ດ້ານນອກມື້ນ
ສັ້ນນຸ່ມສີເຫາ ໄມມີກິບດອກ ເກສະເປີ
ຜູ້ 2 ຢັ້ນ ຜົບແບບຜິກຄລ້າຍຜົບຜັນໜັ້ນ
ໃນແໜຶງ ຮູປ໌ໄຈ່ ຮູປ໌ທຽງທີ່ເກືອບກລມ
ຍາວປະມານ 1.5 ເໜີຕີເມືຕຣ ຜິວຜລ
ມື້ນສັ້ນນຸ່ມຄົງທີ່ນຄລ້າຍກຳມະຫຍື່ ຜົບ
ສູກສີດໍາມເຫາ ມີ 1 ເມືດີຕ ເມືດີສີ
ນຳຕາລອ່ອນ ຮູປ໌ເບີ ແບນ ຍາວປະມານ
9 ມີລີມເມືຕຣ ຜິວເມືດີມີວິວຕາມຍາວ

นิเวศวิทยา และการกระจายพันธุ์

ภูมิภาคอินโดจีน ในไทยพบได้ทุกภาค ขึ้นกระจายในป่าดิบแล้ง และป่าดิบชื้น

ประโยชน์/โภชนา

เนื้อไม้แข็งแรงทนทาน ทนต่อมอด และปลวก ใช้ในการก่อสร้าง โดยเฉพาะคานและเสา ทำเฟอร์นิเจอร์ ล้อเกวียน ทำเรือ ด้ามจับเครื่องมือต่าง ๆ เป็นอีกลำต้นให้สีฟัน และให้สีย้อมผ้าสีน้ำตาล ผลสุก kinin ได้นำมาคุกคักน้ำตาลทรายและพริก นิยมกินเป็นของหวาน

เป็นไม้ห่วงห้ามประเพณี ก. ไม้ห่วงห้ามธรรมตามบัญชีห้ายพระราชบัญญัติกำหนด
ไม้ห่วงห้าม พ.ศ. 2530 และเป็นไม้มีค่าที่เป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันโดย ร.ก.ส.

การจัดสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของ IUCN Red List 2022

สถานะการอนุรักษ์เป็น Lower Risk/near threatened

อะระง กว่าแซก คงรุ้ง คงสุ่ง จ้าขาม ข้าม
ตาแซก นนทรี นนทรีป่า 朗 ร่าง อะลัง อินทรี
Peltophorum dasyrrhachis (Miq.) Kurz

ชื่อพ้อง : *Caesalpinia dasyrrhachis* Miq.

ชื่อสามัญ : -

ลักษณะทั่วไป

ไม้ต้น ผลัดใบ ขนาดเล็กถึงขนาดใหญ่ สูงได้ถึง 30 เมตร เรือนยอดเป็นพุ่มกลมถึง แผ่นกว้าง เปลือกนอกสีเทาอมน้ำตาล เปลือกเรียบมีช่องอากาศเล็ก ๆ กระหายทั่วจนถึงแตกเป็นร่องตื้นๆ ตามยาวหรือแตกเป็นสะเก็ด ใบประกอบแบบขนนกสองขั้น เรียงสับถึงเรียงเวียน ยาว 15-40 เซนติเมตร หูใบขนาดใหญ่ รูปร่างเป็นเด็นแตกแขนง คล้ายเขากวาง ใบย่อยชั้นที่หนึ่งมี 5-9 คู่ เรียงตรงข้าม ใบย่อยชั้นที่สอง มี 6-16 คู่ เรียงตรงข้าม แผ่นใบรูปขอบขนาน กว้าง 5-10 มิลลิเมตร ยาว 10-20 มิลลิเมตร ปลายใบเว้ากว้าง โคนใบเบี้ยวเล็กน้อย ดอกช่อแบบช่อกระจะห้อยลง ยาว 15-30 เซนติเมตร ออกตามซอกใบใกล้ปลายกิ่ง กลีบเลี้ยงและกลีบดอกอย่างละ 5 กลีบ กลีบเลี้ยงรูปไข่กว้าง ยาวประมาณ 1 เซนติเมตร กลีบดอกสีเหลือง ขนาดไม่เท่ากัน รูปไข่กลับ ยาว 1.5-2.5 เซนติเมตร โคนกลีบแอบเป็นก้าน ขอบกลีบพับย่น ดอกบานขนาดประมาณ 2 เซนติเมตร เกรสรเพศผู้ 10 อัน ผลแบบฝัก ไม่แตก เมื่อแห้งหั่นสีออกเทาหรือสีน้ำตาลอ่อนเทา ฝักรูปขอบขนานหัวท้ายเรียว กว้าง 2-3.5 เซนติเมตร ยาว 10-15 เซนติเมตร ที่ขอบฝักทั้งสองด้านมีแอบลักษณะเป็นครีบ มี 4-8 เม็ด

นิเวศวิทยา และการกระจายพันธุ์

ภูมิภาคอินโดจีน แถบคาบสมุทร猛烈และอินโดนีเซีย ในไทยพบได้ทั่วไป โดยเฉพาะภาคตะวันออก ขึ้นกระจายในป่าดิบแล้ง และป่าผสมผลัดใบ

ประโยชน์/โทษ

ปลูกเป็นไม้ให้ร่มริมถนน เป็นไม้เบิกนำในการฟื้นฟูป่าดิบแล้ง ป่าผสมผลัดใบ เปลือกลำต้นให้สีย้อมผ้าสีเหลืองถึงสีน้ำตาล ดอกทำยาแก้โรคบิด บรรเทาอาการแพลงเปื่อย อาการเคล็ดกล้ามเนื้ออักเสบ ทำโลชั่นบำรุงใต้ตา น้ำยาบวนปาก ยาระเทยาอาการปวดทัน

เป็นไม้ห่วงห้ามประเกา ก. ไม้ห่วงห้ามธรรมชาตตามบัญชี้ายพระราชบัญญัติกำหนดไม้ห่วงห้าม พ.ศ. 2530

การจัดสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของ IUCN Red List 2022

-.

นนทรี กระถินแดง กระถินป่า สารเงิน

Peltophorum pterocarpum (DC.) Backer ex K.Heyne

ชื่อพ้อง : *Inga pterocarpa* DC.

ชื่อสามัญ : Copper pod, Yellow poinciana, Yellow flame

ลักษณะทั่วไป

ไม้ต้น ผลัดใบ ขนาดกลาง สูง 8–15 เมตร เรือนยอดเป็นพุ่มกลมถึงรูปรีถึงแบ่งกิ่ว กิ่ว เปลือกนอกสีเทาปนดำ เปลือกเรียบหรือแตกเป็นสะเก็ดเล็กๆ ในประกอบแบบขันนกสองชั้น เรียงสลับถึงเรียงเวียน ยาว 20–30 เซนติเมตร ใบย่อยชั้นที่หนึ่งมี 4–13 คู่ เรียงตรงข้าม ในใบย่อยชั้นที่สอง มี 10–22 คู่ เรียงตรงข้าม แผ่นใบรูปขอบขนาน แกมรูปไข่ กิ่ว 3–7 มิลลิเมตร ยาว 10–20 มิลลิเมตร ปลายใบเว้า โคนใบเปี้ยวเล็กน้อย ดอกช่อแบบช่อกระจะ ตั้งชั้น ยาว 20–30 เซนติเมตร ออกตามซอกใบใกล้ปลายกิ่วหรือที่ปลายกิ่ว กลีบเลี้ยงและกลีบดอกอย่างละ 5 กลีบ กลีบเลี้ยงรูปไข่ ยาว 5–8 มิลลิเมตร กลีบดอกสีเหลือง ขนาดไม่เท่ากัน รูปไข่กลับ ยาว 1.5–1 เซนติเมตร โคนกลีบแคบเป็นก้าน ขอบกลีบพับย่น ดอกบานขนาด 1.6–1.8 เซนติเมตร เกรสรสเปคผู้ 10 อัน ผลแบบฝักไม่แตก เมื่อแห้งสีออกเทาหรือสีน้ำตาลอ่อน เทาฝักรูปขอบขนาน หัวท้ายเรียว กิ่ว 2–3 เซนติเมตร ยาว 3–12 เซนติเมตร ที่ขوبฝักหั้งสองด้านมีແບບลักษณะเป็นครีบ มี 1–4 เมล็ด

นิเวศวิทยา และการกระจายพันธุ์

กัมพูชา เวียดนามตอนใต้ และแอบคาบสมุทร猛烈 ในไทยพบตามชายฝั่งทะเล และป่าโปร่ง
หลังป่าโกรกagan และป่าผสมผลัดใบ

ประโยชน์/โทษ

ปลูกเป็นไม้ให้ร่มริมถนน ดอกมีสีเหลืองสวยงาม มีกลิ่นหอมอ่อนๆ ปลูกในสวนสาธารณะ ริม
ถนน เปเลือกมีรสมذاดเป็นยาสมุนไพรช่วยขับโลหิต ละลายเสมหะ แก้ห้องร่วงหรือบิด แก้ไข้
เปเลือกให้สีน้ำตาลแดง ใช้พิมพ์ผ้าป่าเผ็ด ย้อมอวนและแท้ เนื้อไม้สีชนพู่อ่อนเป็นวันเลื่อมเลือย
ผ่าไสเกบตกแต่งง่าย ใช้ทำกระดานปูพื้น เพดาน ฝ้า เครื่องตกแต่งบ้าน ที่ปีสีของ ไก พานห้าย
ปืน และร่างปืน

เป็นไม้หายากตามประเพท ก. ไม้หายากตามธรรมบัญชีท้ายพระราชบัญญัติกำหนดไม้
หวงห้าม พ.ศ. 2530 และเป็นไม้มีค่าที่เป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันโดย ร.ก.ส

การจัดสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของ IUCN Red List 2022

-.

ປະດຸ່ງ ຕູ່ບ້ານ ປະດຸກິ່ງອ່ອນ ປະດຸ່ງບ້ານ ປະດຸ່ລາຍ ສະໂນ ປະດຸ່ອັ້ງສනາ

Pterocarpus indicus Willd.

ชื่อພ້ອງ : –
ชื่อສາມັກ : Angsana

ລັກຜະທຳໄປ

ໄມ້ຕັນ ພັດໃບ ຂນາດກລາງ ສູງ 8–20 ເມືດ ເຮືອນຍົດເປັນພຸ່ມກລມຄົງ ແກ່ກວ້າງ ແຕກກິ່ງທອດຫ້ອຍຍ້ອຍລົງຕໍ່າ ເປີລົກນອກສິນ້າຕາລີດໍາ ແຕກເປັນຮ່ອງ ທາມຍາວແລະຫຼຸດລ່ອນເປັນແພ່ນບາງ ໃບປະກອບແບບຂົນກປາຍຄີ ເຮີຍ ສລັບຍາວ 15–25 ເຊັນຕີເມືດ ໃບຍ່ອຍ 7–13 ຄູ່ ເຮີຍສລັບ ແຜນໃບຮູປ່ໄຟ່ແກມ ຮູປ່ຂອບຂັນາ ກວ້າງ 4–5 ເຊັນຕີເມືດ ຍາວ 6–10 ເຊັນຕີເມືດ ປລາຍໃບມນ ຄົງແຫລມຫົວໜ້ວເປັນຕິງ ໂຄນໃບມນ ດອກ ຊ່ອແບບຊ່ອກຮະຈະຄົງຊ່ອແຍກແຂນງ ຍາວ 10–20 ເຊັນຕີເມືດ ອອກຕາມຊອກ ໃບໄກລ໌ປາຍກິ່ງຫົວໜ້ວທີ່ປາຍກິ່ງ ກລືບ ເລື່ອງແລກລືບດອກຍ່າງລະ 5 ກລືບ ກລືບເລື່ອງຍາວ 4–6 ມີລີມເມືດ ໂຄນ ເຂື່ອມຕິດກັນເປັນຫລອດ ກລືບດອກສີ ເຫັນ ຂນາດໄມ້ເຫັກັນ ຮູປ່ໄຟ່ກລັບ ຍາວປະມານ 1 ເຊັນຕີເມືດ ໂຄນກລືບ ແຄບເປັນກັນ ຂອບກລືບພັບຢັ່ນ ເກສຣ ເພັ່ງ 10 ວັນ ຜລແບບແບບຝັກໄມ່ແຕກ ອາຈເຮີຍກວ່າເປັນພລືປົກເຕີຍວ ຮູປ່ຮ່າງ ກລມແບນຄລ້າຍ້າເປົ່າວາ ຂນາດ 3.5–6 ເຊັນຕີເມືດ ຕຽບກລາງຜລມມືນເລື້ອນຫຼັ້ນ ມາ ຂອບແຜ່ເປັນປົກ ມີ 1–2 ເມື່ອດີ

นิเวศวิทยา และการกระจายพันธุ์

พม่าตอนใต้จนถึงพิลิปปินส์ ในไทยปลูกเป็นไม้ให้ร่มริมทางทั่วไป

ประโยชน์/โทษ

ปลูกเป็นไม้ให้ร่มริมถนน ดอกมีสีเหลืองสวยงาม มีกลิ่นหอมอ่อนๆนิยมปลูกในสวนสาธารณะ ริมถนน เปเลือกมีร่องลาดเป็นยาสมุนไพรช่วยขับโลหิต ละลายเสมหะ แก้ท้องร่วงหรือบิด แก้ไข้ เปเลือกให้สีน้ำตาลแดง ใช้พิมพ์ผ้าปาเตี๊ยะ ย้อมอวนและแท้ เนื้อไม้สีเข้มพูอ่อน เป็นมันเลื่อมเลี้ยงผ่าไม้ กบตกแต่งง่าย ใช้ทำกระดานปูพื้น เพดาน ฝ้า เครื่องตกแต่งบ้าน หีบใส่ของ ໄเก พานท้ายปืน และร่างปืน

เป็นไม้หวงห้ามประเกاث ก. ไม้หวงห้ามธรรมดากตามบัญชีห้ายพระราชบัญญัติกำหนดไม้หวงห้าม พ.ศ. 2530 และเป็นไม้มีค่าที่เป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันโดย ร.ก.ส

การจัดสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของ IUCN Red List 2022

สถานะการอนุรักษ์เป็น Endangered

ປະດູ່ປໍາ ຈີຕົກ ຂະນອງ ດູ່ ດູ່ປໍາ ຕະເລອ ເຕັກເລືອ ປະດູ່ ປະດູ່ແສນ *Pterocarpus macrocarpus* Kurz

ຊື່ພ້ອງ : –

ຊື່ສາມັກ : Burma padauk

ລັກຜະນະທຳໄປ

ໄມ້ຕັນ ພັດໃບ ຂາດໃຫຍ່ ສູງ 20–30 ເມືດ ເຮືອນຢອດກລມ ເປົ້ອກນອກສິ້ນຕາລ ອມທາສິ່ງນໍ້າຕາລດຳ ເປົ້ອກແຕກແບບຮອຍ ໄກຄົງແຕກເປັນສະເກົດ ເມື່ອຄາກເປົ້ອກຈະມີ ຂອງເຫຼວໜີ້ຂັບສີແດງຄລ້າຍເລືອດໜີມອກມາ ໃບປະກອບບັນຫານກໜັນເດີຢາປາຍຄື ຍາວ 8–25 ເຊັນຕີເມືດ ເຮືອງສລັບ ໃບຍ່ອຍມີ 5–13 ໃບ ເຮືອງສລັບ ແຜ່ນໃບຮູປ໌ໃຈໆຄູປ໌ຮົມຮູປ໌ຮົມ ຂອບໝານ ກວ້າງ 2–3 ເຊັນຕີເມືດ ຍາວ 4–6 ເຊັນຕີເມືດ ປລາຍໃບແຫລມຄົງເຮົາແຫລມ ໂຄນໃບຮູປ໌ເລີ່ມເຄີມນ ດອກຫ່ອງແບບຫ່ອກຮະຈະ ຍາວ 7–12 ເຊັນຕີເມືດ ອອກຕາມໜອກໃບໄກລ໌ ປລາຍກິ່ງ ກລືບເລີ່ຍແລກລືບດອກອຍ່າງລະ 5 ກລືບ ກລືບເລີ່ຍສີເຂົ້າວົງເສີ່ຍວອນທາ ຍາວ 6–8 ມີລືມເມືດ ໂຄນກລືບເຊື່ອມຕິດກັນ ກລືບ ດອກສີເຫຼືອງອ່ອນຄົງເຫຼືອງອມສັ້ມ ຂາດໄມ່ ເທິກັນ ຍາວ 10–12 ມີຄລືມເມືດ ໂຄນກລືບ ຄອດເປັນກັນ ກລືບກລາງຮູປ໌ໃຈໆທີ່ເກືອບກລມ ກລືບຄູ່ຂ້າງຮູປ໌ຂອບໝານ ແກນຮູປ໌ໃຈໆ ກລືບຄູ່ ລ່າງເຊື່ອມຕິດກັນເປັນຮູປ໌ຄລ້າຍເຮືອສັ້ນແລະແຄບ ກວ່າກລືບດູ່ຂ້າງ ແກສະເພຜູ້ 10 ອັນ ເຊື່ອມຕິດ ກັນເປັນ 2 ມັດ ຖ້າ ລະ 5 ອັນ ພລແບບຝຶກໄມ່ ແຕກ ອາຈາເຮົາກວ່າເປັນພລປຶກເດືອກ ຮູປ໌ຮົງ ກລມແບນຄລ້າຍໃໝ່ດ້ວຍ ຂາດ 4–8 ເຊັນຕີເມືດ ຕຽບກາລາງພລມີເມລືດນູນຈິ້ນມາ ຂອບແຜ່ເປັນ ປຶກ ມີ 1 ຢ່ອງ 2(–4) ເມັດ

นิเวศวิทยา และการกระจายพันธุ์

ภูมิภาคอินโดจีน ในไทยพบได้ทุกภาค ขึ้นกระจายในป่าเต็งรัง ป่าสมบัดดีบ และป่าดิบแล้ง

ประโยชน์/โภช

เนื้อไม้ใช้ในการก่อสร้าง ทำไม้พื้น เสา ต่อเรือ เครื่องดนตรี เพอร์ฟูม เจล งานแกะสลัก ทำเครื่องเรือนชั้นสูง เป็นลักษณะตันให้สีแดงใช้ทำสีย้อมผ้า และให้น้ำฝนใช้ฟอกหนัง

เป็นไม้ห่วงห้ามประเกاث ก. ไม้ห่วงห้ามธรรมดามาบัญชีท้ายพระราชบัญญัติกำหนดไม้ห่วงห้าม พ.ศ. 2530 และเป็นไม้มีค่าที่เป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันโดย ร.ก.ส

การจัดสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของ IUCN Red List 2022

สถานะการอนุรักษ์เป็น Endangered

ຈາມຈຸງ ກໍາມກຣາມ ກໍາມກຸງ ກໍາມປູ ຂໍາລາ ຕຸດຕູ ຄັ້ງ ສາຮສາ ສຳສາ ເສັ່ນ ເສັ່ນ

Samanea saman (Jacq.) Merr.

ชื่อพ้อง : *Mimosa saman* Jacq.
ชื่อสามัญ : Cow tamarind, Rain tree

ลักษณะทั่วไป

ไม้ตัน ผลัดใบ ขนาดใหญ่ สูง 10-20 เมตร เรือนยอดกลมແಗ່ງວ່າງ คล้ายร่ม ໂຄນຕັ້ນເປັນພູພອນ ແປ້ລືກ ນອກສິນ້າຕາລປັນເທາ ແຕກຕາມຍາວ ແລະ ຂຽບຮະໄນ່ເປັນຮະເບີບ ໃນປະກອບ ແບບຂົນກສອງຂັ້ນປລາຍຄູ່ ເຮີຍສລັບ ໃບຍ່ອຍຂັ້ນທີ່ທີ່ນີ້ມີ 3-6 ຄູ່ ເຮີຍຕຽນ ກັນຂຳມ ແຕ່ລະໃບຍ່ອຍຂັ້ນທີ່ທີ່ນີ້ມີໄປ ຍ່ອຍຂັ້ນທີ່ສ່ອງ 3-10 ຄູ່ ເຮີຍຕຽນຂຳມ ແຜ່ນໃບຮູປີຣີ ທີ່ຮູສີ່ເຫັນມານເປີຍກ ປຸ່ນເບີ້ຍາ ກວ້າງ 1-2 ເຊັນຕີເມຕຣ ຍາວ 2-4 ເຊັນຕີເມຕຣ ປລາຍໃບແຫລມ ໂຄນ ໃບເບີ້ຍາ ດອກຫ່ອງແບບຫ່ອກຮະຈຸກແນ່ນ ຍາໄດ້ຕົ້ງ 10 ເຊັນຕີເມຕຣ ອອກຕາມ ຜອກໃບໄກລ້າປລາຍຄົງ ດອກຍ່ອຍທີ່ໂຢ່ງ ໄຈລາງໜ່ອດອກມີໝາດໃຫຍ່ກ່ວ່າດອກ ຍ່ອຍຮອບາ ກລືບເລີ້ຍແລກລືບດອກ ອຳຍ່າລະ 5 ກລືບ ກລືບເລີ້ຍສີເຂີ້ຍາ ຍາວ 3-6 ມິລືລີເມຕຣ ໂຄນກລືບເຂື່ອມຕິດກັນ ກລືບດອກສີເຂີ້ຍວ່ອນນຶ່ງສີໝາວ ຍາວ 10-12 ມິລືລີເມຕຣ ແກສະເພີ້ງ 10 ອັນ ກ້ານຫຼູບເຮັງສີໝາວ ໂຄນກ້ານຫຼູບເຮັງ ສີໝາວ ພົບແບບຝັກໄໝແຕກ ຮູບຂອບໜານ ຕຽນຫຼືໄວ້ໂທັງເລັກນ້ອຍ ຍາວ 10-20 ເຊັນຕີເມຕຣ ມີເນື້ອນນີ້ ມີ 15-20 ເມັດຕ

นิเวศวิทยา และการกระจายพันธุ์

ถั่นกำเนิดในทวีปอเมริกาใต้ ถูกนำเข้ามาปลูกครั้งแรกในประเทศไทยจากประเทศฟิลิปปินส์ เมื่อ ประมาณปี 2443 (ค.ศ. 1900) โดย มร. เอช. เสลด (Mr. H. Slade) ที่ตอนนั้นดำรงตำแหน่งอธิบดี กรมปาไม้ คุณและของไทย โดยนำไปทดลองปลูกตามข้างถนนของที่ทำการกรมปาไม้ จังหวัด เชียงใหม่ และบางส่วนได้นำไปปลูกที่จังหวัดกระปี้ ซึ่งสมัยนั้นยังเรียกชื่อต้นตามจุรีว่า “ต้นกิมบี้” ปัจจุบันปลูกเป็นไม้ให้ร่มทั่วประเทศ

ประโยชน์/โทษ

ต้นใช้เลี้ยงครัว ไม้ใช้ทำเครื่องเรือน แกะสลัก ปลูกให้ร่มทั่วไป
เป็นไม้มีค่าที่เป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันโดย ร.ก.ส

การจัดสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของ IUCN Red List 2022

สถานะการอนุรักษ์เป็น Least Concern

ขี้เหล็ก ขี้เหล็กแก่น ขี้เหล็กบ้าน ขี้เหล็กหลวง ขี้เหล็กใหญ่ ผักจี๊ด เมะขี้เหล็กพะโดะ ยะหา

Senna siamea (Lam.) H.S.Irwin & Barneby

ชื่อพ้อง : *Cassia siamea* Lam.

ชื่อสามัญ : Cassod tree, Thai copper pod

ลักษณะทั่วไป

ไม้ต้น ไม่ผลัดใบ ขนาดกลาง สูง ได้ถึง 20 เมตร เรือนยอดกลมถึงแบน ในใบประกอบแบบขนนกชั้นเดียว ปลายคู่ เรียงสลับหรือเรียงเดี่ยวน ใบ ย่อยเรียงตรงข้าม มี 7-15 คู่ ใบย่อย รูปร่างแฉก roughly oblong หรือแฉกรูปไข่ กว้าง 1-2 เซนติเมตร ยาว 3-7 เซนติเมตร ปลายใบกลมและเป็นติ่ง หัวมีโคนใบมนหรือกลม ดอกช่อ แบบช่อแยกแขนงเชิงประกอบ ยาว ได้ถึง 100 เซนติเมตร เกิดที่ปลายกิ่ง ช่อดอกมีขนสืบติดคลุม กลีบ เดี้ยงและกลีบเด็อกอย่างละ 5 กลีบ กลีบเดี้ยง เรียงตัว 2 ชั้น ด้านนอก 2 กลีบ รูปร่างกลม ยาวประมาณ 5 มิลลิเมตร ด้านใน 3 กลีบ ขนาดใหญ่ กว่าด้านนอกสองเท่า กลีบดอกสี เหลืองสด รูปไข่กลับหรือรูปช้อน ยาว 1.5-2 เซนติเมตร โคนกลีบเรียบเป็น ก้าน เกสรเพศผู้ 10 อัน ขนาดใหญ่ 2 อัน ขนาดเล็ก 5 อัน และเกสรเพศ ผู้ตุดรูป 3 อัน ผลเป็นฝัก รูปร่างแบบ ยาว 20-30 เซนติเมตร เป็นคลื่นยาว ตามรอยประสาน มี 20-30 เมล็ด แบบ รูปไข่ ยาว 1-1.5 เซนติเมตร

นิเวศวิทยา และการกระจายพันธุ์

ถิ่นกำเนิดไม่แน่นัด คาดว่าเป็นไม้พื้นเมืองทางแถบที่รับอิทธิพลของภูมิภาคอินโดจีน ปัจจุบัน กลุ่มเป็นไม้ให้ร่มทั่วประเทศ

ประโยชน์/โทษ

ดอกและใบ รับประทานได้ใบ 4–5 คำเมือ ต้มเอาแต่น้ำดีมีก่อนอาหารแก้ท้องผูก ยอดอ่อน และดอกมักบดประทานได้ นำมาแกงกะทิกับเนื้อสัตว์ต่างๆ ทำให้เจริญอาหาร บำรุงเลือด เป็นยาระบายอ่อนๆช่วยให้ขับถ่ายได้ง่าย และช่วยให้นอนหลับได้ดี

การจัดสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของ IUCN Red List 2022

สถานะการอนุรักษ์เป็น Least Concern

มะค่าแต๊ะ กอกก้อ ก่อเก้าะ ก้าเกาะ แต๊ะ มะค่าหวาน มะค่าหยุม *Sindora siamensis* Teijsm. ex Miq.

ชื่อพ้อง : -

ชื่อสามัญ : -

ลักษณะทั่วไป

ไม้ต้น ผลัดใบ ขนาดเล็กถึงขนาดใหญ่ สูงได้ถึง 25 เมตร เป็นอ่อนออกสีน้ำตาล เข้ม เป็นอ่อนเรียบถึงแตกเป็นร่องไม่เป็น ระเบียบและแตกเป็นสะเก็ด ใบประกอบแบบขนกั้นเดียวปลายคู่ เรียงสลับถึง เรียงเวียน ก้านใบยาว 2–4 เซนติเมตร ใบย่อยมี 3–4 คู่ เรียงตรงข้าม ใบย่อยคู่ปลายแกนกลางใบมีขนาดใหญ่สุด แผ่นใบรูปรี กว้างถึงรูปขอบขนานแกรมรูปรี กว้าง 3–8 เซนติเมตร ยาว 6–15 เซนติเมตร ปลายใบกลมหรือเว้ากว้าง โคนใบคล้ายรูปคลิม มีเส้นขอบใบหนาสือดอกเหลือง ที่เดินขอบใบบริเวณโคนใบตรงที่ต่อกับก้านใบมีต่อมขนาดเล็ก ดอๆ ห่อแบบห่อแยกแขนง ยาว 10–25 เซนติเมตร ออกตามซอกใบและปลายกิ่ง กลีบเลี้ยง 4 กลีบ ยาวประมาณ 7 มิลลิเมตร เนื้อหนา ผิวด้านนอกที่บริเวณปลายกลีบมีหนาม ด้านล่างกลีบมีตุ่มหูด กลีบดอก 1 กลีบ สีเขียวอมเหลืองถึงสีชมพู ยาวประมาณ 7 มิลลิเมตร เกสรเพศผู้ 10 อัน มี 2 อันขนาดใหญ่และยาวกว่าอันอื่นๆ ผลแบบฝักแตกสองแนว ฝักแบบค่อนข้างกลมหรือรูปขอบขนานสั้นๆ ขนาด 4.5–8 เซนติเมตร ปลายผลมีจังอย ผิวผลมีหนามกระจาดทั่วไป ปลายหนามมักมีน้ำยางเหนียว มี 1–3 เมล็ด

นิเวศวิทยา และการกระจายพันธุ์

ภูมิภาคอินโดจีน และคาบสมุทรมลายู ในไทยพบได้ทุกภาค ขึ้นกระจายในป่าเต็งรัง ป่าผสม ผลัดใบ ป่าดิบแล้ง และป่าชายหาด

ประโยชน์/โทษ

เนื้อไม้หนักและแข็ง ใช้ในการก่อสร้าง นิยมใช้ทำเสาบ้าน เพอร์นิเจอร์ เผาถ่าน นำมันจากเนื้อไม้ใช้ครองอย่างร้าวเรือ เปลือกลำต้นใช้ย้อมแพร เมล็ดเผารหรือทำให้ร้อนใช้ทำชา

เป็นปัจจุบันห้ามประเกاث ก. ไม่ห่วงห้ามธรรมดากตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัติกำหนดไม้ห่วงห้าม พ.ศ. 2530 และเป็นไม้มีค่าที่เป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันโดย ร.ก.ส

การจัดสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของ IUCN Red List 2022

สถานะการอนุรักษ์เป็น Least Concern

ມະຂາມ ຕະຫຼຸບ ມ່ອງໂຄລັ້ງ ມອດເລ ສໍາມອເກລ ໜາກແກງ ອຳເປີຍລ *Tamarindus indica L.*

ຊື່ພ້ອງ : -

ຊື່ສາມັນຍຸ : Indian date Tamarind

ລັກໝະນະທົ່ວໄປ

ໄມ້ຕັນ ກີ່ງຜລັດໃນ ຂນາດກລາງ
ສູງ 15–30 ເມຕຣ ເຮືອນຍົດເປັນ
ພຸ່ມກລມ ແຕກກີ່ງກ້ານແນ່ນ ເປີອກ
ນອກສີເຫາແກມນ້ຳຕາລຈົນລຶງສີ
ນ້ຳຕາລອ່ອນ ເປີອກໜາກແລະ
ຫຼູ່ຮະ ແຕກເປັນຮ່ອງຕາມຍາວ ໃນ
ປະກອບແບບຂນນກັ້ນເຕີຍວປາລຍ
ຄູ ຍາວ 5–10 ເສນຕີມີຕຣ ມີບ່ອຍ
10–20 ຄູ ໃບຍ່ອຍເຮີຍງຽງຕຽມຂ້າມ
ຮູ່ປອບຂັນນານ ກວ້າງ 0.2–0.5
ເສນຕີມີຕຣ ຍາວ 1.2–2 ເສນຕີມີຕຣ
ດອກຫ່ອແບບຫ່ອເຊີງລດ ມັກເກີດ
ຫ້ອຍລົງ ກລືບເລື່ອງສີເຫັນວ່ອນ ເປັນ
ແຜ່ນຮູ່ປ້ອນ 2 ແຜ່ນ ຍາວ 1–1.2
ເສນຕີມີຕຣ ກລືບດອກສີເຫັນວ່ອນ
ມີເສັ້ນກາຍໃນສີແಡງ ມີ 5 ກລືບ ກລືບ
ດອກທີ່ເຈີ່ງ 3 ກລືບ ກລືບດອກທີ່
ລດຮູ່ປ້ອນ 2 ກລືບ ເກສຣເພີ່ມຟູ້ ມີກ້ານ
ເກສຣເຫື່ອມຕິດກັນ ເກສຣທີ່ສົມບູຮົນ
3 ອັນ ອືກ 2 ອັນລດຮູ່ປ້ອນເສັ້ນ
ເຮີຍວ ພລແບບຝັກ ໂຄງ ດົກ່ານ
ແບນ ກວ້າງ 2–3 ເສນຕີມີຕຣ ຍາວ
7–15 ເສນຕີມີຕຣ ເປີອກເມື່ອແກ່
ສິນ້າຕາລເຂັ້ມ ເມັດີ ສິນ້າຕາລເຂັ້ມ
ຫຼືວິສີດຳ

นิเวศวิทยา และการกระจายพันธุ์

พืชพื้นเมืองของมาดากัสการ แอบแฝงริบกษาเขตต้อน ปัจจุบันปลูกเป็นแม่ผลทั่วประเทศ

ประโยชน์/โภชนา

รากแก้ท้องร่วง สมานแผล รักษาเริมและงูสวัด เปลือกต้นแก้ไข้ ตัวร้อน แก่นขับโลหิต ขับเสmen รักษาไฟในมดลูก รักษาโรคบุรุษ เป็นยาขัดมดลูกให้เข้าอู่ ใบสด (มีกรดเล็กน้อย) เป็นยาถ่าย ยาระบายน้ำ ขับลมในลำไส้ แก้ไอ แก้ปิด รักษาหวัด ขับเสmen ยอดตารักษาเยื่อตาอักเสบ แก้ตัวมัว พอกโลหิต ขับเหื่อ ต้มผสมกับสมุนไพรอื่นๆ อาบหลังคลอดช่วยให้สะอาดขึ้น เนื้อหุ้ม เมล็ดแก้อาการท้องผูก เป็นยาระบายน้ำ ขับเสmen แก้ไอ กระหายน้ำ เป็นยาสวนลังหอง ผักดิบ ฟอกเลือด และลดความอ้วน เมล็ดในสีขาวเป็นยาถ่ายพยาธิได้อันดับหนึ่นในลำไส้ พยาธิเส้นด้วย เปลือกเมล็ดแก้ท้องร่วง แก็บิดลมป่วง สมานแผลที่ปาก ที่คอ ที่ลิ้นและตามร่างกาย รักษาแผลสด ถอนพิษและรักษาแผลที่ถูกไฟลวก รักษาแผลเบาหวาน เนื้oinฝักแก่ (มะขามปีก) รับประทานจิมเกลือ แก้ไอ ขับเสmen ดอกสดเป็นยาลดความดันโลหิตสูง และเป็นไม้ค่าที่เป็นหลักทรัพย์ค้าประกันโดย ร.ก.ส

การจัดสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของ IUCN Red List 2022

สถานะการอนุรักษ์เป็น Least Concern

เดิง กร้อม ควาย ไคว จะลาน ຈາລານ
ຕະกร้อม ໄປຮົນ ຜ້ານ ເພີຍ ເພື່ອ ສະກຣອມ
Xylia xylocarpa (Roxb.) Taub.
var. *kerrii* (Craib & Hutch.) I.C. Nielsen

ชื่อพ้อง : *Mimosa xylocarpa* Roxb.
X. kerrii Craib & Hutch.

ชื่อสามัญ : Burma ironwood

ลักษณะทั่วไป

ไม้ต้น ผลัดใบ ขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูงได้ถึง 25 เมตร เปลือกนอกสีเหลืองอมเทาถึงสีน้ำตาลอมเหลือง เปลือกเรียบถึงแตกเป็นสะเก็ดจนถึงเป็นแผ่นๆ แคบและยาว ในประกอบข้อมับขนนกสองขั้น เรียงสลับถึงเรียงวิถีน แกนกลางใบเขียนที่หนึ่งเป็นติ่งสันๆ มีใบอยู่ขั้นที่หนึ่ง 1 คู่ เรียงตรงข้ามดูคล้ายจ่ามหนังสต็อก ระหว่างคู่ใบอยู่มีต่อมกลมมุน 1 ต่อม ใบย่อยขั้นที่สอง 3-6 คู่ เรียงตรงข้ามหรือเกือบตรงข้าม ก้านใบย่อยมีต่อมกลมมุน ใบย่อยรูปไข่ถึงรูปรีกว้าง กว้าง 2.4-6.7 เซนติเมตร ยาว 3.8-14 เซนติเมตร ปลายใบแหลมหรือเป็นติ่งหนาม โคนใบมนกลมถึงเว้า ดอกช่อแบบช่อกระเจาแน่น กิดตามซอกใบหรือเหน็บหรือรอยแพลงใบ ก้านช่อดอกยาว 2.5-9 เซนติเมตร ดอกย่อยจำนวนมากกิດอัดกันแน่นที่ปลายก้านช่อดอก กลีบเลี้ยงและกลีบดอกอย่างละ 5 กลีบ สีเหลืองนวล กลีบเลี้ยงโคนกลีบเชื่อมติดกันกลีบดอกยาว 3.5-5 มิลลิเมตร รูปขอบขนานแคบ เกสรเพศผู้ 10 อัน ผลแบบฝักแตกสองแนว ฝักหนาและแข็งเมื่อโน้มไว้ แบน ยาว 12-17 เซนติเมตร ฝักแกะสีน้ำตาลแดง มี 7-10 เมล็ด

นิเวศวิทยา และการกระจายพันธุ์

พม่า ภูมิภาคอินโดจีน ในไทยพบได้ทุกภาคขึ้นในป่าเต็งรัง ป่า俣สมผลดีใบและป่าดิบแล้ง

ประโยชน์/โภชนาการ

เนื้อไม้แข็งมาก ทนทาน ใช้ในการก่อสร้าง ทำไม้ทึ่นสะพาน โครงเรือ ไม้หมอนรองกระรอกไฟ ตำรายไทยใช้ดอกเข้ายาแก้ไข้ บำรุงหัวใจ เปลือกลำไส้รสดร้อน ช่วยสมานราก ขับฟอกและบำรุงเลือด แก่นรสมีฤทธิ์ต้านเชื้อรา ใช้เข้ายาแก้โรคกระษัยโลหิต⁵⁶ ขับฟอกและบำรุงเลือด แก้กระษัย เลือดลม แก่นต้มน้ำดื่มเป็นยาถ่าย เปลือกลำดันหรือแก่นแก้寒ใน ตกเลือด เนื้อในเมล็ดของฝักอ่อนและยอดอ่อนกินได้ เนื้อในเมล็ดของฝักแก่หรือฝักแห้งนำไปคั่วหรือเผาไฟให้สุก กินได้ รสมันคล้ายเมล็ดแตงโม เปลือกฝักด้านในสีแดง ชาวบ้านใช้ชุดใส่ลับเพื่อให้เนื้อจับตัวกันได้ดี

เป็นไม้ห่วงห้ามประเกท ก. ไม้ห่วงห้ามธรรมดามาตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัติกำหนดไม้ห่วงห้าม พ.ศ. 2530 และเป็นไม้มีค่าที่เป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันโดย ร.ก.ส

การจัดสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของ IUCN Red List 2022

สถานะการอนุรักษ์เป็น Least Concern

สัก เดคาเยียโว ปายี ปีสิม ปีสือ เป้อยี เส่บายี *Tectona grandis L.f.*

ชื่อพ้อง : -

ชื่อสามัญ : Teak

ลักษณะทั่วไป

ไม้ต้น ผลัดใบ ขนาดใหญ่ สูงได้ถึง 40 เมตร เป็นลักษณะเด็กเป็นร่องตื้น และแคบตามยาว ในอ่อนเมื่อยังมีสีแดง ใบเดี่ยว เรียงตรงข้ามสลับตั้งฉาก รูปไข่กลับถึงรูปไข่แคนธรุปรี กว้าง 10–35 เซนติเมตร ยาว 15–60 เซนติเมตร ปลายใบแหลม เรียวแหลมหรือมน โคนใบรูปลิ่มและสอบเรียว ก้านใบยาว 1–5 เซนติเมตร ดอกช่อแบบช่อกระจุกแยกแขนง ขนาดใหญ่ ยาว 30–50 เซนติเมตร ออกตามปลายกิ่ง แต่ละช่อแขนง แตกเป็นแบบช่อกระจุก ก้านดอกย่อยสั้น ดอกย่อยขนาดเล็ก มีกลิ่นหอม กลีบเลี้ยงและกลีบดอกอย่างละ 6 กลีบ กลีบเลี้ยงสีน้ำตาลอ่อน เรียว ผิวต้านทานกันขึ้นรูปดาวภาคลุม โคนกลีบเชื่อมติดกันเป็นหลอด กลีบดอกสีขาว โคนกลีบเชื่อมติดกันเป็นหลอด ปลายแยกเป็น 6 แฉก ปลายแยกกัน 7–9 มิลลิเมตร เกสรเพศผู้ 6 อัน ผล บุบผองนังชั้น ในแข็ง รูปร่างค่อนข้างกลม ขนาด 1–2 เซนติเมตร และมีส่วนของกลีบเลี้ยงเจริญมาหุ้มผลจนเกือบมิด ดูคล้ายถุงพองลม มี 1–4 เมล็ด

นิเวศวิทยา และการกระจายพันธุ์

อินเดีย พม่า มาเลเซีย อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ ในไทยพบทางภาคเหนือ บางส่วนของภาคกลาง และภาคตะวันตก ขึ้นในป่าผสมผลัดใบ

ประโยชน์/โทษ

เนื้อไม้มีสีเหลืองถึงสีน้ำตาล ทนทาน เลือยได้ยากแต่ตกรากได้ง่าย แมลงไม่ทำลาย มีวงศ์เด่นชัดทำให้เสียหายไม่สวยงาม นิยมใช้ในการก่อสร้าง ทำเฟอร์นิเจอร์ แก่นและใบเป็นยาขับลม ใบสำลี รักษาเบาหวาน

เป็นไม้ห่วงห้ามประเกท ก. ไม้ห่วงห้ามธรรมดามาตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 และเป็นไม้มีค่าที่เป็นหลักทรัพย์ค้าประกันโดย ร.ก.ส

การจัดสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของ IUCN Red List 2022

สถานะการอนุรักษ์เป็น Endangered

จิกน้ำ กระdoneน้ำ กระdoneทุ่ง ตอง จิกมุจรินทร์ *Barringtonia acutangula* (L.) Gaertn.

ชื่อพ้อง : *Eugenia acutangula* L.

ชื่อสามัญ : Barringtonia, Freshwater mangrove, Indian oak

ลักษณะทั่วไป

ไม้ต้น ไม่ผลัดใบ ขนาดเล็ก สูง 3–5 เมตร เรือนยอดเป็นพุ่ม กลม เปลือกนอกสีเทาหรือสีน้ำตาล เทา เปลือกเรียบหรือแตกเป็นแผ่น ลำต้นมักมีปุ่มปม ใบเดี่ยว เรียง เดี่ยวนเป็นกระฉูกที่ปลายกิ่ง แผ่นใบรูปไข่กลับ รูปหอก แกมรูปไข่กลับ กว้าง 3.5–6 เซนติเมตร ยาว 10–20 เซนติเมตร ปลายใบเรียวแหลม โคนใบแหลม ดอกช่อแบบช่อกระจะห้อยลง ยาวได้ถึง 60 เซนติเมตร กลีบเดี้ยงสีเขียว 4 กลีบ รูปร่างค่อนข้างกลม ยาว 2–3.5 มิลลิเมตร ปลายกลีบมน กลีบดอกสีครีมเหลือง สีมุกจนถึงสีแดง มี 4 กลีบ อาจพบรูปได้ถึง 5 กลีบ รูปรี ยาว 6–12 มิลลิเมตร ปลายกลีบม้วนลงไปทางด้านก้านดอกเมื่อถูกบาน ดอกบานขนาด 1.5–3 เซนติเมตร เกสรเพศผู้จำนวนมากเรียงตัวเป็นวง 3 ชั้น ก้านชูขึ้นสีรุ้งสีแดง ผลแบบผลมีเนื้อหนึ่งถึงหลายเมล็ด รูปไข่ ยาว 2–6 เซนติเมตร ผิวออกเป็นเหลี่ยม

นิเวศวิทยา และการกระจายพันธุ์

อินเดียจนถึงฟิลิปปินส์จนถึงตอนเหนือของอสเตรเลีย ประเทศไทยพบทั่วไปในป่าบึงน้ำ จีด ป่าพรุ บริเวณที่มีน้ำท่วมชั่งและริมแม่น้ำที่ไม่แห้งไกลทะเลมากนัก ในภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงใต้ ภาคตะวันตกเฉียงใต้และภาคใต้ของประเทศไทย

ประโยชน์/โทษ

เนื้อไม้ใช้ในการก่อสร้างได้บ้าง ปลูกเป็นไม้ประดับไม่ให้ร่ม น้ำจากใบแก้ท้องเสีย เปลือกเป็นยาลดไข้ และรักษาไข้มาลาเรีย ผลแก้วโอ แก้วหัวด เมล็ดแก้วจุกเสียด น้ำคันจากเมล็ดเป็นยาหยดตา

รากเป็นยาระบายอ่อน ๆ และทำให้อาเจียนน้ำจากใบแก้ท้องเสีย

การจัดสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของ IUCN Red List 2022

สถานะการอนุรักษ์เป็น Least Concern

กระโดน กะนอล ขุย แซงจิแหน่ ปุย ปุยกระโดน ปุยขา ผ้าหาด พุย เส้เจ้ออะบะ หูกว้าง

Careya arborea Roxb.

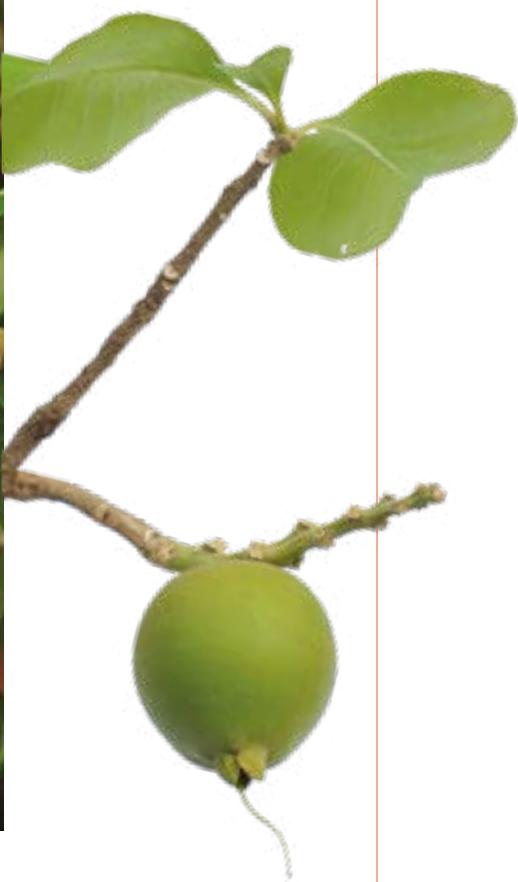
ชื่อพ้อง : *C. sphaerica* Roxb.

ชื่อสามัญ : Kumbi, Patana oak, Slow match tree, Wild guava

ลักษณะทั่วไป

ไม้ต้น ผลัดใบ ขนาดเล็กถึงขนาดใหญ่ สูง 5–25 เมตร เรือนยอดเป็นพุ่มกลม แตกกิ่งต่ำ เปปลีอกนอกสีเทาถึงสีน้ำตาล เปปลีอกแตกเป็นร่องตามยาวถึงแตกเป็นสะเก็ด ใบแก่ก่อนร่วง สีแดง ใบเดี่ยว เรียงเวียนเป็นกระჯุกอยู่ที่ปลายกิ่ง รูปไข่กลับถึงรูปไข่กลับแגםรูปขอบขนาน กว้าง 10–16.5 เซนติเมตร ยาว 13.5–30 เซนติเมตร ปลายใบมนถึงเป็นติ่งแหลม โคนใบมักสอบเรียบเป็นครีบต่อไปตามสองข้างของก้านใบ ดอกช่อแบบช่อเชิงลด ยาว 10–25 เซนติเมตร ออกที่ปลายกิ่งพร้อมผลใบอ่อน ดอกย่อย 3–8 ดอก ขนาดใหญ่ ดูคล้ายเป็นดอกเดียวเกิดเป็นกระจุก ดอกบานตอนกลางวัน และร่วงในตอนเช้า กลีบเลี้ยงและกลีบดอกอย่างละ 4(5) กลีบ กลีบเลี้ยงสีเขียว โคนกลีบเข้มติดกันเป็นรูปถ้วย ยาว 0.7–1 เซนติเมตร กลีบดอกสีเขียวอมเหลืองอ่อนหรือสีขาวอมเขียว ขอบและปลายกลีบมักมีสีแดงเรื้อรูปขอบขนาดหรือรูปปั้ชอน ยาว 2.5–6 เซนติเมตร เกสรเพศผู้จำนวนมาก ยาว 4–5 เซนติเมตร โคนเข้มติดกับปลายแยกเป็นอิสระ สีแดงอมชมพู ปลายสีขาวอมชมพู ผลแบบผลมีเนื้อหนึ่งถึงหลายเมล็ด รูปทรงกลมหรือทรงกลมแגםรูปไข่ ขนาด 3.5–8 เซนติเมตร ปลายผลมีกลีบเลี้ยงติดคงทน มีเนื้อช้ำน้ำ มีเมล็ดจำนวนมาก

นิเวศวิทยา และการกระจายพันธุ์

อินเดีย ภูฏาน พม่า ภูมิภาคอินโดจีน ถึงคาบสมุทรมลายู ในไทยพบได้ทุกภาค ขึ้นตามป่าเต็งรัง ป่าผสมผลัดใบ ป่าชายหาด ป่ารุ่นสองของป่าดิบชื้น

ประโยชน์/โทษ

เนื้อไม้ใช้ก่อสร้าง เปลือกลำต้นให้เส้นใยใช้ทำเชือก เป็นสมุนไพรแก้ไข้ ยานามาน แก้พิษงู ใบอ่อน ดอกอ่อนกินเป็นผักสด ใบเป็นสมุนไพรรักษาแพลสติด ดอกเป็นยาบำรุง นิยมน้ำมาปลูก ประดับให้ร่มเงาดี

การจัดสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของ IUCN Red List 2022

—

ตระแบกนา กระแบก ตราแบกปรี ตะแบกไข่ บางอตະมะกอ บางอยามู เปื้อยต้อง^๕ เปื้อยนา เปื้อยทางค่าง

Lagerstroemia floribunda Jack

ชื่อพ้อง : -

ชื่อสามัญ : Thai crape myrtle

ลักษณะทั่วไป

ไม้ต้น ผลัดใบ ขนาดเล็กถึงขนาดกลาง สูงได้ถึง 20 เมตร เรือนยอดเป็นพุ่มกลม ลำต้นเปลาตรง โคนต้นมักเป็นรากพอน เปลือกนอกสีเทาหรือเทาปนขาว เปลือกแตกเป็นสะเก็ดและหลุดล่อนเป็นแผ่นๆ ในเดียว เรียบตรงข้ามหรือเกือบตรงข้าม ในรูปขอบขนานหรือรูปเบี้ยนรูปขอบขนาน หรือรูปหอก กว้าง 5–7 เซนติเมตร ยาว 10–15 เซนติเมตร ปลายใบแหลม โคนใบมน ปลายเส้นแขนงใบโค้งจะดักกับเส้นถัดไปก่อนถึงขอบใบ ในอ่อนสีแดง ดอกช่อแบบช่อกระจุกแยกแขนงขนาดใหญ่ ออกที่ปลายกิ่ง กลีบเดี่ยงและกลีบดอกอย่างละ 6 กลีบ กลีบเดี่ยงโคนกลีบติดกันเป็นรูปถ้วยมีสันด้านยาว 12 สัน มีขันสีน้ำตาลเหลืองปักคลุม กลีบดอกสีม่วงปนชมพูหรือสีกุหลาบนานาเข้าจะออกสีขาว ดอกบานขนาด 3–3.5 เซนติเมตร โคนกลีบแคบเรียว ปลายกลีบเป็นแผ่นกลม กลีบดักกับกลีบอื่นๆ ผลแบบผลแห้งแตกกลาง พูรูปร่างรี ยาว 1.2–1.6 เซนติเมตร มีขันปักคลุมประป้าย ผลแก่แตกเป็น 6 เสี้ยง เมล็ดขนาดเล็กจำนวนมาก เมล็ดมีปีกโคงๆ ทางด้านบนหนึ่งปีก

นิเวศวิทยา และการกระจายพันธุ์

ภูมิภาคอินโดจีน ในไทยพบในป่าผสมผลัดใบชื้น ป่าดิบ ป่าน้ำท่วม และตามท้องนาทั่วทุกภาคของประเทศไทย

ประโยชน์/โทษ

เนื้อไม้สีน้ำตาลถึงน้ำตาลอ่อน เนื้อละเอียด แข็ง แต่ใจกลางมักผุเป็นโพรง ใช้ทำสิ่งก่อสร้าง ที่ต้องรับน้ำหนักมากๆ เช่น เสา กระดานพื้น รอด ตง คาน และเครื่องมือทางการเกษตร ปลูก เป็นไม้ประดับและไม้ให้ร่ม รากต้มเป็นยาแก้ปวดกล้ามเนื้อเมื่อมีไข้ เปลือก ซงดีเมแก้ห้องร่วง แก้ถูกยาพิษ

เป็นไม้หวงห้ามประเทศไทย ก. ไม้หวงห้ามธรรมดามาตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัติกำหนดไม้หวงห้าม พ.ศ. 2530 และเป็นไม้มีค่าที่เป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันโดย ร.ก.ส

การจัดสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของ IUCN Red List 2022

—

อินทรชิต เกรียง ตะเกรียง ตะแบกชน

เสลา เสลาใบใหญ่

Lagerstroemia loudonii Teijsm. & Binn.

ชื่อพ้อง : -

ชื่อสามัญ : Thai bungor

ลักษณะทั่วไป

ไม้ต้น ผลัดใบ ขนาดเด็กถึงขนาดกลาง สูงได้ถึง 20 เมตร ลำต้นเปลาตรง เรือนยอด เป็นพุ่มรูปไข่ถึงค่อนข้างกลม แตกกิ่งห้อยลง เปลือกนอกสีน้ำตาลอ่อน น้ำตาลอมเทาถึงสี เทาดำ เปลือกแตกเป็นร่องตามยาวและแตก เป็นสะเก็ด ใบเดี่ยว เรียงตรงข้ามหรือเกือบ ตรงข้าม แผ่นใบรูปรี รูปขอบขนานแกรมรูป ใบ拓กหรือรูปรีกว้าง กว้าง 3–10 เซนติเมตร ยาว 4–28 เซนติเมตร ปลายใบเป็นติ่งแหลม ถึงมนกลม โคนใบรูปลิ่มถึงมนกลม ดอกซ่อ แบบซ่อกราชจุกแยกแขนง ยาว 10–25 เซนติเมตร ออกตามซอกใบและปลายกิ่ง ดอก ตูมรูปไข่กลับ ยาว 0.5–1 เซนติเมตร กลีบ เลี้ยงและกลีบดอกรอย่างละ 6(–8) กลีบ กลีบ เลี้ยงสีเขียวอมม่วง โคนกลีบเชื่อมติดกันเป็น ฐานดอกรูปถ้วย ด้านนอกเป็นสันเตี้ยๆ ประมาณ 12 สัน กลีบดอกสีม่วง สีม่วงอม ชมพูถึงสีขาวเมื่อใกล้ร่วง รูปไข่ถึงรูปไข่กลับ ยาว 15–20 มิลลิเมตร โคนกลีบคอตเป็นก้าน กลีบดอยบับยูรี่ ขอบกลีบตอนปลายหยักเป็น ชาบครุย เกสรเพศผู้จำนวนมากขนาดไม่เท่า กัน ผลแบบผลแห้งแตกกลางพู เป็น 5–7 ชีก ผลรูปรีกว้าง ยาว 1–1.8 เซนติเมตร ที่ข้อผล มีฐานดอกรูปถ้วยคลุมผลที่โคน เมล็ดจำนวน มาก รูปร่างแบบ และมีปีก

นิเวศวิทยา และการกระจายพันธุ์

ภูมิภาคอินโดจีน ในไทยพบได้เกือบทุกภาค ยกเว้นภาคใต้ ขึ้นในป่าชายหาด ป่าสม盆ดัดใบป่าดิบแล้ง และสั้งคุมพืชเข้าทินปุน

ประโยชน์/โทษ

ปลูกเป็นไม้ประดับ ไม่ให้ร่ม ไม้จัดสวน และไม้สองข้างทางทั่วไป ทนแล้งและค่อนข้างทนติดเค็ม เนื้อไม่นิยมนำมาแกะสลัก ทำเครื่องกลึง

เป็นไม้ห่วงห้ามประเกท ก. ไม้ห่วงห้ามธรรมดายตามบัญชีห้ายพระราชบัญญัติกำหนดไม้ห่วงห้าม พ.ศ. 2530 และเป็นไม้มีค่าที่เป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันโดย ร.ก.ส

การจัดสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของ IUCN Red List 2022

อินทนิลน้ำ

ช่วงมู ฉ่องพนา ตะแบกดำเน
บางอบะชา บายะ บາເວ ອິນທິລ
Lagerstroemia speciosa (L.) Pers.

ชื่อพ้อง : *Munchausia speciosa* L.

ชื่อสามัญ : Pride of India, Queen's crape myrtle

ลักษณะทั่วไป

ไม้ต้น ผลัดใบ ขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูง 10–25 เมตร เรือนยอดแผ่กว้างเป็นรูป ร่ม เป็นลักษณะสีเทาหรือน้ำตาลอ่อนมีรอย ด่างเป็นดาวสีขาว ใบเดี่ยว เรียงตรงข้ามหรือ เกี้ยวตรงข้าม ในรูปไข่กว้าง รูปปรี รูปขอบ ขนานแגםรูปปรีหรือรูปหอกแגםรูปปรี กว้าง 5–8 เซนติเมตร ยาว 11–15 เซนติเมตร ปลายใบแหลมถึงเรียวแหลม โคนใบแหลม ใบแก่ก่อนร่วงสีเหลือง ส้มหรือสีแดง ดอกช่อ แบบช่อกระจุกแยกแขนงขนาดใหญ่ เกิดที่ ปลายกิ่ง ดอกตูมปลายดอกตูมจะมีตุ่มกลม เล็กๆ ติดตรงกลาง ผิวนอกกลีบเลี้ยงรูป ถ้วยมีสันนูนตามทางยาวชัดเจน กลีบเลี้ยง และกลีบดอกอย่างละ 6 กลีบ โคนกลีบติด กับฐานดอกรูปถ้วยปลายแยกเป็น 6 แฉก กลีบดอกสีม่วงสด ม่วงอมชมพูหรือชมพู ยาว ได้ถึง 2 เซนติเมตร โคนกลีบคอดเป็นก้าน กลีบดอกยับยื่น ขอบกลีบตอนปลายหยักเป็น ชายครุย ดอกบานขนาด 5–7.5 เซนติเมตร เก เกรสรเพศผู้จำนวนมากขนาดไม่เท่ากัน ผล แบบผลแห้งแตกกลางพู เป็น 5–7 ซีก ผลรูป รีกว้าง ยาว 2–2.6 เซนติเมตร ที่ข้อผลมีฐาน ดอกรูบถ้วยคลุมผลที่โคน เมล็ดจำนวนมาก รูปร่างแบบ มีปีกหรือรีบบาง

นิเวศวิทยา และการกระจายพันธุ์

อินเดีย พม่า จีนตอนใต้ คาบสมุทร อินโดจีน คาบสมุทรมาเลเซีย สุมาตรา บอร์เนีย พิลิปปินส์ จนถึงตอนเหนือของอսเตรเลีย ประเทศไทยพบขึ้นทั่วๆไปตามที่ราบลุ่มและบริเวณริมฝั่งแม่น้ำ ในป่าเบื้องน้ำจืด ป่าสม盆ล์ดิบชื้น ป่าดิบทั่วทุกภาคและพบมากทางภาคใต้ของประเทศไทย

ประโยชน์/โภชนา

เนื้อไม้ใช้ในการก่อสร้าง เช่น ทำเสา ตัวเมืองมีเอกสารรูป ปลูกเป็นไม้ประดับไม้ให้ร่มใบแก้โกร肯เบาหวาน และปัญหาการขับปัสสาวะ ผลแพะไฟละลายกับน้ำผึ้งร่วงอุดฟันแก้ปวดพันเหื่อ กับลม

เป็นไม้ห้องห้ามประเภท ก. ไม้ห้องห้ามธรรมชาติ ตามบัญชีห้ามพระราชบัญชีกำหนดไม้ห้องห้าม พ.ศ. 2530 และเป็นไม้มีค่าที่เป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันโดย ธ.ก.ส

การจัดสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของ IUCN Red List 2022

—

จำปี ฉ่่วงมู ฉ่องพนา ตะแบกดำ บางขอบชา บาย บາເອ ອິນທິນີລ

Magnolia × alba (DC.) Figlar

ชื่อพ้อง : *Michelia × alba* DC.

ชื่อสามัญ : White champak

ลักษณะทั่วไป

ไม้ต้น ไม่ผลัดใบ ขนาดกลาง ถึงขนาดใหญ่ สูงได้ถึง 30 เมตร เรือนยอดกลม โปร่งเปลือกนอก สีเทา เปลือกเรียบหนา มีช่อง อากาศกระจายทั่ว ตามกิ่งมีช่อง อากาศกระจายทั่ว ใบเดียว เรียง เสียง ใบรูปรีถึงรูปขอบขนาน แกมรูปไข่กลับ กว้าง 4–11 เซนติเมตร ยาว 10–35 เซนติเมตร ปลายใบเรียวแหลมถึงมีติ่ง โคน ใบสอบเรียว ขอบใบเรียบหรือ เป็นคลื่นเล็กน้อย ดอกเดี่ยวแต่ อาจพมีได้ 3 ดอก เกิดที่ซอก ใน มีกาบหุ้มดอก ก้านดอกยาว 1–1.7 เซนติเมตร กลีบเลี้ยง และกลีบดอกถักกันเรียกกลีบ รวมสีขาวนวล มี 10–12 กลีบ รูปใบหอกจนถึงรูปแถบ ยาว 3–5.5 เซนติเมตร กลีบชั้นใน เรียวเล็ก เกสรเพศผู้จำนวนมาก เรียงเป็นวงรอบโคนแกนฐาน ดอกรูปทรงกระบอก ผลแบบ ผลกลมเป็นซ่อนยาว 6–10 เซนติเมตร ผลอยู่แบบผลแห้ง แตก ส่วนใหญ่ไม่ติดผล

นิเวศวิทยา และการกระจายพันธุ์

คาดว่าเป็นลูกผสมของ จำปา (*Magnolia champaca* (L.) Baill. ex Pierre) กับ *Magnolia montana* (Blume) Figlar

ประโยชน์/โทษ

ใบต้มน้ำรับประทานระจับอาการไอและแก้หlodลมอักเสบ ดอก บำรุงหัวใจ น้ำมันจากดอก ทำแก้วปวดศีรษะและตาบวม
เป็นไม้มีค่าที่เป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันโดย ร.ก.ส

การจัดสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของ IUCN Red List 2022

—

世家 กะเดา จะตัง สะเลียม

Azadirachta indica A.Juss.

ชื่อพ้อง : -

ชื่อสามัญ : Nim, Neem

ลักษณะทั่วไป

ไม้ต้น ผลัดใบ ขนาดเล็กถึงขนาดกลาง สูงได้ถึง 15 เมตร เรือนยอดเป็นพุ่มกลมแน่น เปลือกตันสีน้ำตาลเทาหรือสีเทาปนดำ เปลือก มักแตกเป็นร่องตื้นๆตามยาวหรือเป็นสะเก็ด ใบอ่อนสีน้ำตาลแดง ใบประกอบแบบขนนก พับได้ทั้งปลายคู่และปลายคี่ เรียงเวียน ยาว 15–35 เซนติเมตร มีใบย่อย 8–19 คู่ ในย่อยเรียงตรงข้ามหรือเกือบตรงกันข้าม รูปไข่กลับรูปใบหอก และโถงเป็นรูปเคียว กว้าง 1.5–3.5 เซนติเมตร ยาว 3.5–10 เซนติเมตร ปลายใบเรียวแหลม โคนใบแหลมและเบี้ยว ขอบใบหยักฟันเลื่อย ดอกช่อดอกแบบช่อกระจุกแยกแขนง ยาวได้ถึง 30 เซนติเมตร เกิดตามซอกใบ และตามกิ่งที่ใบร่วงแล้ว ช่อดอกมีทั้งดอกสมบูรณ์เพศและดอกเพศผู้ ดอกย่อยจำนวนมาก กลีบเลี้ยงและกลีบดอกรอย่างละ 5 กลีบ กลีบเลี้ยงโคนเชื่อมติดกันเป็นรูปเข็ม ยาวประมาณ 1–1.5 มิลลิเมตร กลีบดอกสีขาว รูปแบบแกรมรูปช้อน ยาว 4–6 มิลลิเมตร ดอกบานปลายกลีบดอกพับกลับไปหาโคนดอก เกสรเพศผู้ 10 อัน ก้านชูอับเรณูเชื่อมติดกันเป็นหลอด สีเหลืองอ่อนหรือสีขาวอมเขียว ผลแบบผลผนัชขั้นในแข็ง รูปร่างรี ยาว 1–2 เซนติเมตร ผลสกุลสีเหลือง

นิเวศวิทยา และการกระจายพันธุ์

อินเดีย เนปาล ปากีสถาน บังคลาเทศ ศรีลังกา จานถิง ภูมิภาคอินโดจีน ประเทศไทย พบได้ในพื้นที่ ป่าเบญจพรรณ และป่าดิบแล้ง

ประโยชน์/โภชนา

เป็นไม้เนื้อแข็งใช้ทำเฟอร์นิเจอร์ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ห้องนอน ห้องน้ำ ห้องครัว ฯลฯ ใช้ทำเครื่องเรือนต่างๆ เป็นไม้ที่ใช้ในการย้อมผ้า เชือก อวน แห สำนายนดอ่อนและดอกอ่อน กินสดหรือต้มน้ำเดือดเพื่อลดความขม กินกับน้ำปลา หวาน ก้านใบเป็นยาแก้ไข้ทุกชนิด เป็นยาแก้ไข้ท้องเดินแก้ปิมมูก เสื่อม ผลเป็นยาถ่ายพยาธิ แก้ริดสีดวง แก้ปัสสาวะพิการ ดอกกินได้ และเป็นยาบำรุงธาตุ รากแก้ไข้ ทำให้อาเจียน เม็ดและใบมีสาร Azadirachtin ซึ่งมีฤทธิ์ฆ่าแมลงได้หลายชนิด

เป็นไม้มีค่าที่เป็นหลักทรัพย์ค้าประกันโดย ร.ก.ส

การจัดสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของ IUCN Red List 2022

สถานะการอนุรักษ์เป็น Least Concern

มะหอกกานี มะหอกกานีใบใหญ่

Swietenia macrophylla King

ชื่อพ้อง : -

ชื่อสามัญ : Broad-leaf mahogany

ลักษณะทั่วไป

ไม้ต้น ไม่ผลัดใบ ขนาดใหญ่ สูง 15–25 เมตร ลำต้นเป็นสี่เหลี่ยม ยอดทรงกระบอก เปลือกผิวขรุขระ และแตกเป็นร่องตามยาวและมักหลุด ล่อนเป็นแผ่น ในประดุจแบบชนนก ปลายคู่ เรียงเวียน ยาว 20–50 เซนติเมตร ใบประกอบ 3–8 คู่ เรียงตรงข้ามหรือเกือบ ตรงข้าม ใบประกอบรูปแกมรูปขอบขนาน ยาว 6–15 เซนติเมตร ปลายใบเรียว แหลม โคนใบเบี้ยว ดอกช่อกระฉูกแยก แขนง ออกตามซอกใบใกล้ปลายกิ่ง ยาว 10–15 เซนติเมตร กลีบเลี้ยงและ กลีบดอกอย่างละ 5 กลีบ กลีบเลี้ยงสี เขียว โคนเชื่อมติดกันเป็นรูปถ้วย กลีบ ดอกสีเหลืองอมเขียวอ่อน รูปขอบขนาน ถึงรูปไข่กลับ ยาว 6–7 มิลลิเมตร ด อบบนขนาด 0.5–1 เซนติเมตร เกสร เพศผู้ 8–10 อัน ก้านเกสรชูอับเรณู เชื่อมติดกันเป็นหลอด ผลแบบผลแห้ง แตกรูปไข่กว้าง ยาว 10–16 เซนติเมตร เปลือกหนาสีน้ำตาล เมื่อแก่ผลจะแตก จากโคนออกเป็น 5 พู ภายในมีเมล็ด จำนวนมาก เมล็ดรูปรี ปลายด้านหนึ่ง แบ่งเป็นปีก ปลายปีกบาง ยาวประมาณ 5 เซนติเมตร

นิเวศวิทยา และการกระจายพันธุ์

พืชพื้นเมืองทางแคนาดาและอเมริกาใต้ นำเข้ามาปลูกในไทยโดยพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เจ้าอยู่หัวทรงโปรดให้ 가져มาจากต่างประเทศในคราวเสด็จประพาสสุโขทัย และนำไปปลูกครั้งแรกเมื่อ ร.ศ. 129 (พ.ศ. 2453) ที่ถนนราชดำเนิน ถนนดำรงรักษ์ ถนนราษฎร์దารี และถนนบริพัตร ของจังหวัดเพชรบุรี

ประโยชน์/โทษ

เป็นไม้เนื้ออ่อนแข็งมีมูลค่าสูงใช้ทำเครื่องดื่มศรี และเครื่องเรือนต่างๆ นิยมปลูกเป็นไม้ให้ร่มตามริมถนน

การจัดสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของ IUCN Red List 2022

สถานะการอนุรักษ์เป็น Vulnerable

ຂົນ ຂູນລະມຸດ ຂະນູ ຂະເນອ ຊື່ຕີຍ ນະຍາວຍະ ນາກອ ແນ ປະහນ່ອຍ ມະຫຸນ ລາງ ທັກທຳໜີ້ ມາກລາງ *Artocarpus heterophyllus Lam.*

ຊື່ພ້ອງ : -

ຊື່ສາມັກຟູ້ : Jack fruit tree

ຄັກຜະທຳໄປ

ໄມ້ຕັນ ໄມ່ຜັດໃບ ພາດກລາງຄົງຂາດໃໝ່ ສູງ 8–20 ເມືດ ເຮືອນຍອດເປັນພຸ່ນຄລມຄົງຮູປກຣວຍ ເປົ້ອກ ນອກສີເຫາ ເປົ້ອກມີຮອຍແຕກຕົ້ນໆ ຕາມຍາວແລະມີ່ຈ່ອງ ອາກສະກະຈາຍທ່າ ລຳຕັ້ນແລະກິ່ງມີຮອຍຫຼີບຄວ້ນເປັນ ບັນຈາກ ທຸກສ່ວນມີຂອງເຫລວື່ອຂັບສົງຂາວໜ້ານມ ໃບເດືອນ ເຮືອນ ຮູປໄຈກັບຫຼືຮູບປີແກມຮູປຂອບຂານ ກ້າງ 4–8 ເzen ຕີເມືດ ຍາວ 9–15 ເzen ຕີເມືດ ປາລຍໃບ ແຫວມຫຼືບັນປາລຍສຸດມັກມີຕິ່ງແຫວມ ໂຄນໃບຮູປລິ່ມ ທີ່ອມນ ຫຼືໃບຮູປຮ່າງຄລ້າຍກວຍແຫວມທຸ່ມຍອດ ດອກ ແຍກເພີ່ມຮ່ວມຕັນຕ່າງໜ່ອ ຂ່ອດອກແບບຫ່ອກະຈຸກແນ່ນ ອອກຕາມອຸກໃບໄກລ້ປາລຍກິ່ງທີ່ເຮືອເຫົ່ອຮອຍແພລໃບ ຕາມກິ່ງທີ່ເຮືອລຳຕັ້ນ ມີກາບຮອງຮັບ ກາບຍາວ 6–8 ເzen ຕີເມືດ ຂ່ອດອກເພີ່ມຮ່ວມຕັນຕ່າງໜ່ອ ເຊິ່ງຮູປກຣວຍແລກໃບ ຍາວ 3–5 ເzen ຕີເມືດ ດອກຍ່ອຍຂາດເລັກຈຳນວນນັກ ສີເຂົ້າວ່ອນຄົງສີເຫຼືອງວ່ອນເຮືອງອັດແນ່ນບນແກນກລາງ ກລືບຮຸນເຊື່ອມຕິດກັນເປັນຫລອດ ເກສະເພີ່ງ 1 ວັນ ຂ່ອ ດອກເພີ່ມຮ່ວມຕັນຕ່າງໜ່ອ ອົງຮູປປີ່ງ 4–7 ເzen ຕີເມືດ ກ້ານຍ່ອຍຍາວ 3–10 ເzen ຕີເມືດ ດອກຍ່ອຍ ພາດເລັກຈຳນວນນັກ ສີເຂົ້າວ່ອນຄົງສີເຫຼືອງວ່ອນເຮືອງອັດແນ່ນບນແກນກລາງ ເຊື່ອມຕິດກັນເປັນຫລອດ ພລແບບ ພລຮວມມີຜລຍ່ອຍເຮືອງອັດແນ່ນບນແກນກລາງ ພລຮວມ ຮູປກຣວຍຄົງຄ່ອນຂັງກລມ ຍາວ 30–70 ເzen ຕີເມືດ ປິວ ພົມຫຼຸງຮູປຄລ້າຍຫານາງໆ ພລຍ່ອຍແບບຜລແທ່ງເມລື້ດລ່ອນ ຮູປກຣວຍ ພັນຈຸດເປັນເຢືອບາງ ກລືບຮຸນເຈີຢູ່ເປັນເນື້ອ ນຸ່ມທຸ່ມອູ້ ຮະຫວ່າງຜລຍ່ອຍມີສັງຄື່ອດອກຍ່ອຍທີ່ໄມ່ເຈີຢູ່

นิเวศวิทยา และการกระจายพันธุ์

พืชพื้นเมืองของอินเดีย ปัจจุบันปลูกเป็นไม้ผลในเขตropicalทั่วโลก

ประโยชน์/โทษ

เนื้อหุ่มผลย่อยรสหวานหอม กินสดหรือนำมาแปรรูป เมล็ดสุกกินได้ ผลอ่อนกินเป็นผัก ใบใช้เย็บสัตว์ได้ เนื้อไม่เข้าทำเครื่องเรือนและก่อสร้างได้

การจัดสถานภาพด้านการอนรักษ์ของ IUCN Red List 2022

-

ไทรย้อยใบแหลม จาเรย ไทร ไทรกระเบื้อง ไทรย้อย

Ficus benjamina L.

ชื่อพ้อง : -

ชื่อสามัญ : Benjamin's fig, Golden fig, Weeping fig

ลักษณะทั่วไป

ไม้ต้นบางครั้งเป็นไทรพัน ไม่ผลัด

ใบ ขนาดเล็กถึงขนาดกลาง สูง

ได้ถึง 25 เมตร เรือนยอด

เป็นพุ่มกลมทึบและแผ่กว้าง

กิ่งก้านทึบใบห้อยลง มีราก

อากาศแตกจากกิ่งห้อยลงสู่พื้นดิน

เปลี่ยนจากสีน้ำตาลอ่อนเทา เป็นสีเขียว

ทุกส่วนมีของเหลวพืชขับสีขาว ใบเดี่ยว

เรียงลับ รูปไข่ รูปขอบขนานจนถึงรูปปีก

กว้าง 1.5–8 เซนติเมตร ยาว 2–15

เซนติเมตร ปลายใบเรียวแหลม โคนใบ

มนกลมถึงรูปลิ่ม เส้นใบและเส้นกลางใบ

บนด้านบน หุบใบรูปร่างคล้ายกรวยแหลม

ทั่วไป กว้าง 1–1.5 เซนติเมตร ดอก

แยกเพศร่วมต้นอยู่ในช่อเดียวกัน

ดอกแบบช่อ มีดอกย่อยจำนวนมาก

มากเกิดรวมกันอยู่ภายใต้ฐาน

รองช่อดอก ฐานรองช่อดอก

รูปร่างกลมถึงรูปปีกกลับ ขนาด

0.8–1.2 เซนติเมตร หน่วย

ผลเกิดเดี่ยวๆ หรือเกิดเป็นคู่

ตามซอกใบ หน่วยผลสุกสีเข้มเขียว

อมแดงถึงสีแดงจนถึงแดงดำ

เกสรเพศผู้ 1 อัน

นิเวศวิทยา และการกระจายพันธุ์

พบได้ตั้งแต่อินเดีย ศรีลังกา จนถึงทางใต้ของจีน เอเชียตะวันออกเฉียงใต้จนถึงออสเตรเลีย พืชในป่าดิบแล้ง และป่าดิบชื้นและป่าเบญจพรรณ เป็นไม้ประดับ ให้ร่มทั่วประเทศ

ประโยชน์/โทษ

เป็นไม้ประดับ ปลูกให้ร่ม ผลเป็นอาหารนกและสัตว์ที่ว้าว รากอากาศเป็นยาขับปัสสาวะ แก้ไข้พิการ บำรุงน้ำนม และสามารถนำมาทำเป็นพวงเพื่อประดับอกไม้แห้งเป็นพวงมาลาได้

การจัดสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของ IUCN Red List 2022

สถานะการอนุรักษ์เป็น Least Concern

โพศรีมหาโพธิ จา ปู โพ ยอง สลี

Ficus religiosa L.

ชื่อพ้อง : -

ชื่อสามัญ : Bodhi, Pipal tree, Sacred fig

ลักษณะทั่วไป

ไม้ต้นบางครั้งเป็นไทรพัน ผลัดใบแต่แตกใบใหม่เร็ว ขนาดเล็กถึงขนาดใหญ่ สูงได้ถึง 35 เมตร เรือนยอดเป็นแผ่นกว้างเป็นพุ่มกลม กิ่งก้านทึบใบห้อยลง มีรากอากาศแตกจากกิ่งห้อยลงสู่พื้นดินเล็กน้อย เปลือกนอกสีเทา เปลือกเรียบ โคนเป็นพุพอน ทุกส่วนมีของเหลวพิขับสีขาว ใบเดี่ยว เรียงสลับ รูปไข่กว้างถึงรูปหัวใจ กว้าง 4–15 เซนติเมตร ยาว 10–25 เซนติเมตร ปลายใบยาวคล้ายหาง โคนใบรูปหัวใจถึงป้าน เส้นใบย่อยแบบขั้นบันได ก้านใบยาว 2.5–12 เซนติเมตร หูใบรูปร่างคล้ายกรวยแหลมหุ้มยอด ยาว 1–5 เซนติเมตร ใบอ่อนสีน้ำตาลแดงจนถึงสีเหลืองอ่อน ดอกแยกเพศร่วมต้นอยู่ในช่อเดียวกัน ดอกแบบช่องมีดอกย้อยจำนวนมากเกิดรวมกันอยู่ภายในฐานรองช่อดอก ฐานรองช่อดอกรูปร่างค่อนข้างกลม ขนาด 0.5–1 เซนติเมตร หน่วยผลเกิดเป็นคู่ถึงเกิดเดียวๆ ตามขอกใบหรือตามกิ่งหลังใบ หน่วยผลมีบประดับ 3 ใบรองรับหน่วยผลสุกสีเขียว สีชมพู และสีจะเข้มขึ้นจนถึงสีม่วงดำเมื่อแก่

นิเวศวิทยา และการกระจายพันธุ์

พืชพื้นเมืองของอินเดีย และເອເຊີຍໄຕ ຄຣີລັງກາ ສັນນິຫຼຸກວ່າເຂົ້າມປະເທດໄທຢໍໂດຍການນຳມາປຸລູແລ້ວແພ່ງຮຽຍໃນຮຣມຈາຕີ ພບເຈື້ອໄດ້ທົ່ວປະເທດ ແລະ ນິຍົມປຸລູໃນວັດແລະ ຕາມສຖານທີ່ ຮາຊກາທົ່ວທຸກປາກຂອງປະເທດ

ประโยชน์/โทษ

ເປັນໄມ້ປະດັບ ປຸລູໃຫ້ຮ່ວມ ເປັນໄມ້ສັກກະບູ້າໃນຄາສນາພຸທຣແລະ ຄາສນາອິນດູ

ການຈັດສຖານພາບດ້ານກາຮອນຮັກໝໍຂອງ IUCN Red List 2022

ສຖານະກາຮອນຮັກໝໍເປັນ Least Concern

โพขี้นก โพตัวผู้ โพประสาท

Ficus rumphii Blume

ชื่อพ้อง : –
ชื่อสามัญ : –

ลักษณะทั่วไป

ไม้ต้น ไม้พุ่มบางครั้งเป็นไทร พัน ผลัดใบแต่แตกใบใหม่เร็ว สูงได้ถึง 20 เมตร โคนเป็นพูพอน เล็กน้อย เรือนยอดเป็นพุ่มกลม เปเปลือกนอกสีเทา เปเปลือกเรียบ ทุกส่วนมีของเหลวพืชขับสีขาว ใบเดี่ยว เรียงเวียน รูปไข่กว้างถึง รูปหัวใจ กว้าง 10–15 เซนติเมตร ยาว 10–20 เซนติเมตร ปลายใบเรียวแหลมถึงแหลม โคนใบ กึ่งรูปหัวใจถึงรูปลิ่มกว้าง เส้นใบย่อยแบบขั้นบันได ก้านใบยาว 4–9 เซนติเมตร หูใบปร่างคล้ายกรวยแหลมหุ้มยอด ยาว 1–3.5 เซนติเมตร ดอกแยกเพศร่วมต้นอยู่ในช่อเดี่ยวกัน ดอกแบบช่อ มีดอกย่อยจำนวนมากเกิดรวมกันอยู่ภายใต้ฐานรองช่อดอก ฐานรองช่อดอกรูปร่างค่อนข้างกลม ขนาด 0.9–1.5 เซนติเมตร หน่วยผลเกิดเป็นคู่ถึงเกิดเดี่ยวๆ ตามกิ่งหลังใบ หน่วยผลมีใบประดับ 2–3 ใบรองรับ หน่วยผลสุกสีเขียว สีชมพู และสีม่วง ดำเนื่อยแก่

นิเวศวิทยา และการกระจายพันธุ์

อินเดีย บังคลาเทศ พม่า ลิสингามีกา คามิโอดเจ็น และภูมิภาคมาเลเซีย และปัลau เป็นไม้ประดับทั่วไปในเขตตropical ทั่วโลก ในไทยพบได้ทุกภาค ขึ้นกระจายในป่าดิบแล้ง ป่าดิบชื้น พบริบบ์ได้ทั่วประเทศ มักพบปลูกในวัดและตามสถานที่ราชการ

ประโยชน์/โทษ

เป็นไม้ประดับ ปลูกให้ร่ม

การจัดสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของ IUCN Red List 2022

-

ข้อย กักไม้ฝอย ชะโอยเส ตองชะแน่ ส้มพอ สะนาย

Streblus asper Lour.

ชื่อพ้อง : -

ชื่อสามัญ : Sandpaper tree, Siamese rough bush
Tooth brush tree

ลักษณะทั่วไป

ไม้พุ่มหรือไม้ต้น ไม่ผลัดใบ ขนาดเล็กถึงขนาดกลาง สูง 5-15 เมตร แทกคิ่งปลายกิ่ง มักห้อยลง เปลือกนอกสีเหลืองอมเทาถึงสีเทา อมเขียว เปลือกเรียบแต่มีช่องอากาศกระจาย ทั่ว ถึงแตกเป็นสะเก็ด ทุกส่วนที่มีชีวิตมีของเหลว พิชชับสีขาว ใบเดี่ยว เรียงสลับ รูปปรี รูปไข่กลับ หรือรูปขอบขนาน กว้าง 0.5-5 เซนติเมตร ยาว 1-13 เซนติเมตร ปลายใบกลมหรือมน ถึงกิ่งเรียวแหลม โคนใบมนถึงรูปหัวใจ ใบหั้งสองด้านมีขันคายหรือขันสากระบากใบในสัมผัสมีร่องรอยของราก รากใบสัมผัสมาก ทำให้รูปสามเหลี่ยมถึงรูปใบหอก ยาว 3-5 มิลลิเมตร หลุดร่วงง่าย ดอกช่อ ออกตามซอกใบ ดอกแยกเพศร่วมต้นหรือดอกแยกเพศต่างต้น ช่อดอกเพศผู้ออกเดี่ยวๆ หรือเป็นคู่ รากช่อออกยาว 0.2-1.5 เซนติเมตร ดอกย่อยเพศผู้ 4-15 ดอกต่อช่อ กลีบรูมส่วนมากพับ 4 กลีบ โคนกลีบเชื่อมติดกันเล็กน้อย เกสรเพศผู้ 4 อัน ช่อดอกเพศเมียออกเดี่ยวๆ หรือเป็นคู่ รากช่อออกยาว 0.4-2 เซนติเมตร ดอกย่อยเพศเมีย 1-2 ดอกต่อช่อ รูปไข่กว้าง ยาว 2-2.5 มิลลิเมตร ผลแบบผลผนังชั้นในแข็ง รูปร่างกลมแบน ขนาด 6-8 มิลลิเมตร ผลเป็น 2 พุกปลายๆ ผลสุกสีเหลืองถึงสีส้ม ขนาด 5-8 มิลลิเมตร มีเนื้อฉ่ำน้ำ กลีบรูมติดคงทนที่ชั้นในแก่ปaleyกลีบพับชั้นในเป่าก้าน มี 1 เมล็ด

นิเวศวิทยา และการกระจายพันธุ์

อินเดีย ภูฏาน ศรีลังกา บังกลาเทศ ตอนใต้ของจีน พม่า ภูมิภาคอินโดจีนถึงคาบสมุทร猛烈ย สิงคโปร์ บอร์เนีย ถึงอินโดนีเซีย สุมาตรา ชาว สุลาเวสี หมู่เกาะชุนดาน้อย หมู่เกาะโมลูกะและพิลิปปินส์ ในไทยพบได้ทุกภาคตั้งแต่ป่าชายหาด ป่าสมบัดไป ป่าดิบแล้ง ป่าดิบชื้นและพบร่องตามสัมผัสริมเนื้า เขางि�นบุน ป่าละเมะ และพื้นที่รกร้างว่างเปล่าทั่วไป

ประโยชน์/โทษ

ปลูกเป็นไม้จัดสวน ไม้ริมถนน ทำไม้ตัด กิ่งสอดขนาดเล็กนำมาทุบปลายใช้สีทำความสะอาดฟัน ทำให้เหงือกและฟันแข็งแรง เปลือกชำตันใช้ทำกระดาษข่อย หรือนำมาต้มใส่เกลือให้เค็มใช้เป็นยารักษาโรครำมะนาด รักษาฟันให้แข็งแรง และแก้ปวดฟัน ใบเป็นพืชอาหารสัตว์ หรือคั่วกินแก้โรคไต และช่วยขับน้ำนมสำหรับสตรีเมญูตร ใบสดปั่นไฟและซงน้ำดื่มเป็นยาระบายอ่อน ๆ ผลสุกกินได้ มีรสหวาน

การจัดสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของ IUCN Red List 2022

สถานะการอนุรักษ์เป็น Least Concern

หว้า หว้าขี้แพะ ห้าขี้แพะ

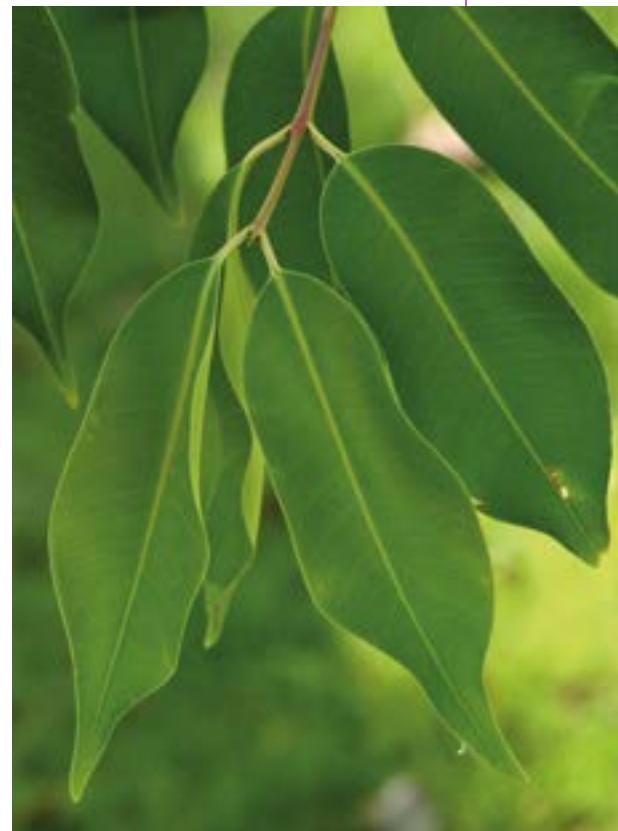
Syzygium cumini (L.) Skeels

ชื่อพ้อง : *Myrtus cumini* L., *Eugenia cumini* (L.) Druce
ชื่อสามัญ : Black plum, Jambolan

ลักษณะทั่วไป

ไม้ต้น ไม่ผลัดใบ ขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูงได้ถึง 35 เมตร เรือนยอดเป็นพุ่มกลมทึบ เปลือกนอกสีเทา เทาขาว ถึงสีน้ำตาลอ่อนเทา เปลือกเรียบถึงแตกเป็น สะเก็ดขนาดเล็กถึงใหญ่ ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม รูป ไข่ รูปไข่แกมรูปขอบขนาน หรือรูปรี กว้าง 3.4–7.2 เซนติเมตร ยาว 6–13.6 เซนติเมตร ปลายใบเรียวแหลมสั้นๆ หรือมน โคนใบ รูปลิ่มถึงกลม มีสันเลียบขอบใบ 1 สัน ดอกช่อแบบช่อกระจุกแยกแขนง ยาว 4.5–11 เซนติเมตร ออกตามซอก ใบและปลายกิ่ง ก้านช่อดอกยาว 0.3–1 เซนติเมตร ดอกย่อยมี ฐานดอกรูปถ้วยหรือรูปกรวย ขนาด 2.4–5.1 มิลลิเมตร กลีบ เลี้ยงและกลีบดอกอย่างละ 4 กลีบ กลีบเลี้ยงรูปร่างกลมหรือรูป สามเหลี่ยม ยาว 0.3–0.7 มิลลิเมตร กลีบดอกสีขาวหรือสีเหลืองอ่อน รูป ไข่หรือเกือบกลม ยาว 1–3 มิลลิเมตร อยู่ชิดกันเป็นรูปโดม แต่ละกลีบมีต่อม 5–19 ต่อม เกสรเพศผู้จำนวนมาก ผลแบบ พลเทียมเนื้อนุ่ม รูปขอบขนาน รูปไข่หรือรูปรีแกม รูปขอบขนาน ยาว 0.8–1 เซนติเมตร มีกลีบเลี้ยง ติดคงทนอยู่ที่ปลายผล ผลแก่เปลี่ยนเป็นสีเข้มพ้อมม่วง สีม่วงแดง จนถึงม่วงดำหรือดำเมื่อสุก มี 1 เมล็ด

นิเวศวิทยา และการกระจายพันธุ์

อินเดีย เนpal ภูฏาน ตอนใต้ของจีน พม่า ภูมิภาคอินโดจีนถึงมาเลเซีย อินโดนีเซียจนถึงออสเตรเลีย ในไทยพบได้ทุกภาค ตั้งแต่ป่าชายหาด ป่าสมบัดดิบ ป่าดิบแล้งและป่าดิบชื้น ตามป่าลâm-me ที่รกร้างว่างเปล่า และนิยมปลูกทั่วไป

ประโยชน์/โทษ

ปลูกเป็นไม้ประดับ ไม้ให้ร่ม ไม้จัดสวน หรือปลูกฟื้นฟูป่าและเป็นพืชอาหารของสัตว์ป่าโดยเฉพาะกชนิดต่างๆ เปเลือกกำต้นเป็นยาแก้บิด ต้มอมกลวโคแก้ปากและคอเปื่อย ยอดอ่อนกินเป็นผัก ผลสุกกินได้มีสรรพคุณช่วยลดความแก่ มีกรดโพลิกูลูเรสซัมารับสารต้องครร์

เป็นไม้หวงห้ามประเกา ก. ไม้หวงห้ามธรรมดามาตามบัญชีห้ายพระราชบัญญัติ
กำหนดไม้หวงห้าม พ.ศ. 2530 และเป็นไม้มีค่าที่เป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันโดย ร.ก.ส.

การจัดสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของ IUCN Red List 2022

สถานะการอนุรักษ์เป็น Least Concern

โภคภัณฑ์ กงกอน กงกางนอก กงเกง พังกาใบใหญ่

Rhizophora mucronata Poir.

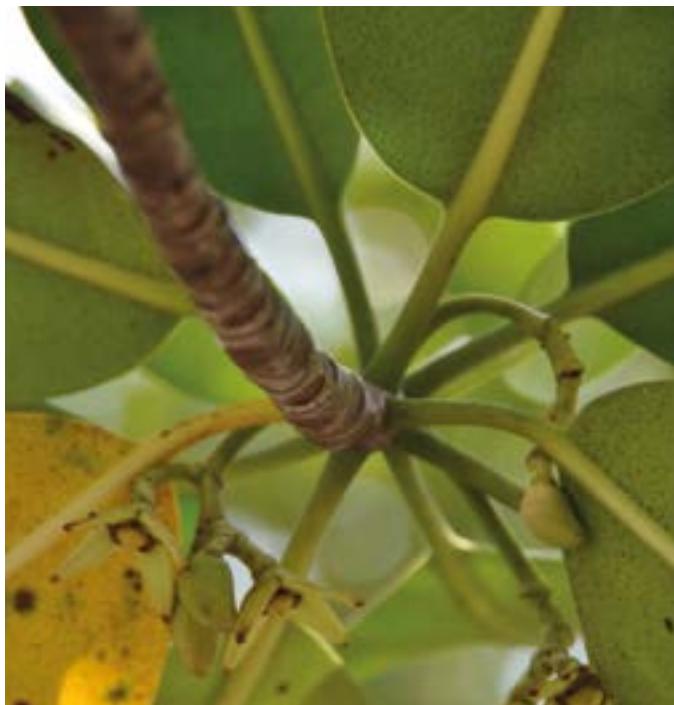
ชื่อพ้อง : -

ชื่อสามัญ : Red mangrove

ลักษณะทั่วไป

ไม้ต้น ไม่ผลัดใบ ขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูง 20–30 เซนติเมตร เรือนยอดรูปกรวยกว่า เปลือกนอกสีน้ำตาลดำ เปลือกค่อนข้างเรียบหรือแตกเป็นสะเก็ดเล็กๆ มีรากค้ำเกิดจากลำต้นหรือกิ่งใหญ่ตอนล่าง ใบเดี่ยว เรียงตรงข้ามสลับตั้งจาก มีหูใบระหง่านโคนก้านใบหุ้มยอดอ่อน ยาว 5.5–8.5 เซนติเมตร ใบรูปไข่หรือรูปขอบขนาน กว้าง 5–13 เซนติเมตร ยาว 3.5–18 เซนติเมตร ปลายใบแหลมหรือเป็นติ่งหนาม โคนใบรูปลิ่ม ก้านใบยาว 2.5–5.5 เซนติเมตร ห้องใบมีจุดสีน้ำตาลเด่นชัด ดอกช่อแบบช่อกระเจา กกิดตามซอกใบ มี 2–12 ดอกย่อย กลีบเลี้ยงและกลีบดอกอย่างละ 4 กลีบ กลีบเลี้ยงสีเขียวถึงเหลืองอ่อน เนื้อหناقเข็ง รูปไข่ โคนกลีบเชื่อมติดกันปลายแยกเป็นแฉก ยาว 1.2–1.5 เซนติเมตร กลีบดอกสีขาวถึงเหลืองอ่อน รูปใบหอก ยาว 0.6–1 เซนติเมตร เกสรเพศผู้ 8 อัน ผลแบบผลผนังชั้นในแข็ง สีน้ำตาลอ่อนเขียว รูปทรงกระบอก ยาว 3–8 เซนติเมตร กลีบเลี้ยงติดคงทน ลำต้นใต้ใบเลี้ยงคล้ายฝัก รูปทรงกระบอกยาว 40–70 เซนติเมตร ผิวมีตุ่มกระจายทั่ว ผลออกได้ก่อนผลร่วง ผลแก่ใบเลี้ยงจะหลุดจากเปลือกผลปักลงในเนนก็จะอกทันที

นิเวศวิทยา และการกระจายพันธุ์

พื้นดินตามชายฝั่งทะเลตะวันออกของออสเตรเลีย หมู่เกาะในมหาสมุทรแปซิฟิก ในไทยเป็นไม้สำคัญในป่าชายเลนที่มีน้ำทะเลท่วมถึง มักขึ้นบริเวณลนลักษณะสุดตามป่าชายเลนตามฝั่งทะเลทั่วไป ขึ้นเป็นกลุ่ม และพบขึ้นกระจายบริเวณฝั่งแม่น้ำหรือคลองด้านนอกที่ติดกับทะเล

ประโยชน์/โทษ

ปลูกเป็นไม้ประดับ เนื้อไม้สีแดง แข็งเข้มหรืออน้ำตาลแดง เสี้ยนตรงสมำเสมอ เนื้อหายา แข็งและหนัก เลือยผ่าได้จ่าย ใช้ทำเสาและหลักในที่ที่น้ำทะเลท่วมถึง ทำฟืน เพาถ่านได้ถ่านชนิดดี ใช้ทำเยื่อกระดาษ เสา เปี๊ยะ รอด ตง อกไก่ของบ้านตามวิธีชายะทะเล นำจากเปลือกจะล้าง bard แล้วห้ามเลือด รับประทานแก้โรคท้องร่วง แก้บิด ให้สีน้ำตาล ใช้ย้อมผ้า แฟ awan หนัง

เป็นไม้ห่วงห้ามประเกท ก. ไม้ห่วงห้ามธรรมดานาตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัติ
กำหนดไม้ห่วงห้าม พ.ศ. 2530

การจัดสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของ IUCN Red List 2022

สถานะการอนุรักษ์เป็น Least Concern

โภกภักใบเล็ก พังกاثราย พังก้าใบเล็ก

Rhizophora apiculata Blume

ชื่อพ้อง : -

ชื่อสามัญ : Tall-stilt mangrove

ลักษณะทั่วไป

ไม้ต้น ไม่ผลัดใบ ขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูง 20–30 เซนติเมตร เรือนยอดรูปกรวยคัว笨 เปลือกนอกสีน้ำตาล สีเทา เปลือกค่อนข้างเรียบหรือแตกเป็นรอยไถ ตื้นๆ มีรากค้ำเกิดจากลำต้นหรือกิ่งใหญ่ ตอนล่าง ใบเดี่ยว เรียงตรงข้ามสลับตั้ง ชา ก มีหูใบระหว่างโคนก้านใบหุ้มยอด อ่อน หูใบยาว 4–8 เซนติเมตร ในรูปปรี หรือรูปขอบชนะแกรมรูปรีสีรูปใบหอก กว้าง 3–8 เซนติเมตร ยาว 7–18 เซนติเมตร ปลายใบแหลมหรือเป็นติ่งแหลม โคนใบ รูบลิ่ม ก้านใบยาว 1.5–3 เซนติเมตร ท้องใบมีจุดสีน้ำตาลไม่เขัดเจน ดอกช่อแบบช่อกระจุก เกิดตามซอกใบ มี 2 ดอกอยู่อย กลีบเลี้ยงและกลีบดอกอย่างละ 4 กลีบ กลีบเลี้ยงสีเขียว เนื้อหนาแข็ง รูปไข่ โคนกลีบเชื่อมติดกันปลายแยกเป็นแฉก ยาว 0.8–1.5 เซนติเมตร กลีบดอกสีขาวถึงเหลืองอ่อน รูปใบหอก ยาว 0.7–1.2 เซนติเมตร เกสรเพศผู้ 12 อัน ผลแบบผลผนังชั้นในแข็ง สีเขียวถึงเขียวอมม่วง รูปทรงกระบอก ยาว 2–3 เซนติเมตร มีกลีบเลี้ยงติดคงทน ลำต้นได้ใบเลี้ยงคล้ายฝักรูปทรงกระบอก กว้าง 20–40 เซนติเมตร ผิวมีตุ่มกระจายทั่ว ผลออกได้ก่อนผลร่วง ผลแก่ใบเลี้ยงจะหลุดจากเปลือกผลปักลงในเลนก็จะงอกทันที

นิเวศวิทยา และการกระจายพันธุ์

พบได้ตามชายฝั่งทะเลตะวันออกของ
อินเดีย ศรีลังกา เอเชียตะวันออกเฉียงใต้
ตอนเหนือของออสเตรเลีย หมู่เกาะใน
มหาสมุทรแปซิฟิก ในไทยขึ้นเป็นก
ลุ่มตามปากแม่น้ำลำคลองและพื้นที่
ชายฝั่งที่เลนอ่อนลึก

ประโยชน์/โทษ

ปลูกเป็นไม้ประดับ เนื้อไม้มีสีน้ำตาลแดง แข็งมาก ทนทานได้
ถ้านคุณภาพดีกว่าโกကากงใบใหญ่ ทำฟืน เสา เสาไปใช้ก่อสร้าง
โดยใช้ทำรอด ตง อกไก่ เปลือกให้สีน้ำตาลแดง ใช้ย้อมแหะ awan
ผ้า หนัง

เป็นไม้หวงห้ามประเกห ก. ไม้หวงห้ามธรรมดามาบัญชีห้าย
พระราชบัญญัติกำหนดไม้หวงห้าม พ.ศ. 2530

การจัดสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของ IUCN Red List 2022
สถานะการอนุรักษ์เป็น Least Concern

คำมอกหลวง ไข่เน่าคำมอกซ้าง ผ่าด้าม ยางมอกใหญ่ สะแล่งห้อมไก่ หอมไก่ *Gardenia sootepensis* Hutch.

ชื่อสามัญ : Golden Gardenia

ลักษณะทั่วไป

ไม้ต้น ผลัดใบ ขนาดเล็กถึงขนาดกลาง สูง 5–15 เมตร เรือนยอดโปร่ง เปลือกนอกสีครีมถึงสีเทา เปลือกเรียบแต่มีช่องอากาศกระจายทั่ว หรือเป็นรอยคั่นจันถึงแตกเป็นสะเก็ด ยอดอ่อนมักมีขันเหนี่ยวสีเหลือง ใบอ่อนสีชมพูเรือๆ ใบแก่ก่อนร่วงสีเหลือง ใบเดียว เรียงตรงข้ามสลับตั้งจาก รูปขอบขนาน รูปปี๊บ รูปปรี หรือรูปไข่กลับกว้าง 4–15 เซนติเมตร ยาว 8–30 เซนติเมตร ปลายแหลมหรือมน โคนใบมนถึงเว้า ผิวใบมีขันทั้งสองด้านถึงค่อนข้างเกลี้ยง มีหูประหัวงก้านใบเป็นเยื่อบางๆ หุ้มเป็นปลอกรอบข้อ ยาว 0.5–1.2 เซนติเมตร ดอกเดียว เกิดที่ปลายกิ่งหรือซอกใบตอนปลายกิ่ง ก้านดอกยาว 0.3–1 เซนติเมตร กลีบเดี่ยงและกลีบดอกอย่างละ 5(–8) กลีบ กลีบเดี่ยงสีเขียวอมเหลือง โคนกลีบเชื่อมติดกันยาว 1–2 เซนติเมตร ปลายแยกเป็นแฉกตื้น มีขันสันเหนี่ยวปุกคลุ่ม กลีบดอกสีครีมจะเปลี่ยนเป็นสีเหลืองอ่อน และเหลืองเข้มเมื่อใกล้ร่วง โคนกลีบเชื่อมติดกันเป็นหลอดยาว 3.5–7.5 เซนติเมตร ปลายแยกเป็นแฉก ยาว 2.5–5 เซนติเมตร ดอกมีกลิ่นหอม ดอกบานขนาด 5–8 เซนติเมตร เกสรเพศผู้ 5(–8) อัน ติดในปากหลอดกลีบดอก ไม่มีก้านชูอับเรณู ยอดเกสรเพศเมียเป็นก้อนกลม สีเหลืองอ่อน ผลแบบผลมีเนื้อหลายเมล็ดแบบเบคเคท รูปรี หรือรูปขอบขนาน กว้าง 2–2.5 เซนติเมตร ยาว 2.5–5 เซนติเมตร มี 5–6 สันเตี้ยๆ ผิวผลมีช่องอากาศกระจายทั่ว และมักเป็นตุ่มหุ้ม เมล็ดขนาดเล็ก จำนวนมาก

นิเวศวิทยา และการกระจายพันธุ์

พม่า ถึงภูมิภาคอินโดจีน ในไทยพบได้เกือบทุกภาค ยกเว้นภาคใต้ ขึ้นตามป่าเต็งรัง และป่าสมบัดดับไป

ประโยชน์/โทษ

มีศักยภาพเป็นไม้จัดสวน ปลูกเป็นไม้ประดับ ดอกขนาดใหญ่ กลิ่นหอม

เป็นไม้ห่วงห้ามประเทา ก. ไม้ห่วงห้ามธรรมชาติตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัติกำหนด ไม้ห่วงห้าม พ.ศ. 2530

การจัดสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของ IUCN Red List 2022

—

พิกุล กุน แก้ว ชางดง พิกุลเข้า พิกุลເຄືອນ พิกุลປ່າ *Mimusops elengi* L.

ชื่อพ้อง : -

ชื่อสามัญ : Bullet wood, Spanish cherry

ลักษณะทั่วไป

ไม้ต้น ไม่ผลัดใบ ขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูง 10–25 เมตร เรือนยอดเป็นพุ่มทรงกลมทึบ เปลือกนอกสีน้ำตาลอ่อนเทา เปลือกเรียบถึงแตกเป็นร่องตาม มีข่องเหลาพืชขับเล็กน้อย ใบเดี่ยว เรียงสลับ ในรูปไข่ รูปรี หรือรูปขอบขนาน กว้าง 3–6 เซนติเมตร ยาว 5–12 เซนติเมตร ปลายใบแหลม ปลายสุดมีติ่งแหลม โคนใบสอบถึงมน ก้านใบยาว 4–6 เซนติเมตร หญ้าใบเป็นรูปเรียวแคบและหลุดร่วงง่าย ดอกเดี่ยวหรือเป็นกระჯุก ออกตามซอกใบในกลับปลายกิ่ง มี 2–6 ดอกย่อย กลีบเลี้ยงและกลีบดอกอย่างละ 8 กลีบ กลีบเลี้ยง ยาว 7–8 มิลลิเมตร เรียงเป็นวง 2 ชั้น ด้านนอกมีขนสั้นนุ่มสีน้ำตาล กลีบดอกสีขาวถึงสีนวล สั้นกว่ากลีบเลี้ยงเล็กน้อย โคนเชื่อมกันลึกน้อย กลีบดอกแต่ละกลีบจะมีแผ่นคล้ายกลีบดอกทางด้านหลัง 2 ชิ้น ดอกบานขนาด 0.8–1.5 เซนติเมตร ดอกมีกลิ่นหอมเย็น ดอกร่วงง่าย เมื่อใกล้รoireเป็นสีเหลืองอมน้ำตาล เกสรเพศผู้ 8 อัน และเกสรเพศผู้เป็นหมันมี 8 อัน ผลแบบผลสดมีเนื้อมี 1–2 เม็ด ผลรูปไข่ ปลายแหลม ยาว 2.5–3 เซนติเมตร ขั้วผลมีกลีบเลี้ยงติดคงทนผลสุกสีเหลืองถึงสีส้ม มีรสหวานเล็กน้อยรับประทานได้ มี 1 เม็ด

นิเวศวิทยา และการกระจายพันธุ์

อินเดีย ศรีลังกา พม่า จันทีงกูมิภาค อินโดจีน ในไทยพบได้ในภาคใต้ ปัจจุบันนำมายาปลูก เป็นไม้ให้ร่มทั่วประเทศ โดยเฉพาะในวัด

ประโยชน์/โภชนา

ปลูกเป็นไม้จัดสวน ไม่ริมถนน ดอกพิกลมีกลิ่นหอมเย็นใช้บูชาพระ นิยมนำมาเข้ายาหอม ทำเครื่องสำอาง มีสรรพคุณบำรุงหัวใจ ผลสุกกินได้ มีรสหวาน

เป็นไม้ห่วงห้ามประเภท ก. ไม้ห่วงห้ามธรรมดามาบัญชีท้ายพระราชบัญญัติกำหนดไม้ห่วงห้าม พ.ศ. 2530

การจัดสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของ IUCN Red List 2022

สถานะการอนุรักษ์เป็น Least Concern

กฤษณา ไม้หอม

Aquilaria crassna Pierre ex Lecomte

ชื่อพ้อง : -

ชื่อสามัญ : Agar wood, Eagle wood

ลักษณะทั่วไป

ไม้ต้น ไม่ผลัดใบ ขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูง 10-30 เมตร ลำต้นเปล่าตรง เรือนยอดเป็นรูปกรวย เปลือกนอกของ ลำต้นสีเทาดำถึงสีออกขาว เปลือกเรียบ หรือมีช่องอากาศกระจายทั่วไป เปลือกใน เหนียวและลอกเป็นแผ่นยาวได้ กิ่งอ่อน และใบอ่อนมีขันยาวคล้ายไหมสีขาวหรือ สีเงินปักคุณ เมื่อแก่เกือบกลิ้ง แผ่นใบ เมื่อฉีกจะเห็นเส้นใยสีขาวเชื่อมต่ออยู่ ใบเดียว เรียงสลับ รูปไข่รูปรีแคนมรูปขอบขนาน หรือรูปปีชี่ กว้าง 2.5-5 เซนติเมตร ยาว 7-11.5 เซนติเมตร ปลายใบแหลมถึงเรียว แหลม โคนใบรูปลิ่มหรือมน ดอข้อแบบ ซ่อซี่ร่วมถึงเป็นกระจุก ออกตามซอกใบหรือ ปลายกิ่ง ก้านช่อดอกยาว 3-5 มิลลิเมตร มี 4-6 ดอกย่อย กลีบเลี้ยงสีเขียวอ่อน มี 5 กลีบ โคนกลีบเชื่อมติดกันเป็นรูปถ้วย หรือรูประฆัง ยาว 3-4 มิลลิเมตร ปลายแยกแฉกmen กลีบดอกลดรูปเป็นเกล็ดสี ขาว 10 เกล็ด ยาว 1-2 มิลลิเมตร ติดอยู่ ที่ปากของถ้วยกลีบเลี้ยง เกสรเพศผู้ 10 อัน เรียงเป็น 2 วง ผลแบบผลแห้งแตก รูปร่างค่อนข้างกลมลึงรูปไข่ หรือรูปปีชี่กลับ กว้าง 2-2.5 เซนติเมตร ยาว 2.5-3.5 เซนติเมตร มีขันนุ่มปักคุณ โคนผลมีกลีบ เลี้ยงที่ขยายขนาดใหญ่ขึ้นติดอยู่ ผลแก่ แตกเป็น 2 พู มี 1-2 เมล็ด

นิเวศวิทยา และการกระจายพันธุ์

ภูมิภาคอินโดจีน ในไทยพบในภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกและภาคตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งในปัตติบแล้ง ปัตติบชื่น และปัตติบเขาระดับต่ำ

ประiology/ไทย

เนื้อไม้มีค่าอย่างมาก ในเนื้อไม้มักมีการสะสมสารฤทธิ์ซึ่งเป็นสารประกอบอินทรีย์ที่เกิดสะสมอยู่ในเนื้อไม้เรียกว่า 'เรชิน' มีน้ำมันหอมระเหยทำให้เนื้อไม้เปลี่ยนจากสีขาวเป็นสีน้ำตาลไปจนถึงสีดำและมีกลิ่นหอม นำไปสกัดเป็นน้ำหอมได้ ในอินเดียและหลายประเทศในเอเชียใช้เป็นส่วนผสมในยาหอม ยาบำรุง ยากระตุ้นหัวใจ และยาขับลม เนื้อไม้ใช้ทำรูป ชาวอินเดียอาหรับและปากีเช็นยังนำเนื้ามาเผาไฟเพื่ออบห้องให้มีกลิ่นหอม เปลือกลำต้นใช้สำนับ ใช้ทำเชือกและห่อกระสอบ

ไม้กฤษณา ไม่เป็นไม้ห่วงห้ามตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 แต่ชื่อไม้กฤษณาและกฤษณาถูกกำหนดให้เป็นของป่าห่วงห้ามตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 โดยจะเป็นของป่าห่วงห้ามเฉพาะชื่อไม้กฤษณาและกฤษนาที่เกิดขึ้นในเขตป่า (ตาม พรบ. ดังกล่าว) เท่านั้น ในที่ดินที่ไม่ใช่ป่าก็จะไม่ใช่ของป่าห่วงห้าม และเป็นไม้ค่าที่เป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันโดย ร.ก.ส.

การจัดสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของ IUCN Red List 2022

สถานะการอนุรักษ์เป็น Critically Endangered